

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2023. gada 21. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patērētāju tiesību aizsardzība – Transportlīdzekļa lizinga līgums bez pirkšanas pienākuma – Direktīva 2008/48/EK – 2. panta 2. punkta d) apakšpunkts – Jēdziens “lizinga līgums bez pienākuma pirkt līguma priekšmetu” – Direktīva 2002/65/EK – 1. panta 1. punkts un 2. panta b) punkts – Jēdziens “finanšu pakalpojumu līgums” – Direktīva 2011/83/ES – 2. panta 6. punkts un 3. panta 1. punkts – Jēdziens “pakalpojumu līgums” – 2. panta 7. punkts – Jēdziens “distances līgums” – 2. panta 8. punkts – Jēdziens “ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums” – 16. panta l) punkts – Izņēmums no atteikuma tiesībām saistībā ar transportlīdzekļu nomas pakalpojumu sniegšanu – Kredītlīgums transportlīdzekļa iegādei – Direktīva 2008/48 – 10. panta 2. punkts – Prasības, kas attiecas uz informāciju, kāda jānorāda līgumā – Prezumpcija par informēšanas pienākuma izpildi, ja tiek izmantots regulatīvais informācijas modelis – Direktīvas tiešas horizontālas iedarbības neesamība – 14. panta 1. punkts – Atteikuma tiesības – Atteikuma termiņa skaitīšanas sākšana nepilnīgas vai neprecīzas informācijas gadījumā – Atteikuma tiesību ļaunprātīga izmantošana – Atteikuma tiesību zaudēšana – Transportlīdzekļa iepriekšējas restitūcijas prasība atteikuma tiesību izmantošanas gadījumā attiecībā uz saistītu kredītlīgumu

Apvienotajās lietās C-38/21, C-47/21 un C-232/21

par trim lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Landgericht Ravensburg* (Rāvensburgas apgabaltiesa, Vācija) iesniegusi ar 2020. gada 30. decembra lēmumu, kurš Tiesā saņemts 2021. gada 22. janvārī un papildināts ar 2021. gada 24. augusta lēmumu, kas Tiesā saņemts 2021. gada 1. septembrī (lieta C-38/21), ar 2021. gada 8. janvāra lēmumu, kurš Tiesā saņemts 2021. gada 28. janvārī (lieta C-47/21), un ar 2021. gada 19. marta lēmumu, kas Tiesā saņemts 2021. gada 12. aprīlī (lieta C-232/21), tiesvedībās

VK

pret

BMW Bank GmbH (C-38/21)

un

F. F.

pret

C. Bank AG (C-47/21),

* Tiesvedības valoda – vācu.

un

CR,

AY,

ML,

BQ

pret

Volkswagen Bank GmbH,

Audi Bank (C-232/21),

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], palātu priekšsēdētāji K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], K. Likurģs [*C. Lycourgos*], J. Regans [*E. Regan*], F. Biltšens [*F. Biltgen*], N. Pisarra [*N. Piçarra*], Z. Čehi [*Z. Csehi*], tiesneši M. Safjans [*M. Safjan*] (referents), S. Rodins [*S. Rodin*], P. Dž. Švirebs [*P. G. Xuereb*], I. Ziemele, J. Pasers [*J. Passer*], D. Gracijs [*D. Gratsias*] un M. L. Arasteja Saūna [*M. L. Arastey Sahún*],

ģenerālvokāts: E. M. Kolins [A. M. Collins],

sekretāre: M. Krauzenbeka [*M. Krausenböck*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2023. gada 7. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- CR, AY, ML un BQ vārdā – *M. Basun, D. Er* un *A. Esser, Rechtsanwältin*,
- *BMW Bank GmbH* vārdā – *A. Ederle* un *R. Hall, Rechtsanwältin*,
- *C. Bank AG* vārdā – *T. Winter, Rechtsanwalt*,
- *Volkswagen Bank GmbH* un *Audi Bank* vārdā – *I. Heigl, T. Winter* un *B. Zerelles, Rechtsanwältin*,
- Vācijas valdības vārdā – *J. Möller, U. Bartl, M. Hellmann* un *U. Kühne*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *G. Goddin, B.-R. Killmann* un I. Rubene, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2023. gada 16. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/65/EK (2022. gada 23. septembris) par patēriņa finanšu pakalpojumu tālpārdošanu un grozījumiem Padomes Direktīvā 90/619/EEK un Direktīvās 97/7/EK un 98/27/EK (OV 2002, L 271, 16. lpp.) 2. panta a) un b) punktu, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK (OV 2008, L 133, 66. lpp.) 3. panta c) punktu, 10. panta 2. punkta l), p), r) un t) apakšpunktu, kā arī 14. panta 1. punktu, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK (OV 2011, L 304, 64. lpp.) 2. panta 7., 9. un 12. punktu, 16. panta l) punktu, kā arī LESD 267. panta otro daļu.
- 2 Šie lūgumi ir iesniegti strīdos starp VK un *BMW Bank GmbH* (lieta C-38/21), F. F. un *C. Bank AG* (lieta C-47/21), kā arī CR un *Volkswagen Bank GmbH* un AY, ML un BQ un *Audi Bank* (lieta C-232/21) par to, ka VK, F. F., CR, AY, ML un BQ izmantojuši atteikuma tiesības attiecībā uz līgumiem, ko viņi kā patērētāji noslēguši ar šīm bankām.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2002/65

- 3 Direktīvas 2002/65 14., 15. un 19. apsvērumus ir formulēts šādi:
 - “(14) Šī direktīva attiecas uz visiem finanšu pakalpojumiem, kas sniedzami no attāluma. Tomēr uz dažiem finanšu pakalpojumiem attiecas īpaši Kopienas tiesību aktu noteikumi, kuri turpina attiekties uz šiem finanšu pakalpojumiem. Tomēr ir jānosaka principi, kas attiecas uz šādu pakalpojumu tālpārdošanu.
 - (15) Līgumi, ko noslēdz sarunu ceļā no attāluma, paredz distances saziņas līdzekļu izmantošanu, ko izmanto tālpārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas sistēmas sakarā, neparedzot vienlaicīgu pakalpojumu sniedzēja un patērētāja klātbūtni. Minēto saziņas līdzekļu pastāvīgā attīstība prasa noteikt principus, kuri būtu spēkā pat attiecībā uz tiem līdzekļiem, kurus vēl plaši neizmanto. Tādēļ distances līgumi ir tie, kuru piedāvāšana, sarunas par kuriem un kuru noslēgšana notiek no attāluma.
- [..]
- (19) Pakalpojumu sniedzējs ir persona, kura sniedz pakalpojumus no attāluma. Tomēr šī direktīva ir jāpiemēro arī tad, ja vienā no realizācijas posmiem iesaistās starpnieks. Ņemot vērā minētās iesaistīšanas raksturu un pakāpi, šīs direktīvas attiecīgie noteikumi ir jāpiemēro šādam starpniekam neatkarīgi no tā tiesiskā statusa.”

4 Direktīvas 2002/65 1. panta “Mērķis un darbības joma” 1. punktā ir noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis ir tuvināt dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus par patēriņa finanšu pakalpojumu tālpārdošanu.”

5 Saskaņā ar šīs direktīvas 2. pantu “Definīcijas”:

“Šajā direktīvā:

a) “distances līgums” ir jebkurš līgums, kas noslēgts starp piegādātāju un patērētāju, saskaņā ar piegādātāja organizētu tālpārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas sistēmu, kad piegādātājs minētā līguma vajadzībām ekskluzīvi izmanto vienu vai vairākus informācijas pārraides līdzekļus līdz līguma noslēgšanas brīdim un ieskaitot to;

b) “finanšu pakalpojums” ir jebkurš bankas, kredīta, apdrošināšanas, personālo pensiju, ieguldījumu vai maksājumu rakstura pakalpojums;

[..]”

6 Minētās direktīvas 6. pantā “Atteikuma tiesības” ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka patērētājam ir 14 kalendārās dienas, lai atkāptos no līguma bez līgumsoda un bez iemesla paziņošanas. [..]

[..]

2. Atteikuma tiesības neattiecas uz:

[..]

c) līgumiem, kuru izpildījums ir pilnībā pabeigts pēc patērētāja skaidra lūguma, pirms patērētājs izmanto savas atteikuma tiesības.

[..]”

Direktīva 2008/48

7 Direktīvas 2008/48 7.–10., 31., 34. un 35. apsvērumā ir noteikts:

“(7) Lai sekmētu pareizi funkcionējoša patēriņa kredītu iekšējā tirgus izveidi, ir jāparedz saskaņota Kopienas sistēma vairākās būtiskās jomās. Ņemot vērā, ka patēriņa kredītu tirgus nemitīgi attīstās un Eiropas pilsoņu mobilitāte pieaug, progresīviem Kopienas tiesību aktiem, kas spēj pielāgoties nākotnes kredītu veidiem un kas sniedz dalībvalstīm atbilstīgu izvēles iespēju, tos īstenojot, būtu jāpalīdz izveidot mūsdienīgu tiesību aktu kopumu patēriņa kredītu jomā.

(8) Ir svarīgi, lai tirgus piedāvātu pietiekamu patērētāju aizsardzību, lai varētu nodrošināt patērētāju uzticību. Tādējādi brīvai kredītu piedāvājumu kustībai būtu jānotiek apstākļos, kas ir optimāli gan tiem, kas kredītu piedāvā, gan tiem, kam tas vajadzīgs, pienācīgi ņemot vērā konkrētas situācijas atsevišķās dalībvalstīs.

(9) Vajadzīga pilnīga saskaņošana, lai visiem patērētājiem Kopienā nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un lai izveidotu īstu iekšējo tirgu. Tādēļ dalībvalstīm nevajadzētu atļaut saglabāt vai ieviest valstu noteikumus, izņemot tos, kas paredzēti šajā direktīvā. Šāds ierobežojums tomēr būtu jāpiemēro tikai tad, ja šajā direktīvā pastāv saskaņoti noteikumi. Ja šādi saskaņoti noteikumi nepastāv, dalībvalstīm būtu jāpatur tiesības saglabāt vai ieviest valstu tiesību aktus. Attiecīgi dalībvalstis, piemēram, var saglabāt vai ieviest valsts noteikumus par pārdevēja vai pakalpojumu sniedzēja un kreditora nedalīto un solidāro atbildību. Cits šis dalībvalstu iespējas piemērs varētu būt tāds, ka dalībvalstis patur spēkā vai ievieš valstu noteikumus par preču pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas līguma atcelšanu, ja patērētājs īsteno savas tiesības atteikties no kredītlīguma. [..]

(10) Šajā direktīvā ietvertās definīcijas nosaka saskaņošanas apjomu. Tāpēc dalībvalstu saistībām īstenot direktīvas nosacījumus vajadzētu būt ierobežotām attiecībā uz to apjomu, kā tas noteikts minētajās definīcijās. Atbilstīgi Kopienas tiesību aktiem šai direktīvai tomēr nebūtu jāskar tas, kā dalībvalstis tiek piemēroti direktīvas nosacījumi attiecībā uz jomām, kas neietilpst tās darbības jomā. Tādējādi dalībvalstis varētu saglabāt vai ieviest valstu tiesību aktus, kas ir atbilstīgi šīs direktīvas vai tās atsevišķu noteikumu prasībām par kredītlīgumiem, kas ir ārpus šīs direktīvas darbības jomas, piemēram, par kredītlīgumiem, kuru summa ir mazāka par 200 [EUR] vai lielāka par 75 000 [EUR]. Turklāt dalībvalstis varētu piemērot šīs direktīvas noteikumus arī saistītam kredītam, uz ko neattiecas šajā direktīvā paredzētā definīcija par saistītu kredītlīgumu. Tādējādi noteikumus par saistītu kredītlīgumu varētu piemērot kredītlīgumiem, kurus tikai daļēji izmanto, lai finansētu līgumu par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu.

[..]

(31) Lai patērētājs zinātu savas kredītlīgumā noteiktās tiesības un pienākumus, visa vajadzīgā informācija kredītlīgumā būtu jāizklāsta skaidri un lakoniski.

[..]

(34) Lai līdzīgās jomās tuvinātu procedūras attiecībā uz atteikuma tiesību izmantošanu, jāparedz tiesības atteikties no līguma bez soda un bez pienākuma sniegt pamatojumu saskaņā ar līdzīgiem nosacījumiem, kādi paredzēti [..] Direktīvā 2002/65 [..]

(35) Ja patērētājs atsakās no kredītlīguma, saistībā ar kuru viņš saņēmis preces, jo īpaši saskaņā ar līgumu par pirkšanu, maksājot pa daļām, vai no nomas vai līzings līguma, kurā paredzēts pienākums izdarīt pirkumu, šai direktīvai nebūtu jāierobežo kāds no dalībvalstu noteikumiem attiecībā uz jautājumiem par preču atdošanu vai kādu citu saistītu jautājumu.

[..]”

8 Direktīvas 2008/48 1. pantā “Priekšmets” ir noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis ir saskaņot dažus dalībvalstu normatīvo aktu un administratīvo procedūru aspektus saistībā ar līgumiem, kas attiecas uz patēriņa kredītu.”

9 Šīs direktīvas 2. pantā “Darbības joma” ir paredzēts:

“1. Šo direktīvu piemēro kredītlīgumiem.

2. Šo direktīvu nepiemēro:

[..]

d) tādiem nomas vai līzīngā līgumiem, ar kuriem neuzliek ne saistības iegādāties līgumā paredzēto preci, ne arī ar citu atsevišķu līgumu; uzskata, ka šādas saistības pastāv, ja kreditors par to nolemj vienpersoniski;

[..].”

10 Minētās direktīvas 3. pantā “Definīcijas” ir noteikts:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

c) “kreditlīgums” ir līgums, ar ko kreditors piešķir vai apsola piešķirt patērētājam kredītu atlikta maksājuma, aizdevuma vai citas tamlīdzīgas finansiālas vienošanās veidā; izņemot līgumus par ilglaicīgu pakalpojumu sniegšanu vai tāda paša veida preču piegādi, ja patērētājs maksā par šādiem pakalpojumiem vai precēm līguma noteikumu darbības laikā, maksājot pa daļām;

[..]

i) “gada procentu likme” ir kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kas ir izteiktas ikgadējos procentos no kredīta kopsummas, attiecīgajā gadījumā iekļaujot izmaksas atbilstīgi 19. panta 2. punktam;

[..]

n) “saistīts kreditlīgums” ir tāds kreditlīgums, saskaņā ar kuru:

- i) attiecīgais kreditlīgums paredzēts vienīgi, lai finansētu līgumu par konkrētu preču piegādi vai konkrēta pakalpojuma sniegšanu; un
- ii) šie abi līgumi objektīvā skatījumā veido komerciālu vienību; uzskata, ka pastāv komerciāla vienība, ja piegādātājs vai pakalpojuma sniedzējs pats finansē kredītu patērētājam vai ja to finansē trešā persona, ja kreditors izmanto piegādātāja vai pakalpojumu sniedzēja pakalpojumus saistībā ar kreditlīguma noslēgšanu vai sagatavošanu vai ja konkrētās preces vai konkrēta pakalpojuma sniegšana nepārprotami paredzēta kreditlīgumā.

[..]”

11 Direktīvas 2008/48 10. panta “Kreditlīgumos iekļaujamā informācija” 2. punkts ir formulēts šādi:

“Kreditlīgumā skaidri un lakoniski norāda:

[..]

l) procentu likmi maksājumu kavējumu gadījumā, kāda tā piemērojama kreditlīguma noslēgšanas brīdī, un procedūru tās koriģēšanai, un – attiecīgā gadījumā – jebkādu maksu par saistību nepildīšanu;

[..]

- p) informāciju par to, vai pastāv vai nepastāv tiesības atteikties no līguma, laika periodu, kurā var izmantot atteikšanās tiesības, un citus minēto tiesību izmantošanas nosacījumus, tostarp informāciju par patērētāja pienākumu samaksāt izmantoto kapitālu un procentus saskaņā ar 14. panta 3. punkta b) apakšpunktu, kā arī maksājamo procentu apjomu dienā;

[..]

- r) informāciju par tiesībām uz pirmstermiņa atmaksu, par pirmstermiņa atmaksas procedūru, kā arī – attiecīgā gadījumā – informāciju par kreditora tiesībām uz kompensāciju un veidu, kā tādu kompensāciju nosaka;

[..]

- t) informāciju par to, vai pastāv ārpustiesas sūdzību un pārsūdzību mehānisms patērētājam, un, ja pastāv, tad metodes, kā to izmantot;

[..].”

12 Šīs direktīvas 14. pantā “Atteikuma tiesības” ir paredzēts:

“1. Patērētājs četrpadsmit kalendāro dienu laikā var atteikties no kredītlīguma, nesniedzot nekādu pamatojumu.

Šo atteikuma termiņu sāk skaitīt:

- a) no kredītlīguma noslēgšanas dienas; vai
b) no dienas, kad patērētājs saņem līguma noteikumus un nosacījumus, un informāciju saskaņā ar 10. pantu, ja šī diena ir vēlāk nekā šīs daļas a) apakšpunktā minētā diena.

[..]

3. Ja patērētājs izmanto atteikuma tiesības, viņš:

- a) lai atteikums stātos spēkā pirms 1. punktā minētā termiņa beigām, par to paziņo kreditoram atbilstīgi informācijai, ko kreditors sniedzis saskaņā ar 10. panta 2. punkta p) apakšpunktu, izmantojot līdzekļus, ko var pierādīt saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Uzskata, ka termiņš ir ievērots, ja šo paziņojumu, ja tas ir papīra formā vai uz cita pastāvīga informācijas nesēja, kas ir kreditoram pieejams un sasniedzams, nosūta pirms termiņa beigām; un
b) maksā kreditoram kapitālu un par šo kapitālu uzkrātos procentus no kredīta izņemšanas dienas līdz dienai, kad kapitāls atmaksāts, bez kavēšanās un ne vēlāk kā 30 kalendāro dienu laikā pēc paziņojuma par atteikumu nosūtīšanas kreditoram. Maksājamais procentus aprēķina, pamatojoties uz aizdevuma likmi, par ko noslēgta vienošanās. Atteikuma tiesību izmantošanas gadījumā kreditoram nav tiesību uz jebkādu citu kompensāciju no patērētāja, izņemot kompensāciju par neatmaksājamām izmaksām, ko kreditors veicis valsts administrācijai.

4. Ja kreditors vai trešā puse saistībā ar kredītligumu sniedz papildu pakalpojumu, pamatojoties uz līgumu starp trešo pusi un kreditoru, uz patērētāju vairs neattiecas papildu pakalpojums, ja patērētājs īsteno savas atteikuma tiesības saistībā ar kredītligumu saskaņā ar šo pantu.

[..]”

- 13 Minētās direktīvas 22. panta “Saskaņošana un šīs direktīvas obligāta piemērošana” 1. punktā ir noteikts:

“Ciktāl šajā direktīvā iekļauti saskaņoti noteikumi, dalībvalstis savos tiesību aktos nedrīkst saglabāt vai ieviest noteikumus, kas atšķiras no šajā direktīvā paredzētajiem.”

Direktīva 2011/83

- 14 Direktīvas 2011/83 20.–22., 37. un 49. apsvērumus ir formulēts šādi:

“(20) Distances līguma definīcijai būtu jāattiecas uz visiem gadījumiem, kad saskaņā ar organizētu distances pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas shēmu tirgotājs un patērētājs noslēdz līgumus, izmantojot tikai vienu vai vairākus distances saziņas līdzekļus (piemēram, pasta pasūtījumu, internetu, telefonu vai telefaksu) līdz līguma noslēgšanas brīdim un ieskaitot to. Minētajai definīcijai būtu arī jāattiecas uz situācijām, kad patērētājs uzņēmuma telpas apmeklē, tikai lai ievāktu informāciju par precēm vai pakalpojumiem, un vēlāk sarunas par līgumu veic un līgumu noslēdz no attāluma. No otras puses, līgums, par kuru sarunas veic tirgotāja uzņēmuma telpās un beigās noslēdz, izmantojot distances saziņu, nebūtu jāuzskata par distances līgumu. Tāpat arī līgums, ko ierosina, izmantojot distances saziņu, bet beigās noslēdz tirgotāja uzņēmuma telpās, nebūtu jāuzskata par distances līgumu. [..] Norādei uz organizētu distances pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas shēmu būtu jāietver tās shēmas, ko piedāvā kāda trešā persona, kas nav attiecīgais tirgotājs, bet ko tirgotājs izmanto, piemēram, tiešsaistes platforma. Tomēr tam nebūtu jāattiecas uz gadījumiem, kad tīmekļa vietne tikai sniedz informāciju par tirgotāju, viņa precēm un/vai pakalpojumiem un kontakta ziņas.

(21) Ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums būtu jādefinē kā līgums, kas noslēgts, tirgotājam un patērētājam vienlaikus fiziski klātesot kādā vietā ārpus tirgotāja uzņēmuma telpām, piemēram, patērētāja mājās vai darbavietā. Atrodoties ārpus uzņēmuma telpām, patērētājs var just iespējamu psiholoģisku spiedienu vai var saskarties ar pārsteiguma faktoru neatkarīgi no tā, vai viņš ir vai nav lūdzis tirgotāja apmeklējumu. Ārpus uzņēmuma telpām noslēgta līguma definīcijā būtu jāietver arī situācijas, kurās ārpus uzņēmuma telpām pie patērētāja vēršas personiski un individuāli, bet līgums tiek noslēgts tūlīt pēc tam tirgotāja uzņēmuma telpās vai izmantojot distances saziņas līdzekļus. Ārpus uzņēmuma telpām noslēgta līguma definīcijā nebūtu jāietver situācijas, kad tirgotājs vispirms ierodas patērētāja mājās tikai nolūkā veikt mērījumus vai sniegt tāmi, kas patērētājam neuzliek nekādas saistības, un līgumu noslēdz tikai vēlāk tirgotāja uzņēmējdarbības telpās vai ar distances saziņas līdzekļiem, pamatojoties uz tirgotāja tāmi. Šādos gadījumos uzskatāms, ka līgums nav noslēgts tūlīt pēc tirgotāja piedāvājuma patērētājam, ja patērētājam pirms līguma noslēgšanas ir bijis laiks apsvērt tirgotāja tāmi. Pirkumi, kuri veikti tirgotāja organizētas ekskursijas laikā, kurā viņš reklamē un piedāvā pārdošanai preces, būtu jāuzskata par ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem.

(22) Par uzņēmuma telpām būtu jāuzskata arī ikviena veida telpas (piemēram, veikali, stendi vai kravas automašīnas), kuras tirgotājs izmanto kā pastāvīgu vai parastu vietu uzņēmējdarbības veikšanai. [...] Tās personas uzņēmuma telpas, kura rikojas tirgotāja vārdā vai viņa uzdevumā, kā definēts šajā direktīvā, būtu jāuzskata par uzņēmuma telpām šīs direktīvas nozīmē.

[..]

(37) [...] Attiecībā uz ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem patērētājam vajadzētu būt atteikuma tiesībām, jo pastāv iespējams pārsteiguma faktors un/vai psiholoģisks spiediens.
[..]

[..]

(49) Distances līgumiem un ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem vajadzētu būt dažiem izņēmumiem attiecībā uz atteikuma tiesībām. [...] Atteikuma tiesībām nevajadzētu attiekties [...] uz precēm, kas izgatavotas pēc patērētāja specifikācijām [...]. Atteikuma tiesību piešķiršana patērētājam varētu būt neatbilstīga arī dažu tādu pakalpojumu gadījumā, kur līguma noslēgšana ir saistīta ar to, ka tirgotājs rezervē resursus, kurus gadījumā, ja īsteno atteikuma tiesības, viņam var būt grūti realizēt. Tas būtu, piemēram, gadījumā, kad tiek veikta rezervācija viesnīcās vai attiecībā uz brīvdienu mājām, kultūras vai sporta pasākumiem.”

15 Šīs direktīvas 2. pantā “Definīcijas” ir paredzēts:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

2) “tirgotājs” ir jebkura fiziska vai jebkura privāta vai publiska juridiska persona, kura, tostarp ar jebkuras citas personas, kas darbojas šīs personas vārdā vai uzdevumā, starpniecību, saistībā ar līgumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, darbojas nolūkos, kas ir saistīti ar tās komercdarbību, uzņēmējdarbību, amatniecisko darbību vai profesiju;

[..]

5) “pārdošanas līgums” ir jebkurš līgums, saskaņā ar kuru tirgotājs nodod vai apņemas nodot preču īpašumtiesības patērētājam un patērētājs maksā vai apņemas maksāt to cenu, tostarp jebkurš līgums, kura priekšmets ir gan preces, gan pakalpojumi;

6) “pakalpojumu līgums” ir jebkurš līgums, izņemot pārdošanas līgumu, saskaņā ar kuru tirgotājs sniedz vai apņemas sniegt pakalpojumu patērētājam un patērētājs maksā vai apņemas maksāt tā cenu;

7) “distances līgums” ir jebkurš pārdošanas vai pakalpojumu līgums, kas noslēgts starp tirgotāju un patērētāju saskaņā ar organizētu distances pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas shēmu, tirgotājam un patērētājam vienlaikus fiziski neatrodoties vienā vietā, un šā līguma noslēgšanai tiek ekskluzīvi izmantots viens vai vairāki distances saziņas līdzekļi līdz līguma noslēgšanas brīdim un pašā līguma noslēgšanas brīdī;

- 8) “ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums” ir jebkurš starp tirgotāju un patērētāju noslēgts līgums, kas:
- a) noslēgts, fiziski klātesot tirgotājam un patērētājam vietā, kas nav tirgotāja uzņēmējdarbības telpās;
 - b) kura piedāvājumu patērētājs izteicis tādos pašos apstākļos, kā minēts a) apakšpunktā;
 - c) kas noslēgts tirgotāja uzņēmuma telpās vai izmantojot jebkurus distances saziņas līdzekļus tūlīt pēc tam, kad patērētājs ticis personīgi un individuāli uzrunāts vietā, kas nav tirgotāja uzņēmuma telpas, vienlaikus fiziski klātesot tirgotājam un patērētājam; vai
 - d) kas noslēgts ekskursijas laikā, ko tirgotājs organizē ar mērķi patērētājam reklamēt un pārdot preces vai pakalpojumus;
- 9) “uzņēmuma telpas”:
- a) jebkuras nepārvietojamas mazumtirdzniecības telpas, kurās tirgotājs veic pastāvīgu darbību; vai
 - b) jebkuras pārvietojamas mazumtirdzniecības telpas, kurās tirgotājs parasti veic darbību;
- [..]
- 12) “finanšu pakalpojums” ir jebkurš bankas, kredīta, apdrošināšanas, personālo pensiju, ieguldījumu vai maksājumu rakstura pakalpojums;
- [..].”
- 16 Minētās direktīvas 3. pantā “Darbības joma” ir noteikts:
- “1. Šo direktīvu, ievērojot tās nosacījumus un ciktāl paredzēts tās noteikumos, piemēro jebkuram līgumam, kas noslēgts starp tirgotāju un patērētāju. To piemēro arī līgumiem par ūdens, gāzes, elektrības piegādi vai centralizētu siltumapgādi, tostarp līgumiem ar publiskiem pakalpojumu sniedzējiem, ciktāl šie pakalpojumi tiek sniegti uz līguma pamata.
- [..]
3. Šo direktīvu nepiemēro šādiem līgumiem:
- [..]
- d) par finanšu pakalpojumiem;
- [..].”
- 17 Šīs pašas direktīvas 6. panta “Informēšanas prasības distances līgumiem un ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem” 1. punkts ir formulēts šādi:
- “1. Pirms patērētājs ir uzņēmies ārpus uzņēmuma telpām noslēgta līguma vai distances līguma, vai arī jebkāda tamlīdzīga piedāvājuma saistības, tirgotājs skaidrā un saprotamā veidā patērētājam sniedz šādu informāciju:
- a) preču vai pakalpojumu galvenās īpašības tādā mērā, cik tas ir piemēroti informācijas nesējam un precēm vai pakalpojumiem;

[..]

e) preču vai pakalpojumu kopējā cena, ietverot visus nodokļus, vai, ja preču vai pakalpojumu īpašību dēļ cenu nevar pamatoti aprēķināt iepriekš, cenas aprēķināšanas veids [..];

[..]

g) noteikumi par maksāšanu, piegādi, izpildi, laiku, līdz kuram tirgotājs apņemas piegādāt preces vai sniegt pakalpojumus, un attiecīgā gadījumā kārtība, kādā tirgotājs izskata sūdzības;

[..]

o) attiecīgā gadījumā līguma termiņš vai līguma izbeigšanas nosacījumi, ja līgums ir noslēgts uz nenoteiktu laiku vai tiek pagarināts automātiski;

[..].”

18 Direktīvas 2011/83 9. pantā “Atteikuma tiesības” ir paredzēts:

“1. Izņemot, ja piemēro 16. pantā minētos izņēmumus, patērētājs 14 dienu laikā var atteikties no distances līguma vai ārpus uzņēmuma telpām noslēgta līguma, nesniedzot nekādu pamatojumu un sedzot tikai tās izmaksas, kas paredzētas 13. panta 2. punktā un 14. pantā.

2. Neskarot 10. pantu, šā panta 1. punktā minētais atteikuma termiņš beidzas pēc 14 dienām, sākot no:

a) ja tie ir pakalpojumu sniegšanas līgumi – līguma noslēgšanas dienas;

[..].”

19 Saskaņā ar šīs direktīvas 16. pantu “Izņēmumi attiecībā uz atteikuma tiesībām”:

“Attiecībā uz distances līgumiem un ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem 9. līdz 15. pantā izklāstītās atteikuma tiesības dalībvalstis nepiemēro:

[..]

c) tādu preču piegādei, kas izgatavotas pēc patērētāja specifikācijām vai ir nepārprotami personalizētas;

[..]

l) tādu dzīvojamo telpu nodrošināšanai, kas nav paredzētas apdzīvošanai, preču pārvadāšanai, auto īres pakalpojumiem, sabiedriskajai ēdināšanai un pakalpojumiem saistībā ar brīvā laika pasākumiem, ja līgumā paredzēts konkrēts izpildes datums vai termiņš;

[..].”

Vācijas tiesības

Pamatlikums

- 20 *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland* (Vācijas Federatīvās Republikas Pamatlikums; turpmāk tekstā – “Pamatlikums”) 25. pants ir formulēts šādi:

“Vispārīgās starptautisko publisko tiesību normas ir daļa no federālajām tiesībām. Tās prevalē pār likumiem un tieši rada tiesības un pienākumus federālās zemes iedzīvotājiem.”

Civilkodekss

- 21 *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilkodekss; turpmāk tekstā – “BGB”) 242. pantā “Labticīga izpilde” ir noteikts:

“Parādniekam ir pienākums izpildi veikt labticīgi, ņemot vērā pieņemto praksi.”

- 22 *BGB* 247. pantā “Procentu pamatlikme” ir paredzēts:

“(1) Procentu pamatlikme ir 3,62 %. Katra gada 1. janvārī un 1. jūlijā to koriģē, piemērojot procentuālu daļu, par kuru kopš pēdējās koriģēšanas brīža samazinājusies vai palielinājusies atsaucēs vērtība. Atsaucēs vērtība atbilst procentu likmei, ko Eiropas Centrālā banka noteikusi pēdējai galvenajai refinansēšanas operācijai, kura veikta pirms attiecīgā pusgada pirmās kalendārās dienas.

(2) *Deutsche Bundesbank* [(Vācijas Federālā banka)] spēkā esošo procentu pamatlikmi publicē *Bundesanzeiger* [(Vācijas Oficiālais Vēstnesis)] tūlīt pēc pirmā punkta otrajā teikumā norādītajiem datumiem.”

- 23 *BGB* 273. panta “Aizturējuma tiesības” 1. punktā ir noteikts:

“Ja parādniekam ir prasījuma tiesības pret kreditoru saskaņā ar tām pašām tiesiskajām attiecībām, uz kurām balstās saistības, viņš, ja vien parāda attiecības neparedz citādi, var atteikties no tam pienākošās izpildes, kamēr netiek izpildītas saistības pret viņu (aizturējuma tiesības).”

- 24 Saskaņā ar *BGB* 274. pantu “Aizturējuma tiesību sekas”:

“(1) Runājot par kreditora rīcību, atsaukšanās uz aizturējuma tiesībām vienīgās sekas ir tādas, ka parādniekam ir jādod rīkojums par saņemto izpildi veikt pretizpildījumu (vienlaicīga izpilde).

(2) Pamatojoties uz šādu rīkojumu, kreditors var prasīt sava prasījuma piespiedu izpildi, neveicot izpildi no savas puses, ja parādnieks atsakās no izpildes pieņemšanas.”

- 25 *BGB* 288. panta “Nokavējuma procenti un citas kompensācijas” 1. punkts ir formulēts šādi:

“Jebkuram naudas parādam nokavējuma laikā aprēķina procentus. Nokavējuma procentu likme ir pieci procentpunkti gadā virs pamatlikmes.”

26 *BGB* 293. pantā “Atteikšanās no izpildes pieņemšanas” ir paredzēts:

“Kreditors atsakās no izpildes pieņemšanas, ja tas nepieņem piedāvāto izpildi.”

27 *BGB* 294. pantā “Faktiskais piedāvājums” ir noteikts:

“Izpilde jāpiedāvā kreditoram tieši tādā veidā, kādā tā ir jāsniedz.”

28 Saskaņā ar *BGB* 295. pantu “Mutisks piedāvājums”:

“Pietiek ar parādnieka mutisku piedāvājumu, ja kreditors tam ir paziņojis, ka nepieņems izpildi, vai ja izpildei ir vajadzīga kreditora rīcība, it īpaši ja kreditoram ir jāsaņem lieta. Izpildes piedāvājums ir līdzvērtīgs kreditoram adresētam pieprasījumam veikt vajadzīgās darbības.”

29 *BGB* 312.b pants “Ārpus uzņēmuma telpām noslēgti līgumi” ir formulēts šādi:

“(1) Ārpus uzņēmuma telpām noslēgti līgumi ir līgumi,

1. kuri noslēgti, vienlaikus fiziski klātesot patērētājam un tirgotājam vietā, kas nav tirgotāja uzņēmuma telpās,
2. attiecībā uz kuriem piedāvājumu patērētājs izteicis tādos apstākļos, kā minēts 1. apakšpunktā,
3. kuri noslēgti tirgotāja uzņēmuma telpās vai izmantojot jebkurus distances saziņas līdzekļus, taču kuru gadījumā patērētājs īsi pirms tam ticis personīgi un individuāli uzrunāts vietā, kas nav tirgotāja uzņēmuma telpās, vienlaikus fiziski klātesot patērētājam un tirgotājam, vai
4. kuri noslēgti ekskursijas laikā, ko organizējis tirgotājs vai kas organizēta ar viņa palīdzību, lai reklamētu un pārdotu preces vai pakalpojumus patērētājam un lai ar viņu noslēgtu atbilstošus līgumus.

Tirgotājam ir pielīdzināmas personas, kas rīkojas tā vārdā vai uzdevumā.

(2) 1. punkta izpratnē uzņēmuma telpas ir jebkuras nepārvietojamas mazumtirdzniecības telpas, kurās tirgotājs veic pastāvīgu darbību, un jebkuras pārvietojamas mazumtirdzniecības telpas, kurās tirgotājs parasti veic darbību. Mazumtirdzniecības telpas, kurās pastāvīgu darbību vai darbību parasti veic persona, kura darbojas tirgotāja vārdā vai uzdevumā, ir pielīdzināmas tirgotāja telpām.”

30 *BGB* 312.c pantā “Distances līgumi” ir noteikts:

“(1) “Distances līgumi” ir līgumi, kuros tirgotājs vai persona, kas rīkojas tā vārdā vai uzdevumā, un patērētājs līgumslēgšanas sarunām vai līguma slēgšanai izmanto tikai distances saziņas līdzekļus, ja vien līgums netiek slēgts saskaņā ar organizētu distances pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas shēmu.

(2) Distances saziņas līdzekļi šī kodeksa izpratnē ir visi saziņas līdzekļi, kurus var izmantot, lai sagatavotu vai noslēgtu līgumu, līgumslēdzēju pusēm vienlaicīgi neesot fiziski klātesošām, piemēram, vēstules, katalogi, telefona zvani, faksa sūtījumi, e-pasta vēstules, īsziņas (SMS), kas nosūtītas, izmantojot mobilo sakaru dienestus, kā arī radio un elektroniskie plašsaziņas līdzekļi.”

31 *BGB* 312.g pantā “Atteikuma tiesības” ir paredzēts:

“(1) Patērētājam attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti ārpus uzņēmuma telpām, vai distances līgumiem ir atteikuma tiesības saskaņā ar 355. pantu.

(2) Ja vien puses nav vienojušās citādi, atteikuma tiesības nepastāv attiecībā uz šādiem līgumiem:

1. līgumiem par tādu preču piegādi, kuras nav iepriekš izgatavotas un kuras izgatavo, pamatojoties uz klienta individuālu izvēli vai lēmumu, vai kuras ir nepārprotami personalizētas,

[..]

9. līgumiem par pakalpojumu sniegšanu saistībā ar dzīvojamo telpu nodrošināšanu, kas nav paredzētas apdzīvošanai, preču pārvadāšanu, auto ires pakalpojumiem, sabiedrisko ēdināšanu vai pakalpojumiem saistībā ar brīvā laika pasākumiem, ja līgumā paredzēts konkrēts izpildes datums vai termiņš.

[..]”

32 *BGB* 322. panta “Vienlaicīgas izpildes rīkojums” 2. punkts ir formulēts šādi:

“Ja pusei, kas ceļ prasību, vispirms jāizpilda sava daļa, tad, ja otra puse nav izpildījusi savu pienākumu, nepieņemot izpildi, tā var celt prasību par izpildi pēc tam, kad ir saņemta pretizpilde.”

33 Saskaņā ar *BGB* 355. pantu “Tiesības atteikties no patēriņa līgumiem”:

“(1) Ja likums dod patērētājam atteikuma tiesības saskaņā ar šo normu, patērētājam un tirgotājam vairs nav saistošas nodomu deklarācijas par līguma noslēgšanu, ja patērētājs noteiktajā laikposmā atsauc savu nodomu deklarāciju. [..]

(2) Atteikuma termiņš ir 14 dienas. Ja nav noteikts citādi, tas sākas līguma noslēgšanas brīdī.

[..]”

34 *BGB* 356.b panta “Tiesības atteikties no patērētāju kredītlīgumiem” 2. punktā ir paredzēts:

“Ja saistībā ar vispārēju patēriņa kredītlīgumu saskaņā ar 1. punktu kredītņēmējam izsniegtajā dokumentā nav ietverta obligāti norādāmā informācija atbilstoši 492. panta 2. punktam, termiņu nesāk skaitīt, kamēr šis trūkums nav novērsts saskaņā ar 492. panta 6. punktu. [..]”

35 *BGB* 357. pantā “Tiesiskās sekas saistībā ar atteikšanos no līgumiem, kas noslēgti ārpus uzņēmuma telpām un attālināti, izņemot finanšu pakalpojumu līgumus” ir noteikts:

“(1) Saņemtais labums ir jāatgriež vēlākais pēc 14 dienām.

[..]

(4) Patēriņa preču pārdošanas gadījumā tirgotājs var atteikties veikt atmaksu, kamēr tas nav saņēmis atdotās preces vai kamēr patērētājs nav iesniedzis pierādījumus, ka ir nosūtījis preces. Šis nosacījums nav spēkā, ja tirgotājs ir piedāvājis pats paņemt preces.”

36 *BGB* 357. pants, redakcijā, kas bija spēkā 2012. gada 31. janvārī un kas ir piemērojama BQ situācijai lietā C-232/21, bija formulēts šādi:

“(1) Ja vien nav noteikts citādi, noteikumi par likumā paredzētu atteikšanos pēc analogijas ir piemērojami atteikuma un atkāpšanās tiesībām.

[..]”

37 *BGB* 357.a panta “Finanšu pakalpojumu līgumu atcelšanas tiesiskās sekas” 1. punktā ir paredzēts:

“(1) Saņemtais labums ir jāatgriež ne vēlāk kā pēc 30 dienām.

[..]

(3) Ja kredītņēmējs atkāpjas no patēriņa kredītliguma, tas maksā noligtos procentus par laikposmu no aizdevuma izmaksas līdz atmaksai. [..]”

38 *BGB* 358. pantā “Līgums, kas saistīts ar līgumu, no kura patērētājs ir atkāpies” ir noteikts:

“[..]

(2) Ja patērētājs ir pamatoti atsaucis savu nodomu deklarāciju par patēriņa kredītligumu noslēgšanu, pamatojoties uz 495. panta 1. punktu vai 514. panta 2. punkta pirmo teikumu, viņam vairs nav saistoša arī viņa nodomu deklarācija noslēgt līgumu par preču piegādi vai cita pakalpojuma sniegšanu, kas saistīts ar šo patēriņa kredītligumu.

(3) Līgums par preču piegādi vai citu pakalpojumu sniegšanu un kredītligums atbilstoši 1. un 2. punktam ir saistīti, ja kredīts tiek izmantots kā cita līguma pilns vai daļējs finansējums un ja tie abi veido vienu ekonomisku vienību. Uzskata, ka ekonomiska vienība pastāv it īpaši tad, ja tirgotājs pats finansē izpildi no patērētāja puses vai kad finansējumu piešķir trešā persona, ja aizdevējs iesaista tirgotāju kredītliguma sagatavošanā vai noslēgšanā. [..]

(4) Civilt kodeksa 355. panta 3. punktu un, atkarībā no saistītā līguma veida, 357.–357.b pantu *mutatis mutandis* piemēro saistītā līguma atcelšanai neatkarīgi no tirdzniecības veida. [..] Darījumos ar patērētāju aizdevējs uzņemas no saistītā līguma izrietošās tirgotāja tiesības un pienākumus attiecībā uz atteikuma tiesiskajām sekām, ja brīdī, kad atteikums stājas spēkā, aizdevuma summa ir jau tikusi izmaksāta tirgotājam.

[..]”

39 *BGB* 358. pants, redakcijā, kas bija spēkā 2012. gada 31. janvārī un kas ir piemērojams BQ situācijai lietā C-232/21, bija formulēts šādi:

“[..]

(2) Ja patērētājs, pamatojoties uz 495. panta 1. punktu, ir pamatoti atsaucis savu nodomu deklarāciju par patēriņa kredītligumu noslēgšanu, tam vairs nav saistoša arī viņa nodomu deklarācija noslēgt līgumu par preču piegādi vai cita pakalpojuma sniegšanu, kas saistīts ar šo patēriņa kredītligumu.

(3) Līgums par preču piegādi vai citu pakalpojumu sniegšanu un kredītlīgums atbilstoši 1. un 2. punktam ir saistīti, ja kredīts tiek izmantots kā cita līguma pilns vai daļējs finansējums un ja tie abi veido vienu ekonomisku vienību. Uzskata, ka ekonomiska vienība pastāv it īpaši tad, ja tirgotājs pats finansē izpildi no patērētāja puses vai kad finansējumu piešķir trešā persona, ja aizdevējs iesaista tirgotāju kredītlīguma sagatavošanā vai noslēgšanā. [..]

(4) 357. pants pēc analogijas ir piemērojams saistītajam līgumam. [..] Darījumos ar patērētāju aizdevējs uzņemas no saistītā līguma izrietošās tirgotāja tiesības un pienākumus attiecībā uz atteikuma vai atdošanas tiesiskajām sekām, ja brīdī, kad atteikums stājas spēkā, aizdevuma summa ir jau tikusi izmaksāta tirgotājam.”

40 *BGB* 492. pantā “Rakstiska forma, līguma saturs” ir paredzēts:

[..]

(2) Līgumā ir jāietver informācija, kas paredzēta 1994. gada 21. septembra *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch* [(Civilkodeksa ievadlikums; *BGBI.* 1994 I, 2494. lpp., labojums – *BGBI.* 1997 I, 1061. lpp.; turpmāk tekstā – “*EGBGB*”)] 247. panta 6.–13. punktā attiecībā uz kredītlīgumiem ar patērētājiem.

[..]

(6) Ja līgumā nav 2. punktā minētās informācijas vai ja tā līgumā nav iekļauta pilnībā, šo informāciju var sniegt vēlāk pastāvīgā informācijas nesējā pēc tam, kad līgums ir faktiski noslēgts, vai – 494. panta 2. punkta pirmajā teikumā minētajos gadījumos – pēc tam, kad līgums ir stājies spēkā.

[..]”

41 *BGB* 495. panta “Atteikuma tiesības; termiņš, līdz kuram iespējams pārdomāt” 1. punktā ir noteikts:

“Ja ir noslēgts kredītlīgums ar patērētāju, kredītņēmējam ir atteikuma tiesības saskaņā ar 355. pantu.”

42 *BGB* 495. pants, redakcijā, kas bija spēkā 2012. gada 31. janvārī un kas ir piemērojams BQ situācijai lietā C-232/21, bija formulēts šādi:

“(1) Ja ir noslēgts kredītlīgums ar patērētāju, kredītņēmējam ir atteikuma tiesības saskaņā ar 355. pantu.

[..]

(2) 355.–359.a pants ir piemērojams ar nosacījumu, ka:

1. *EGBGB* 247. panta 6. punkta 2. apakšpunktā paredzētā obligāti norādāmā informācija aizstāj informāciju par atteikumu,

2. turklāt atteikuma termiņu nesāk skaitīt

a) pirms līguma noslēgšanas

b) pirms kredītņēmējs ir saņēmis obligāti norādāmo informāciju, kas paredzēta 492. panta 2. punktā [..].”

- 43 *BGB* 506. panta “Maksājuma atlikšana, cita finansiāla palīdzība” 1. punktā ir paredzēts, ka “358.–360., 491.a–502. un 505.a–505.e panta noteikumi, kas piemērojami vispārējiem patēriņa kredītlīgumiem, izņemot 492. panta 4. punktu un ievērojot 3. un 4. punktu, ir piemērojami līgumiem, ar kuriem tirgotājs piešķir patērētājam maksājuma termiņa pagarinājumu par atlīdzību vai citu finansiālu palīdzību par atlīdzību [..]”.

Civilkodeksa ievadlikums

- 44 *EGBGB* 247. pantā “Prasības par informāciju attiecībā uz patēriņa kredītlīgumiem, finansiālu palīdzību par maksu un kredītēšanas starpniecības līgumiem” ir noteikts:

“[..]

§ 3 Informācijas, kas sniedzama pirms līguma noslēgšanas vispārīgu patēriņa kredītlīgumu gadījumā, saturs

(1) Pirms līguma noslēgšanas sniegtajā informācijā iekļauj:

[..]

5. aizdevuma likmi,

[..]

11. nokavējuma procentu likmi un kārtību, kādā tā var tikt koriģēta, kā arī, ja nepieciešams, maksu par saistību nepildīšanu,

[..].

§ 6 Līguma saturs

(1) Patēriņa kredītlīgumā skaidrā un saprotamā veidā iekļauj šādu informāciju:

1. informācija, kas norādīta 3. punkta 1. apakšpunkta 1.–14. punktā un 4. punktā.

[..]

(2) Ja pastāv atteikuma tiesības saskaņā ar *BGB* 495. pantu, līgumā ir jāietver informācija par atteikuma paziņošanas termiņu un citiem nosacījumiem, kā arī atsauce uz kredītņēmēja pienākumu atmaksāt jau izsniegto kredītu un samaksāt procentus. Līgumā jānorāda procentu summa, kas jāmaksā par katru dienu. Ja patēriņa kredītlīgumā ir ietverts atsevišķs, skaidri formulēts līguma noteikums, kas attiecībā uz vispārējiem patēriņa kredītiem atbilst 7. pielikumā dotajam paraugam un uz patēriņa kredītiem mājokļa iegādei – 8. pielikumā dotajam paraugam, šis līguma noteikums atbilst pirmā un otrā teikuma prasībām. [..] Aizdevējs var atkāpties no parauga tā formāta un fontu lieluma ziņā, ņemot vērā trešo teikumu.

§ 7 Cita informācija līgumā

(1) Vispārējā patēriņa kredītlīgumā skaidrā un saprotamā veidā iekļauj šādu informāciju, ciktāl tā attiecas uz līgumu:

[..]

3. metode, saskaņā ar kuru aprēķina kompensāciju par pirmstermiņa atmaksu, ja kreditoram ir nodoms ieviest savas tiesības uz šādu kompensāciju gadījumā, kad aizņēmējs veic aizdevuma pirmstermiņa atmaksu,
4. informācija par aizņēmēja iespēju izmantot ārpusstiesas sūdzību un pārsūdzību mehānismu un – ja piemērojams – šādas iespējas nosacījumi.

[..]

§ 12 Saistītie līgumi un finansiāla palīdzība par atlīdzību

(1) 1.–11. punkts *mutatis mutandis* ir piemērojami līgumiem par finansiālu palīdzību pret atlīdzību, kas minēti *BGB* 506. panta 1. punktā. Attiecībā uz šādiem līgumiem vai patēriņa kredītlīgumiem, kuri saistīti ar citu līgumu saskaņā ar *BGB* 358. pantu vai kuros ir norādītas preces vai pakalpojumi saskaņā ar *BGB* 360. panta 2. punktu,

1. informācijā, kas jāsniedz pirms līguma noslēgšanas, tostarp 5. punktā minētajā gadījumā, ir jānorāda priekšmets un cena skaidrā naudā,
2. līgumā ir jāietver
 - a) priekšmets un cena skaidrā naudā, kā arī
 - b) informācija par tiesībām, kas izriet no *BGB* 358. un 359. panta vai 360. panta, kā arī par šo tiesību izmantošanas nosacījumiem.

Ja patēriņa kredītlīgumā ir ietverts atsevišķs, skaidri formulēts līguma noteikums, kas attiecībā uz vispārējiem patēriņa kredītlīgumiem atbilst 7. pielikumā ietvertajam paraugam un uz patēriņa kredītiem mājokļa iegādei – 8. pielikumā ietvertajam paraugam, šis līguma noteikums attiecībā uz saistītajiem līgumiem un darījumiem saskaņā ar *BGB* 360. panta 2. punkta otro teikumu atbilst otrā teikuma 2. punkta b) apakšpunktā noteiktajām prasībām.

[..]”

Civilprocesa kodekss

45 *Zivilprozessordnung* (Civilprocesa kodekss) 348.a pantā ir paredzēts:

“(1) Ja tiesneša, kas lietu izskata vienpersoniski, sākotnējā kompetence saskaņā ar 348. panta 1. punktu nav pamatota, civillietu palāta ar rīkojumu lietu nodod vienam no tās locekļiem izskatīšanai, ja

1. lieta no faktiskā vai juridiskā viedokļa ir īpaši sarežģīta,
2. lietai ir principiāla nozīme un

3. lieta nav vēl izskatīta pēc būtības palātā galvenajā tiesas sēdē, ja vien pa to laiku nav pieņemts spriedums ar atrunu, daļējs spriedums vai starpspriedums.

(2) Tiesnesis, kas lietu izskata vienpersoniski, lietu iesniedz civillietu palātai lēmuma pieņemšanai par lietas pārņemšanu, ja

1. lieta no faktiskā vai juridiskā viedokļa ir īpaši sarežģīta vai lietas principiālā nozīmība izriet no procesuālās situācijas būtiskām izmaiņām, vai

2. lietas dalībnieki pieprasa vienprātīgu lēmumu.

Palāta pārņem lietu, ja ir izpildīti 1. punkta pirmajā teikumā paredzētie nosacījumi. Tā šajā ziņā pieņem lēmumu ar rīkojumu pēc lietas dalībnieku uzklaušanās. Lietas nodošana atpakaļ tiesnesim, kas lietu izskata vienpersoniski, ir izslēgta.

(3) Pārsūdzība nevar tikt balstīta uz lietas nodošanu, iesniegšanu vai pārņemšanu, kas ir vai nav notikusi.”

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Lieta C-38/21

46 Darbojoties kā *BMW Bank* kredīta starpnieks, automašīnu markas *BMW* tirgotāja, kura telpās ieradās prasītājs pamatlietā VK, darbinieks pēdējam minētajam piedāvāja lizingā izmantot transportlīdzekli. Šis darbinieks aprēķināja dažādus lizinga elementus un apsprieda ar VK lizinga termiņu, kā arī pirmo iemaksu un ikmēneša maksājumus, kas būs jāmaksā pēc lizinga līgumu noslēgšanas. Darbinieks bija pilnvarots sniegt informāciju par paredzēto līgumu, kura iezīmes viņam bija zināmas, un atbildēt uz potenciālo klientu jautājumiem. Taču viņš nebija pilnvarots noslēgt lizinga līgumu starp *BMW Bank* un patērētājiem, kas pie viņa vērsušies. VK šim tirgotājam iesniedza rakstisku pieteikumu par lizinga līguma slēgšanu ar *BMW Bank* par transportlīdzekli, kuru tas izmantotu privātām vajadzībām. Šis pieteikums tika nodots šai bankai, kas to izpētīja un pēc tam pieņēma.

47 Tādējādi 2018. gada 10. novembrī VK, izmantojot distances saziņas līdzekļus, noslēdz lizinga līgumu ar *BMW Bank* par transportlīdzekli, kuru tas izmantotu privātām vajadzībām.

48 No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka *BMW Bank* iegādājās transportlīdzekli, kam piemīt VK norādītās īpašības, un ka šī banka saglabāja īpašumtiesības uz transportlīdzekli visā līguma darbības laikā.

49 Lizinga līgums bija balstīts uz to, ka *BMW Bank* piešķir aizdevumu un visā lizinga līguma darbības laikā piemēro līgumā paredzētos aizdevuma procentus – 3,49 % gadā, un gada kopējā faktiskā likme ir 3,55 %. Ņemot vērā, ka šis līgums bija noslēgts uz 24 mēnešiem bez pienākuma VK transportlīdzekli iegādāties līguma beigās, bija paredzēts, ka VK kopā jāmaksā tikai 12 468,80 EUR, kas atbilst pirmajai iemaksai 4760 EUR, kura bija jāsamaksā lizinga perioda sākumā, bet ne vēlāk kā transportlīdzekļa nodošanas brīdī, kā arī 24 ikmēneša maksājumiem 321,95 EUR apmērā. Turklāt bija panākta vienošanās, ka VK ir jāievēro kilometru ierobežojums – 10 000 kilometru gadā un ka, atdodot transportlīdzekli atpakaļ, viņam jāmaksā 7,37 centi par katru nobraukto papildu kilometru, savukārt par katru nenobraukto kilometru viņam tiktu atmaksāti 4,92 centi. VK bija

- arī jākompensē transportlīdzekļa vērtības samazinājums, ja, atdodot transportlīdzekli atpakaļ, tiku konstatēts, ka tā stāvoklis neatbilst nedz tā vecumam, nedz pielīgtajiem kilometriem. Visbeidzot minētajā līgumā bija noteikts, ka VK ir jānodrošina transportlīdzekļa KASKO apdrošināšana, viņš ir atbildīgs par prasījuma tiesību saistībā ar trūkumiem izvirzīšanu pret trešām personām un uzņemas arī zaudējuma, bojājumu un citu vērtības samazināšanās risku.
- 50 VK par transportlīdzekli veica iemaksu un saņēma to savā rīcībā pirms līzings līgumā paredzēto ikmēneša maksājumu veikšanas, sākot no 2019. gada janvāra.
- 51 2020. gada 25. jūnija elektroniskā pasta vēstulē VK norādīja, ka saskaņā ar Vācijas tiesību normām vēlas atteikties no līzings līguma.
- 52 Iesniedzējtiesā – *Landgericht Ravensburg* (Rāvensburgas apgabaltiesa, Vācija) – notiekošajā tiesvedībā VK uzskata, ka pēdējā minētajā datumā šajās tiesībās paredzētais 14 dienu atteikuma termiņš vēl nebija sācies, it īpaši šajā ziņā atsaukdamiem uz obligāti norādāmās informācijas, kas viņam bija jāsniedz saskaņā ar minētajām tiesībām, nepietiekamo un nesaprotamo raksturu. Turklāt VK uzskata, ka līzings līgums ir jākvalificē kā distances līgums un/vai ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums, tāpēc viņam katrā ziņā ir atteikuma tiesības, kas šāda veida līgumiem ir paredzētas Vācijas tiesībās. VK šajā ziņā norāda, ka viņam nebija nedz iespējas *BMW Bank* lūgt paskaidrojumus, nedz no tās iegūt obligāti norādāmo informāciju, jo neviens tās darbinieks vai pārstāvis nebija klāt līguma sagatavošanas posmā, kas norisinājās transportlīdzekļu tirgotāja telpās.
- 53 Savukārt *BMW Bank* apstrīd atteikuma tiesību esamību, jo noteikumi par atteikumu, kas attiecas uz patēriņa kredītlīgumiem, nav piemērojami tādiem līzings līgumiem kā pamatlietā aplūkotais. Turklāt ar VK noslēgtajā līzings līgumā *BMW Bank* esot pienācīgi paziņojusi VK visu obligāti norādāmo informāciju, kas paredzēta Vācijas tiesībās. It īpaši informācijā par atteikuma tiesībām ļoti precīzi esot pārņemts tiesību aktos paredzētais regulatīvais modelis, kurā ietverta informācija par atteikuma tiesībām (turpmāk tekstā – “likumā paredzētais modelis”), tāpēc esot jāprezūmē, ka šī informācija saskaņā ar šīm tiesībām ir pareiza. Turklāt *BMW Bank* uzskata, ka līgumu nevar kvalificēt kā distances līgumu, jo VK personīgi sazinājās ar kredīta starpnieku, kas varēja viņu informēt par piedāvāto pakalpojumu. Neesot arī runas par ārpus uzņēmuma telpām noslēgtu līgumu, jo esot jāuzskata, ka kredīta starpnieks rīkojas tirgotāja vārdā vai uzdevumā.
- 54 Iesniedzējtiesa norāda, pirmām kārtām, ka vēl nesen Vācijas judikatūra bija balstīta uz principu, ka attiecībā uz tādiem līzings līgumiem kā pamatlietā aplūkotais pastāv atteikuma tiesības, pēc analogijas piemērojot valsts tiesību normas par līgumiem, ar kuriem tirgotājs par atlīdzību patērētājam piešķir maksājuma termiņa pagarinājumu vai citu finansiālu palīdzību.
- 55 Tomēr 2021. gada 24. februāra spriedumā *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) esot uzskatījusi, ka šādai analogijai nevar piekrist, ņemot vērā Vācijas likumdevēja vēlmi neatzīt atteikuma tiesības, kas pastāv saskaņā ar finansiālu palīdzību attiecībā uz tādiem līzings līgumiem kā pamatlietā aplūkotais. Šī tiesa uzskata, ka šāda pieeja ir apstiprināta Savienības tiesībās, jo atbilstoši Direktīvas 2008/48 2. panta 2. punkta d) apakšpunktam tā nav piemērojama nomas vai līzings līgumiem (līzings), saskaņā ar kuriem nomniekam vai līzings ņēmējam nedz pašā līgumā, nedz arī citā atsevišķā līgumā netiek uzliktas saistības iegādāties līgumā paredzēto preci.

- 56 Iesniedzējtiesa tomēr vēlas noskaidrot, vai tāds transportlīdzekļa lizinga līgums, kāds aplūkots pamatlietā, ietilpst Direktīvas 2008/48 piemērošanas jomā vai attiecīgā gadījumā – Direktīvas 2011/83 un Direktīvas 2002/65 piemērošanas jomā, it īpaši šajā pēdējā aspektā jautājot Tiesai, vai šādu līgumu var kvalificēt kā “finanšu pakalpojumu” līgumu vienas no abām pēdējām direktīvām izpratnē.
- 57 Otrām kārtām, ja šāds lizinga līgums ietilptu Direktīvas 2008/48 piemērošanas jomā, iesniedzējtiesa vaicā, pirmkārt, vai ar šo direktīvu ir saderīgs valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēta juridiska prezumpcija, ka tirgotājs izpilda pienākumu informēt patērētāju par viņa atteikuma tiesībām, ja līgumā tas atsaucas uz valsts tiesību normām, kurās pašās ir atsauce uz likumā paredzēto modeli. Turklāt tā vaicā, vai gadījumā, ja atbilde uz šo jautājumu ir noliedzoša, šis tiesiskais regulējums ir jāatstāj nepiemērots.
- 58 Otrkārt, ja šāds tiesiskais regulējums nebūtu jāatstāj nepiemērots, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, kāda informācija tirgotājam ir jānorāda kredītlīgumos saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p), l) un t) apakšpunktu, kā arī, kurā brīdī sāk skaitīt atteikuma termiņu, ja šāda obligāti norādāmā informācija ir norādīta nepareizi.
- 59 Attiecībā uz Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunktu *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) uzskata, ka – ciktāl tādā lizinga līgumā kā pamatlietā aplūkotais ir noteikts, ka kredīta pirmstermiņa atmaksas gadījumā pēc atteikuma tiesību izmantošanas procenti 0,00 EUR dienā ir jāsamaksā par laikposmu no transportlīdzekļa nodošanas līdz tā atdošanai atpakaļ, – patērētājs esot pietiekami informēts, ka aizdevējs atsakās no savām tiesībām uz procentiem dienā attiecībā uz šo laikposmu. Savukārt iesniedzējtiesa uzskata, ka, tā kā lizinga līgumā ir minēta arī gada aizdevuma procentu likme –3,49 %, šāds formulējums varētu izrādīties pretrunā šajā tiesību normā paredzētajai prasībai par skaidrību un lakoniskumu – vēl jo vairāk tāpēc, ka šīs direktīvas 14. panta 3. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka procentus aprēķina, pamatojoties uz aizdevuma likmi, par ko noslēgta vienošanās.
- 60 Runājot par Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l) apakšpunktu, kā uzskata *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa), pietiek, ka tādā noteikumā kā pamatlietā aplūkotajā lizinga līgumā izmantotais ir norādīts, ka maksājumu kavējumu gadījumā piemērojamā procentu likme ir noteikta atkarībā no zināmas procentuālās daļas salīdzinājumā ar atsaucē procentu likmi, kas minēta tiesību normā, uz kuru izdarīta atsauce šajā līgumā. Iesniedzējtiesa tomēr vaicā, vai piemērojamā likme drīzāk nebūtu jānorāda absolūtā izteiksmē, proti, konkrētas procentuālās daļas formā.
- 61 Turklāt attiecībā uz Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta t) apakšpunktu *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) uzskata, ka atbilstoši tādām noteikumiem kā pamatlietā aplūkotajā lizinga līgumā ietvertais nav acīmredzamas vajadzības šajā līgumā minēt visus klienta iespējamās sūdzības pieņemamības nosacījumus, jo pietiek ar atsauci uz regulējumu, kas regulē mediācijas procedūru. Iesniedzējtiesa savukārt uzskata, ka pašā līgumā būtu jānorāda visi formālie nosacījumi, kas attiecas uz piekļuvi mediācijas procedūrai.
- 62 Attiecībā uz atteikuma termiņu būtu jānoskaidro, vai tikai obligāti norādāmās informācijas neesamība tādā lizinga līgumā kā pamatlietā aplūkotais liedz sākt skaitīt šo termiņu vai tomēr arī neprecīzas informācijas esamība šajā līgumā var izraisīt šādas sekas.

- 63 Treškārt, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai ir iespējams Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktā paredzēto atteikuma tiesību izmantošanu kvalificēt kā ļaunprātīgu vai uz to attiecināt tiesību zaudēšanu.
- 64 No vienas puses, runājot par tiesību zaudēšanu, iesniedzējtiesa norāda – tā uzskata, ka ir apšaubāms, ka uz patērētāja atteikuma tiesību izmantošanu varētu attiekties tiesību zaudēšana, vēl jo vairāk tāpēc, ka šajā ziņā neesot juridiska pamata.
- 65 It īpaši no Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkta izrietot, ka atteikuma tiesības nav ierobežotas laikā, ja patērētājs nesaņem Direktīvas 2008/48 10. pantā paredzēto informāciju, jo tirgotājam patiesībā ir iespēja atteikuma termiņu sākt skaitīt jebkurā brīdī, paziņojot šo informāciju. Turklāt atteikuma tiesību mērķis ir ne vien patērētāja individuāla aizsardzība, bet arī vispārīgāku mērķu aizsardzība, piemēram, pārmērīgu parādsaistību novēršana un finanšu tirgu stabilitātes veicināšana.
- 66 No otras puses, runājot par atteikuma tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar neseno *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) judikatūru, lai varētu secināt šādu ļaunprātīgu izmantošanu, veicot vispārēju novērtējumu, jāņem vērā zināmi apstākļi, proti, ka patērētājs varēja skaidri konstatēt, ka kļūdainā informācija, kas neatbilst likumā paredzētajam modelim, viņam nebija nozīmīga, ka tikai kasācijas instancē viņš pirmoreiz atsaucās uz to, ka informācija par atteikuma tiesībām neatbilst minētajam regulatīvajam modelim vai arī ka viņš savas atteikuma tiesības izmantoja, uzskatīdams, ka viņam nav pienākuma maksāt kompensācijas maksājumu tirgotājam pēc tam, kad viņš jau ir izmantojis transportlīdzekli atbilstoši paredzētajam mērķim.
- 67 Būtībā to pašu iemeslu dēļ kā tie, kas izklāstīti attiecībā uz tiesību zaudēšanu, iesniedzējtiesa tomēr uzskata, ka atteikuma tiesības nevar tikt ierobežotas tāpēc, ka šīs tiesības ir tikušas izmantotas ļaunprātīgi.
- 68 Trešām kārtām, ja tāds transportlīdzekļa lizinga līgums kā pamatlietā aplūkotais būtu finanšu pakalpojumu līgums Direktīvas 2002/65 un Direktīvas 2011/83 izpratnē, iesniedzējtiesa, lai noskaidrotu, vai VK var būt atteikuma tiesības, vaicā, vai, pirmkārt, šāds līgums ir jākvalificē kā ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums Direktīvas 2011/83 izpratnē, ciktāl tas ir noslēgts tādas personas uzņēmuma telpās, kas iesaistās tikai līguma sagatavošanas posmā – šajā gadījumā automašīnu tirgotāja telpās –, un šai personai nav pilnvaru pārstāvēt aizdevēju šī līguma noslēgšanas nolūkā.
- 69 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda – lai gan Direktīva 2011/83, protams, nav piemērojama finanšu pakalpojumiem saskaņā ar tās 3. panta 3. punkta d) apakšpunktu, *BGB* 312.b panta interpretācija, kas attiecas uz līgumiem, kuri noslēgti ārpus uzņēmuma telpām, tomēr ir atkarīga no šīs direktīvas interpretācijas. Ciktāl pēdējā minētā ir transponēta, pārsniedzot Savienības tiesībās noteiktos ietvarus, pastāv skaidra Eiropas Savienības interese veikt vienveidīgu interpretāciju. Līdz ar to būtu jānoskaidro, vai to personu ieguldījumu, kas iesaistās tikai līguma sagatavošanas posmā kā starpnieki, var pielīdzināt rīcībai tirgotāja vārdā vai uzdevumā Direktīvas 2011/83 2. panta 2. punkta izpratnē un tādējādi *BGB* 312.b panta 1. punkta otrā teikuma izpratnē.
- 70 Otrkārt, ja tāds lizinga līgums kā pamatlietā aplūkotais būtu ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai tāds izņēmums no atteikuma tiesībām, kas ietverts Direktīvas 2011/83 16. panta l) punktā saskaņā ar transportlīdzekļu nomas pakalpojumu

sniegšanu, ir piemērojams šim līgumam. Tā šajā ziņā atsaucas uz kādas Vācijas augstākās tiesas nolēmumu, atbilstoši kuram transportlīdzekļa noma ietver tikai transportlīdzekļu īstermiņa nomu, nevis ilgtermiņa lizinga līgumus.

- 71 Treškārt, lai noteiktu, vai VK ir atteikuma tiesības, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai tāds transportlīdzekļa lizinga līgums kā pamatlietā aplūkots var tikt kvalificēts kā distances līgums Direktīvas 2002/65 un Direktīvas 2011/83 izpratnē, ciktāl patērētājam ir bijusi personiska saskarsme tikai ar personu, kas iesaistās tikai līguma sagatavošanas posmā – šajā gadījumā ar transportlīdzekļu tirgotāju –, un šai personai nav pārstāvības pilnvaru šī līguma noslēgšanai, turklāt tā nav tiesīga noslēgt šo līgumu.
- 72 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka personas, kas iesaistās tikai šādā sagatavošanas posmā, nevar tikt uzskatītas par tirgotāja, kurš piedāvā šādu līgumu, pārstāvjiem. Tomēr *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) esot nospriedusi, ka nav izpildīts nosacījums par distances saziņas līdzekļu ekskluzīvu izmantošanu, kam ir jābūt izpildītam, lai runa būtu par tālpārdošanu Direktīvas 2002/65 un Direktīvas 2011/83 izpratnē, ja patērētājam līguma sagatavošanas posmā ir personiska saskarsme ar personu, kas tam sniedz informāciju par līgumu tirgotāja vārdā.
- 73 Šādos apstākļos *Landgericht Ravensburg* (Rāvensburgas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Par likumisko prezumpciju saskaņā ar *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas trešo teikumu un 247. panta 12. punkta pirmās daļas trešo teikumu:

- a) vai *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas trešais teikums un 12. punkta pirmās daļas trešais teikums, ciktāl tajos Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta p) apakšpunktā izvirzītajām prasībām pretrunā esoši līguma noteikumi tiek atzīti par atbilstošiem prasībām, kas izvirzītas *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas pirmajā un otrajā teikumā, kā arī 12. punkta pirmās daļas otrā teikuma 2. punkta b) apakšpunktā, neatbilst Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta p) apakšpunktam un 14. panta 1. punktam?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

- b) Vai no Savienības tiesībām, it īpaši Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta p) apakšpunkta un 14. panta 1. punkta, izriet, ka *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas trešais teikums un 12. punkta pirmās daļas trešais teikums nav jāpiemēro, ciktāl tajos Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunktā izvirzītajām prasībām pretrunā esoši līguma noteikumi tiek atzīti par atbilstošiem prasībām, kas izvirzītas *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas pirmajā un otrajā teikumā, kā arī 12. punkta pirmās daļas otrā teikuma 2. apakšpunkta b) ievilkumā?

Ja atbilde uz 1.b) jautājumu ir noliedzoša:

2) Par obligāti norādāmo informāciju atbilstoši Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktam:

- a) Vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā norādāmajam dienā maksājamo procentu apmēram ir jāizriet aritmētiski no līgumā norādītās līgumiskās aizņēmuma likmes?
- b) Vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka absolūtos skaitļos ir jānorāda kredītlīguma noslēgšanas brīdī spēkā esošā nokavējuma procentu likme vai vismaz spēkā esošā atsaucē procentu likme (šajā gadījumā – procentu pamatlīkme atbilstoši *BGB* 247. pantam), uz kuras pamata aprēķina spēkā esošo

nokavējuma procentu likmi kopā ar piemaksu (šajā gadījumā – piecus procentpunktus atbilstoši *BGB* 288. panta 1. punkta otrajam teikumam), un vai patērētājs ir jāinformē par atsaucē procentu likmi (procentu pamatlikme) un tās mainīgumu?

- c) Vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta t) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītīguma tekstā ir jāsniedz informācija par būtiskajiem formālajiem priekšnoteikumiem, lai piekļūtu ārpustiesas sūdzību un/vai pārsūdzību mehānismam?

Ja vismaz uz vienu no 2.a)–c) jautājumiem tiek sniegta apstiprinoša atbilde:

- d) Vai Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta otrās daļas b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka atteikuma termiņu sāk skaitīt tikai tad, kad ir sniegta pilnīga un satura ziņā pareiza informācija atbilstoši Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktam?

Ja atbilde ir noliedzoša:

- e) Kādi ir noteicošie kritēriji, lai, neņemot vērā nepilnīgu un satura ziņā nepareizu informāciju, izraisītu atteikuma termiņa skaitīšanas sākumu?

Ja atbilde uz 1.a) jautājumu un/vai vismaz uz vienu no 2.a)–c) jautājumiem ir apstiprinoša:

- 3) Par Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta pirmajā daļā paredzēto atteikuma tiesību zaudēšanu:

- a) Vai atteikuma tiesības atbilstoši Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam var zaudēt?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

- b) Vai tiesību zaudēšanas gadījumā runa ir par atteikuma tiesību ierobežošanu laika ziņā, kas jāreglamentē parlamenta izdotā likumā?

Ja atbilde ir noliedzoša:

- c) Vai tiesību zaudēšanas subjektīvā ziņā priekšnoteikums ir tāds, ka patērētājs ir zinājis par atteikuma tiesību pastāvēšanas turpināšanos vai vismaz viņš ir atbildīgs par savu nezināšanu rupjas nolaidības dēļ?

Ja atbilde ir noliedzoša:

- d) Vai kreditora iespēja informāciju kredītņēmējam atbilstoši Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta otrās daļas b) apakšpunktam sniegt vēlāk un tādējādi izraisīt atteikuma termiņa skaitīšanas sākumu liedz tiesību zaudēšanas noteikumus piemērot labticīgi?

Ja atbilde ir noliedzoša:

- e) Vai minētais ir saderīgs ar spēkā esošajiem tiesību principiem, kuri Vācijas tiesnesim ir saistoši saskaņā ar Pamatlikumu?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

- f) Kā Vācijas tiesību piemērotājam ir jāatrisina pretruna starp saistošajām starptautisko tiesību prasībām un Tiesas izvirzītajām prasībām?

- 4) Par patērētāja atteikuma tiesību ļaunprātīgas izmantošanas pieņemumu atbilstoši Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam:

- a) Vai atteikuma tiesību izmantošana atbilstoši Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam var būt ļaunprātīga?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

b) Vai atteikuma tiesību ļaunprātīgas izmantošanas pieņēmuma gadījumā runa ir par atteikuma tiesību ierobežošanu, kas jāreglamentē parlamenta izdotā likumā?

Ja atbilde ir noliedzīga:

c) Vai atteikuma tiesību ļaunprātīgas izmantošanas pieņēmuma subjektīvā ziņā priekšnoteikums ir tāds, ka patērētājs ir zinājis par atteikuma tiesību pastāvēšanas turpināšanos vai vismaz viņš ir atbildīgs par savu nezināšanu rupjas nolaidības dēļ?

Ja atbilde ir noliedzīga:

d) Vai kreditora iespēja informāciju kredītņēmējam atbilstoši Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta otrā teikuma b) apakšpunktam sniegt vēlāk un tādējādi izraisīt atteikuma termiņa skaitīšanas sākumu atbilstoši labticības principam liedz izdarīt pieņēmumu par atteikuma tiesību ļaunprātīgu izmantošanu?

Ja atbilde ir noliedzīga:

e) Vai minētais ir saderīgs ar spēkā esošajiem principiem, kuri Vācijas tiesnesim ir saistoši saskaņā ar Pamatlikumu?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

f) Kā Vācijas tiesību piemērotājam ir jāatrisina pretruna starp saistošajām starptautisko tiesību prasībām un Tiesas izvirzītajām prasībām?

5) Vai tādi transportlīdzekļa lizinga līgumi – ar nobraukuma uzskaiti un termiņu no aptuveni diviem līdz trīs gadiem – kuri izslēdz parastās līguma uzteikuma tiesības un saskaņā ar kuriem patērētājam ir jānodrošina transportlīdzekļa KASKO apdrošināšana, turklāt tas ir atbildīgs par prasījumu tiesību saistībā ar trūkumiem izvirzīšanu pret trešām personām (it īpaši pret transportlīdzekļa tirgotāju un ražotāju) un uzņemas arī zaudējumu, bojājumu un citu vērtības samazināšanās risku, ietilpst Direktīvas [2011/83] un/vai Direktīvas 2008/48 [..], un/vai Direktīvas [2002/65] piemērošanas jomā? Vai šajā ziņā tie ir kredītlīgumi Direktīvas 2008/48 [..] 3. panta c) punkta izpratnē un/vai līgumi par finanšu pakalpojumiem Direktīvas 2011/83 [..] 2. panta 12. punkta, kā arī Direktīvas 2002/65 [..] 2. panta b) punkta izpratnē?

6) Ja transportlīdzekļa lizinga līgumi ar nobraukuma uzskaiti, kā aprakstīts [5. jautājumā], ir līgumi par finanšu pakalpojumiem:

a) Vai par nepārvietojamām uzņēmuma telpām Direktīvas 2011/83 [..] 2. panta 9. punkta izpratnē ir uzskatāmas arī tādas personas uzņēmuma telpas, kura tirgotāja labā iesāk darījumus ar patērētājiem, bet kurai pašai nav pārstāvības tiesību noslēgt attiecīgos līgumus?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

b) Vai tas tā ir arī tad, ja persona, kura sagatavo līgumu, no uzņēmējdarbības viedokļa darbojas citā nozarē un/vai regulatīvi un/vai civiltiesiski nav pilnvarota slēgt līgumus par finanšu pakalpojumiem?

7) Ja atbilde uz 6.a) vai b) jautājumu ir noliedzīga:

Vai Direktīvas 2011/83 [..] 16. panta l) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka uz transportlīdzekļa lizinga līgumiem ar nobraukuma uzskaiti (kā aprakstīts [5. jautājumā]) attiecas šis izņēmums?

8) Ja transportlīdzekļa lizinga līgumi ar nobraukuma uzskaiti (kā aprakstīts [5. jautājumā]) ir līgumi par finanšu pakalpojumiem:

- a) Vai distances līgums Direktīvas 2002/65 [..] 2. panta a) punkta un Direktīvas 2011/83 [..] 2. panta 7. punkta izpratnē pastāv arī tad, ja līguma apspriešanas laikā personisks kontakts bijis tikai ar personu, kura tirgotāja labā iesāk darījumus ar patērētājiem, bet kurai pašai nav pārstāvības tiesību noslēgt attiecīgos līgumus?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

- b) Vai tas tā ir arī tad, ja persona, kura sagatavo līgumu, no uzņēmējdarbības viedokļa darbojas citā nozarē un/vai regulatīvi un/vai civiltiesiski nav pilnvarota slēgt līgumus par finanšu pakalpojumiem?”

Lieta C-47/21

- 74 2017. gada 12. aprīlī F. F. ar *C. Bank* noslēdza aizdevuma līgumu par neto summu 15 111,70 EUR lietota transportlīdzekļa iegādei privātai lietošanai.
- 75 Sagatavojot un noslēdzot aizdevuma līgumu, transportlīdzekļu tirgotājs, no kura transportlīdzeklis tika iegādāts, rikojās kā *C. Bank* starpnieks un izmantoja aizdevuma līguma veidlapas, ko tā rīcībā bija nodevusi *C. Bank*. Saskaņā ar aizdevuma līgumu šī transportlīdzekļa pirkuma cena bija 14 880,00 EUR. Tā kā tika veikta pirmā iemaksa – 2000,00 EUR, atlikusī maksājamā cena bija 12 880,00 EUR, kas bija jāsedz no attiecīgā aizdevuma.
- 76 Attiecīgajā līgumā ir paredzēta aizdevuma atmaksa, veicot 60 vienāda apmēra ikmēneša maksājumus, kā arī galīgo maksājumu par lielāku summu. Īpašumtiesības uz F. F. iegādāto transportlīdzekli tika nodotas *C. Bank* kā garantija aizdevuma atmaksai. Pēc aizdevuma piešķiršanas F. F. regulāri veica nolīgtos ikmēneša maksājumus.
- 77 2020. gada 1. aprīlī F. F. atteicās no aizdevuma līguma.
- 78 F. F. uzskata – ņemot vērā aizdevuma līgumā ietverto neskaidro informāciju par atteikuma tiesībām, kā arī vairākas kļūdainas obligātās norādes, kādas esot bijis jāiekļauj šajā līgumā saskaņā ar Vācijas tiesībām, šajās tiesībās paredzētais 14 dienu atteikuma termiņš vēl nav sācies. Šādos apstākļos F. F. lūdz viņam atmaksāt ikmēneša maksājumus, ko viņš veicis līdz atteikšanās dienai, kā arī pirmo iemaksu, kuru viņš samaksājis tirgotājam, proti, kopā 10 110,11 EUR. Viņš arī lūdz konstatēt, ka *C. Bank* atsakās pieņemt atpakaļ transportlīdzekli *BGB* 293. panta izpratnē.
- 79 *C. Bank* lūdz prasību noraidīt, it īpaši uzskatīdama, ka tā, izmantojot likumā paredzēto modeli, ir pienācīgi sniegusi F. F. visu obligāti norādāmo informāciju.
- 80 Iesniedzējtiesa jautā, pirmkārt, vai ar Direktīvu 2008/48 ir saderīgs valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēta juridiska prezumpcija, ka tirgotājs izpilda savu pienākumu informēt patērētāju par tā atteikuma tiesībām, ja līgumā atsaucas uz valsts tiesību normām, kurās pašās ir atsauce uz likumā paredzētu modeli, vai arī ja tas šajā līgumā iekļauj informāciju, kas paredzēta šajā regulatīvajā modelī, bet ir pretrunā šīs direktīvas prasībām. Turklāt tā vaicā, vai gadījumā, ja tiktu konstatēta nesaderība ar minēto direktīvu, šāds tiesiskais regulējums ir jāatstāj nepiemērots.
- 81 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda – pat ja pieņem, ka *C. Bank* ir kļūdaini izmantojusi likumā paredzētu modeli, F. F. tomēr nav pamata apstrīdēt iepriekš minētās juridiskās prezumpcijas piemērošanu, jo šāda apstrīdēšana būtu tiesību ļaunprātīga izmantošana saskaņā ar kritērijiem, ko noteikusi *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa).

- 82 Otrkārt, iesniedzējtiesa vaicā, kāda informācija tirgotājam ir jānorāda kredītligumā saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l), p), r) un t) apakšpunktu, kā arī – kurā brīdī sāk skaitīt atteikuma termiņu, ja šāda obligāti norādāmā informācija ir norādīta nepareizi.
- 83 Vispirms, runājot par Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunktu, kas attiecas uz informāciju par aizdevēja tiesībām uz kompensāciju un veidu, kā šādu kompensāciju aprēķina, *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa), aplūkojot tādu noteikumu kā tas, kāds ietverts tādā ligumā kā pamatlietā aplūkotais, uzskata, ka aizdevējs kopumā var minēt tikai galvenos tās kompensācijas aprēķināšanas parametrus, kas jāmaksā kredīta pirmstermiņa atmaksas gadījumā. Iesniedzējtiesa tomēr vaicā, vai tādā ligumā kā pamatlietā aplūkotais drīzāk nebūtu jānorāda precīza un patērētājam saprotama aritmētiska formula. Attiecīgā gadījumā būtu arī jānoskaidro, vai tas, ka šādā ligumā ietvertā informācija par kompensācijas aprēķinu kredīta pirmstermiņa atmaksas gadījumā ir nepietiekama, var tikt sodīts tikai ar tiesību uz kompensāciju izbeigšanos, vai arī šāda situācija jāpielīdzina informācijas neesamībai, tāpēc atteikuma termiņu nesāk skaitīt.
- 84 Tad, runājot par Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l), p) un t) apakšpunktu, iesniedzējtiesa pauž tādas pašas šaubas kā tās, kas minētas šī sprieduma 59.–61. punktā, precizējot, ka ligumā, ko F. F. noslēdzis ar *C. Bank* 2017. gada 12. aprīlī, bija noteikumi, kuri līdzīgi tiem, kas minēti šajos punktos.
- 85 Visbeidzot, runājot par atteikuma termiņu, iesniedzējtiesa uzdod tos pašus jautājumus, kādi izklāstīti šī sprieduma 62. punktā.
- 86 Treškārt, iesniedzējtiesa vēlas uzzināt, vai labticības pārkāpuma gadījumā atteikuma tiesības var tikt ierobežotas laikā. Tā it īpaši jautā, vai un – attiecīgā gadījumā – kādā veidā Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktā paredzētās atteikuma tiesības var tikt zaudētas un vai šo tiesību izmantošana zināmos apstākļos var tikt uzskatīta par ļaunprātīgu. Šajā ziņā tā balstās uz to pašu argumentāciju kā tā, kas ietverta šī sprieduma 63.–67. punktā.
- 87 Ceturtkārt, iesniedzējtiesa lūdz precizējumu par patērētāja tiesībām uz veikto ikmēneša maksājumu atmaksu, ja kredītligums, no kura tas ir atteicies, ir saistīts ar pārdošanas ligumu. No *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) judikatūras izriet – ja kredītligums ir saistīts ar vieglā transportlīdzekļa pārdošanas ligumu, aizdevējs var atteikties atmaksāt ikmēneša maksājumus un attiecīgā gadījumā samaksāto pirmo iemaksu, līdz šis transportlīdzeklis tam ir atdots atpakaļ vai līdz patērētājs ir iesniedzis pierādījumus, ka viņš to ir nosūtījis atpakaļ vai ir aizdevēju nostādījis situācijā, kurā tam novēloti bija jāpieņem atpakaļ transportlīdzeklis *BGB* 293. panta izpratnē pēc faktiskā izpildes piedāvājuma, kas nosūtīts uz tirgotāja juridisko adresi.
- 88 Iesniedzējtiesa norāda – ja aizdevējs apstrīd atteikšanās no liguma spēkā esamību, šī atmaksa var tikt atlikta līdz tiesvedības galīgajam iznākumam. Tas iesniedzējtiesai liek šaubīties par šāda iepriekšējās restitūcijas pienākuma, kā arī tā procesuālo seku saderību ar Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktā paredzēto atteikuma tiesību lietderīgo iedarbību. Vairākumā gadījumu transportlīdzeklis būs nepieciešams patērētāja profesionālās darbības veikšanai un izraisīs liela kapitāla piesaistišanu. Ja pēdējam minētajam transportlīdzeklis būtu jāatdod atpakaļ, nezinoš, vai atteikšanās faktiski ir spēkā un – attiecīgā gadījumā – kādā termiņā tas saņems atpakaļ summas, kas sagaidāmas no aizdevēja, lai pēc tam varētu iegādāties aizstājošu preci, viņš visticamāk atturēsies izmantot savas atteikuma tiesības.

- 89 Turklāt, ja būtu jāsecina, ka transportlīdzekļa iepriekšējas restitūcijas pienākums nav saderīgs ar Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktu, iesniedzējtiesa vaicā, vai šai tiesību normai ir tieša iedarbība, kas nozīmētu, ka attiecīgās valsts tiesību normas būtu jāatstāj nepiemērotas.
- 90 Piektkārt, iesniedzējtiesa jautā, vai ar LESD 267. pantu ir saderīgs valsts procesuālais tiesiskais regulējums, kas regulē tiesneša funkciju veikšanu vienpersoniski. Šis jautājums ir izskaidrojams ar to, ka iesniedzējtiesā izskatīšanai iesniegto lietu tiesnesim vienpersoniski nodeva koleģiāls iztiesāšanas sastāvs, kas ir atbildīgs par šo lietu šajā tiesā, un ka tādējādi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniedzis šis tiesnesis vienpersoniski.
- 91 Šajā ziņā iesniedzējtiesa paskaidro – tas, vai Vācijas tiesībās tiesnesim vienpersoniski ir tiesības iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir strīdīgs jautājums. Konkrētāk – no *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) judikatūras izriet, ka tiesnesis vienpersoniski pārkāpj likumīgas tiesas principu, pēc savas ierosmes iesniedzot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, jo viņam būtu pienākums nosūtīt lietu kompetentam koleģiālam iztiesāšanas sastāvam, lai tas no jauna pieņem lietu izskatīšanā.
- 92 Iesniedzējtiesa uzskata, ka LESD 267. panta otrā daļa nepieļauj šādu pienākumu nodot lietu kompetentam koleģiālam iztiesāšanas sastāvam. Lai gan Tiesa jau ir atzinusi, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniedzis tiesnesis vienpersoniski, no Savienības tiesību viedokļa ir pieņemams, neatkarīgi no tā, vai ir ievērotas valsts procesuālo tiesību normas, tā neesot atbildējusi uz jautājumu, vai valsts tiesību norma, kura ierobežo tiesneša, kas lietu izskata vienpersoniski, iespēju iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir jāatstāj nepiemērota.
- 93 Turklāt iesniedzējtiesa uzsver, ka šis jautājums ir būtisks tajā izskatāmās lietas atrisināšanai, jo vienlaicīgās tiesvedībās, kurās tiesnesis vienpersoniski ir vērsies Tiesā ar prejudiciālu jautājumu, atbildētāji, pamatojoties uz iepriekš minētajiem *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) apsvērumiem, esot apstrīdējuši lēmumus par prejudiciāla jautājuma uzdošanu vai lūguši noraidīt iesniedzējtiesu objektivitātes trūkuma dēļ, jo šāda situācija var atkārtoties šajā lietā.
- 94 Šādos apstākļos *Landgericht Ravensburg* (Rāvensburgas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Par likumisko prezumpciju saskaņā ar *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas trešo teikumu un 247. panta 12. punkta pirmās daļas trešo teikumu:
- a) vai *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas trešais teikums un 12. punkta pirmās daļas trešais teikums, ciktāl tajos Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta p) apakšpunktā izvirzītajām prasībām pretrunā esoši līguma noteikumi tiek atzīti par atbilstošiem prasībām, kas izvirzītas *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas pirmajā un otrajā teikumā, kā arī 12. punkta pirmās daļas otrā teikuma 2. punkta b) apakšpunktā, neatbilst Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta p) apakšpunktam un 14. panta 1. punktam?
- Ja atbilde ir apstiprinoša:
- b) Vai no Savienības tiesībām, it īpaši Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta p) apakšpunkta un 14. panta 1. punkta, izriet, ka *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas trešais teikums un 12. punkta pirmās daļas trešais teikums nav jāpiemēro, ciktāl tajos Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta p) apakšpunktā izvirzītajām prasībām pretrunā esoši līguma noteikumi tiek atzīti par atbilstošiem prasībām, kas izvirzītas *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas pirmajā un otrajā teikumā, kā arī 12. punkta pirmās daļas otrā teikuma 2. apakšpunkta b) punktā?

Neatkarīgi no atbildēm uz 1.a) un b) jautājumu:

2) Par obligāti norādāmo informāciju atbilstoši Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punktam:

[2.a) jautājums ir atsaukts]

b) par Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta r) [apakšpunktu]:

aa) Vai šis noteikums ir jāinterpretē tādējādi, ka informācija par kredīta pirmstermiņa atmaksas gadījumā noteiktu piemērojamo pirmstermiņa atmaksas kompensāciju kredītīgumā ir jānorāda tik precīzi, ka patērētājs vismaz aptuveni var aprēķināt maksājāmās kompensācijas apmēru?

(ja uz iepriekšējo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši)

bb) Vai Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta r) apakšpunktam un 14. panta 1. punkta otrajam teikumam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram nepilnīgas informācijas gadījumā Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunkta izpratnē atteikuma tiesību termiņu tomēr sāk skaitīt no līguma noslēgšanas brīža un zūd tikai kreditora tiesības uz kompensāciju par priekšlaicīgu kredīta atmaksu?

c) Vai Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta l) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka absolūtos skaitļos ir jānorāda kredītīguma noslēgšanas brīdī spēkā esošā nokavējuma procentu likme vai vismaz spēkā esošā atsaucē procentu likme (šajā gadījumā – procentu pamatlikme atbilstoši *BGB* 247. pantam), uz kuras pamata aprēķina spēkā esošo nokavējuma procentu likmi kopā ar piemaksu (šajā gadījumā – piecus procentpunktus atbilstoši *BGB* 288. panta 1. punkta otrajam teikumam), un vai patērētājs ir jāinformē par atsaucē procentu likmi (procentu pamatlikmi) un tās mainīgumu?

d) Vai Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta t) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītīguma tekstā ir jāsniedz informācija par būtiskajiem formālajiem priekšnoteikumiem, lai piekļūtu ārpustiesas sūdzību un/vai pārsūdzību mehānismam?

Ja atbilde uz vismaz vienu no 2.a)–d) jautājumiem ir apstiprinoša:

e) Vai Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta otrā teikuma b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka atteikuma termiņu sāk skaitīt tikai tad, kad ir sniegta pilnīga un satura ziņā pareiza informācija atbilstoši Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punktam?

Ja atbilde ir noliedzīga:

f) Kādi ir noteicošie kritēriji, lai, neņemot vērā nepilnīgu un satura ziņā nepareizu informāciju, izraisītu atteikuma termiņa skaitīšanas sākumu?

Ja atbilde uz 1.a) jautājumu un/vai vismaz uz vienu no 2.a)–d) jautājumiem ir apstiprinoša:

3) Par atteikuma tiesību zaudēšanu atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam:

a) Vai atteikuma tiesības atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam var zaudēt?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

b) Vai tiesību zaudēšanas gadījumā runa ir par atteikuma tiesību ierobežošanu laika ziņā, kas jāreglamentē parlamenta izdotā likumā?

Ja atbilde ir noliedzīga:

- c) Vai tiesību zaudēšanas subjektīvā ziņā priekšnoteikums ir tāds, ka patērētājs ir zinājis par atteikuma tiesību pastāvēšanas turpināšanos vai vismaz viņš ir atbildīgs par savu nezināšanu rupjas nolaidības dēļ?

Ja atbilde ir noliedzīga:

- d) Vai kreditora iespēja informāciju kredītņēmējam atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta otrā teikuma b) apakšpunktam sniegt vēlāk un tādējādi izraisīt atteikuma termiņa skaitīšanas sākumu liedz tiesību zaudēšanas noteikumus piemērot labticīgi?

Ja atbilde ir noliedzīga:

- e) Vai minētais ir saderīgs ar spēkā esošajiem tiesību principiem, kuri Vācijas tiesnesim ir saistoši saskaņā ar Pamatlikumu?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

- f) Kā Vācijas tiesību piemērotājam ir jāatrisina pretruna starp saistošajām starptautisko tiesību prasībām un Tiesas izvirzītajām prasībām?

- 4) Par patērētāja atteikuma tiesību ļaunprātīgas izmantošanas pieņēmumu atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam:

- a) Vai atteikuma tiesību izmantošana atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam var būt ļaunprātīga?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

- b) Vai atteikuma tiesību ļaunprātīgas izmantošanas pieņēmuma gadījumā runa ir par atteikuma tiesību ierobežošanu, kas jāreglamentē parlamenta izdotā likumā?

Ja atbilde ir noliedzīga:

- c) Vai atteikuma tiesību ļaunprātīgas izmantošanas pieņēmuma subjektīvā ziņā priekšnoteikums ir tāds, ka patērētājs ir zinājis par atteikuma tiesību pastāvēšanas turpināšanos vai vismaz viņš ir atbildīgs par savu nezināšanu rupjas nolaidības dēļ?

Ja atbilde ir noliedzīga:

- d) Vai kreditora iespēja informāciju kredītņēmējam atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta otrā teikuma b) apakšpunktam sniegt vēlāk un tādējādi izraisīt atteikuma termiņa skaitīšanas sākumu liedz izdarīt pieņēmumu par atteikuma tiesību ļaunprātīgu izmantošanu atbilstoši labticības principam?

Ja atbilde ir noliedzīga:

- e) Vai minētais ir saderīgs ar spēkā esošajiem tiesību principiem, kuri Vācijas tiesnesim ir saistoši saskaņā ar Pamatlikumu?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

- f) Kā Vācijas tiesību piemērotājam ir jāatrisina pretruna starp saistošajām starptautisko tiesību prasībām un Tiesas izvirzītajām prasībām?

- 5) Neatkarīgi no atbildes uz iepriekšējiem četriem jautājumiem:
- a) Vai tiek ievērotas Savienības tiesības, it paši atteikuma tiesības atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam, ja saskaņā ar valsts tiesībām ar pārdošanas līgumu saistīta kredītliguma gadījumā pēc patērētāja atteikuma tiesību efektīvas izmantošanas atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punktam
 - aa) patērētāja prasība pret kreditoru par samaksāto kredītmaksājumu atmaksu var tikt īstenota tikai tad, ja tas kreditoram ir atdevis nopirkto priekšmetu vai ir pierādījis, ka priekšmetu kreditoram ir nosūtījis?
 - bb) patērētāja prasība par veikto kredītmaksājumu atmaksu pēc pirkuma priekšmeta izsniegšanas šobrīd ir jānoraida kā nepamatota, ja, pieņemot pirkuma priekšmetu, kreditors nav pieļāvis nokavējumu?

Ja atbilde ir noliedzīga:

- b) Vai no Savienības tiesību aktiem izriet, ka 5.a) jautājuma aa) un/vai bb) punktā aprakstītās valsts tiesību normas nav piemērojamas?

Neatkarīgi no atbildes uz iepriekšējiem pieciem jautājumiem:

- 6) Vai [Civilprocesa kodeksa] 348.a panta 2. punkta 1) apakšpunkts, ciktāl šis tiesiskais regulējums attiecas arī uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemšanu atbilstoši LESD 267. panta otrajai daļai, nav saderīgs ar valstu tiesu tiesībām iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. panta otrajai daļai un tāpēc tas nav jāpiemēro, pieņemot lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu?"

Lieta C-232/21

- 95 Atbilstoši attiecīgi 2017. gada 30. jūnija, 2017. gada 28. marta, 2019. gada 26. janvāra un 2012. gada 31. janvāra lūgumiem CR, no vienas puses, un AY, ML, kā arī BQ, no otras puses, noslēdza attiecīgi ar *Volkswagen Bank* un *Audi Bank* lietās, kuras izskata iesniedzējtiesa, aizdevuma līgumus par lietotu vieglo transportlīdzekļu iegādi privātai lietošanai. Aizdevuma līgumu neto summas attiecīgi bija 21 418,66 EUR, 28 671,25 EUR, 18 972,74 EUR un 30 208,10 EUR.
- 96 Sagatavojot un noslēdzot aizdevuma līgumus, transportlīdzekļu tirgotāji, no kuriem transportlīdzekļi tika iegādāti, rikojās kā *Volkswagen Bank* un *Audi Bank* kredīta starpnieki. Attiecīgajos līgumos bija paredzēts aizdevumus atmaksāt, veicot ikmēneša maksājumus, un attiecīgo aizdevumu summu palielināt par summu, kas saistīta ar apdrošināšanu, kura sedz nāves, invaliditātes vai bezdarba gadījumus. Līgumi paredz arī galīgo konkrētas summas samaksu, kā arī atsevišķos gadījumos – patērētāja pirmās iemaksas veikšanu.
- 97 CR, AY, ML un BQ no aizdevuma līgumiem atteicās attiecīgi 2019. gada 31. martā, 2019. gada 13. jūnijā, 2019. gada 16. septembrī un 2020. gada 20. septembrī. Kā izriet no lēmuma uzdot prejudiciālus jautājumus, trīs pirmie patērētāji piedāvāja *Volkswagen Bank* un *Audi Bank* transportlīdzekļi atdot atpakaļ attiecīgajā juridiskajā adresē, vienlaikus saņemot atpakaļ veiktos maksājumus. Atteikšanās no līguma dienā BQ atšķirībā no trim pārējiem patērētājiem jau bija pilnībā atmaksājis saņemto aizdevumu. Viņš arī lūdza – galvenokārt – atmaksāt samaksātos ikmēneša maksājumus pēc īpašumtiesību nodošanas un transportlīdzekļa nodošanas atpakaļ.
- 98 Šie četri patērētāji uzskata, ka viņu atteikšanās ir spēkā tāpēc, ka Vācijas tiesībās paredzētais 14 dienu atteikuma termiņš nebija sācies. Informācija par atteikuma tiesībām, kā arī cita obligāti norādāmā informācija viņiem neesot tikusi pienācīgi sniegta.

- 99 *Volkswagen Bank* un *Audi Bank* uzskata, ka tās ir pienācīgi sniegušas visu vajadzīgo informāciju, izmantojot likumā paredzēto modeli. Abās lietās, ko izskata iesniedzējtiesa, šīs bankas – pakārtoti – atsaucas uz iebildi par tiesību izbeigšanos un iebildi par attiecīgo patērētāju tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, jo tās esot leģitīmi balstījušās uz faktu, ka pēc transportlīdzekļa faktiskas izmantošanas un regulāras ikmēneša maksājumu veikšanas atbilstoši aizdevuma līgumiem patērētāji vairs neizmantos savas atteikuma tiesības. Abās lietās, ko izskata iesniedzējtiesa, tās apgalvo, ka nav atteikušās pieņemt transportlīdzekli atpakaļ *BGB* 293. panta izpratnē, jo attiecīgie patērētāji tām nav faktiski piedāvājuši izpildi *BGB* 294. panta izpratnē.
- 100 Faktiskajā un juridiskajā kontekstā, kas ir ļoti līdzīgs tam, kāds aplūkots lietā C-47/21, iesniedzējtiesa uzdod jautājumus, kuri ir gandrīz identiski tiem, kādi ir uzdoti minētajā lietā, izvirzot pamatojumu, kas būtībā ir identisks tam, kāds īsumā ir izklāstīts šī sprieduma 80.–93. punktā.
- 101 Runājot par jautājumiem, kas attiecas uz iebildi par tiesību zaudēšanu un iebildi par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, iesniedzējtiesa precizē, ka saskaņā ar *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) judikatūru, šīs iebildes ir paredzēts piemērot galvenokārt līgumiem, ko puses jau ir pilnībā izpildījušas.
- 102 Šādos apstākļos *Landgericht Ravensburg* (Rāvensburgas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Par likumisko prezumpciju saskaņā ar *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas trešo teikumu un 247. panta 12. punkta pirmās daļas trešo teikumu:
- a) vai *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas trešais teikums un 12. punkta pirmās daļas trešais teikums, ciktāl tajos Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta p) apakšpunktā izvirzītajām prasībām pretrunā esoši līguma noteikumi tiek atzīti par atbilstošiem prasībām, kas izvirzītas *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas pirmajā un otrajā teikumā, kā arī 12. punkta pirmās daļas otrā teikuma 2. punkta b) apakšpunktā, neatbilst Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta p) apakšpunktam un 14. panta 1. punktam?
- Ja atbilde ir apstiprinoša:
- b) Vai no Savienības tiesībām, it īpaši Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta p) apakšpunkta un 14. panta 1. punkta, izriet, ka *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas trešais teikums un 12. punkta pirmās daļas trešais teikums nav jāpiemēro, ciktāl tajos Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta p) apakšpunktā izvirzītajām prasībām pretrunā esoši līguma noteikumi tiek atzīti par atbilstošiem prasībām, kas izvirzītas *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas pirmajā un otrajā teikumā, kā arī 12. punkta pirmās daļas otrā teikuma 2. apakšpunkta b) punktā?
- Neatkarīgi no atbildēm uz 1.a) un b) jautājumu:
- 2) Par obligāti norādāmo informāciju atbilstoši Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punktam:
- a) Vai Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta p) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā norādāmajam dienā maksājamo procentu apmēram ir jāizriet aritmētiski no līgumā norādītās līgumiskās aizņēmuma likmes?
- b) Par Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta r) apakšpunktu:
- aa) Vai šis noteikums ir jāinterpretē tādējādi, ka informācija par kredīta pirmstermiņa atmaksas gadījumā noteiktu piemērojamo pirmstermiņa atmaksas kompensāciju kredītlīgumā ir jānorāda tik precīzi, ka patērētājs vismaz aptuveni var aprēķināt maksājamās kompensācijas apmēru?

[ja uz iepriekšējo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši]

- bb) Vai Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punkta r) apakšpunktam un 14. panta 1. punkta otrajam teikumam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram nepilnīgas informācijas gadījumā Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunkta izpratnē atteikuma tiesību termiņu tomēr sāk skaitīt no līguma noslēgšanas brīža un zūd tikai kreditora tiesības uz kompensāciju par priekšlaicīgu kredīta atmaksu?

Ja atbilde uz vismaz vienu no 2.a) un b) jautājumiem ir apstiprinoša:

- c) Vai Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta otrās daļas b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka atteikuma termiņu sāk skaitīt tikai tad, kad ir sniegta pilnīga un satura ziņā pareiza informācija atbilstoši Direktīvas [2008/48] 10. panta 2. punktam?

Ja atbilde ir noliedzoša:

- d) Kādi ir noteicošie kritēriji, lai, neņemot vērā nepilnīgu un satura ziņā nepareizu informāciju, izraisītu atteikuma termiņa skaitīšanas sākumu?

Ja atbilde uz 1.a) jautājumu un/vai vismaz uz vienu no 2.a) un b) jautājumiem ir apstiprinoša:

- 3) Par atteikuma tiesību zaudēšanu atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam:
a) Vai atteikuma tiesības atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam var zaudēt?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

- b) Vai tiesību zaudēšanas gadījumā runa ir par atteikuma tiesību ierobežošanu laika ziņā, kas jāreglamentē parlamenta izdotā likumā?

Ja atbilde ir noliedzoša:

- c) Vai atteikuma tiesību ļaunprātīgas izmantošanas pieņēmuma subjektīvā ziņā priekšnoteikums ir tāds, ka patērētājs ir zinājis par atteikuma tiesību pastāvēšanas turpināšanos vai vismaz viņš ir atbildīgs par savu nezināšanu rupjas nolaidības dēļ? Vai minētais ir spēkā arī attiecībā uz izbeigtiem līgumiem?

Ja atbilde ir noliedzoša:

- d) Vai kreditora iespēja informāciju kredītņēmējam atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta otrā teikuma b) apakšpunktam sniegt vēlāk un tādējādi izraisīt atteikuma termiņa skaitīšanas sākumu liedz piemērot labticīgi tiesību zaudēšanas noteikumus? Vai minētais ir spēkā arī attiecībā uz izbeigtiem līgumiem?

Ja atbilde ir noliedzoša:

- e) Vai minētais ir saderīgs ar spēkā esošajiem tiesību principiem, kuri Vācijas tiesnesim ir saistoši saskaņā ar Pamatlikumu?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

- f) Kā Vācijas tiesību piemērotājam ir jāatrisina pretruna starp saistošajām starptautisko tiesību prasībām un Tiesas izvirzītajām prasībām?

- 4) Par patērētāja atteikuma tiesību ļaunprātīgas izmantošanas pieņēmumu atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam:

- a) Vai atteikuma tiesību izmantošana atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta pirmajam teikumam var būt ļaunprātīga?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

b) Vai atteikuma tiesību ļaunprātīgas izmantošanas pieņēmuma gadījumā runa ir par atteikuma tiesību ierobežošanu, kas jāreglamentē parlamenta izdotā likumā?

Ja atbilde ir noliedzīga:

c) Vai atteikuma tiesību ļaunprātīgas izmantošanas pieņēmuma subjektīvā ziņā priekšnoteikums ir tāds, ka patērētājs ir zinājis par atteikuma tiesību pastāvēšanas turpināšanos vai vismaz viņš ir atbildīgs par savu nezināšanu rupjas nolaidības dēļ? Vai minētais ir spēkā arī attiecībā uz izbeigtiem līgumiem?

Ja atbilde ir noliedzīga:

d) Vai kreditora iespēja informāciju kredītņēmējam atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punkta otrā teikuma b) apakšpunktam sniegt vēlāk un tādējādi izraisīt atteikuma termiņa skaitīšanas sākumu liedz izdarīt pieņēmumu par atteikuma tiesību ļaunprātīgu izmantošanu atbilstoši labticības principam? Vai minētais ir spēkā arī attiecībā uz izbeigtiem līgumiem?

Ja atbilde ir noliedzīga:

e) Vai minētais ir saderīgs ar spēkā esošajiem tiesību principiem, kuri Vācijas tiesnesim ir saistoši saskaņā ar Pamatlikumu?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

f) Kā Vācijas tiesību piemērotājam ir jāatrisina pretruna starp saistošajām starptautisko tiesību prasībām un Tiesas izvirzītajām prasībām?

Neatkarīgi no atbildes uz iepriekšējiem četriem jautājumiem:

- 5) a) Vai tiek ievērotas Savienības tiesības, ja saskaņā ar valsts tiesībām ar pārdošanas līgumu saistīta kredītliguma gadījumā pēc patērētāja atteikuma tiesību efektīvas izmantošanas atbilstoši Direktīvas [2008/48] 14. panta 1. punktam:
- aa) patērētāja prasība pret kreditoru par samaksāto kredītmaksājumu atmaksu var tikt īstenota tikai tad, ja tas kreditoram ir atdevis nopirkto priekšmetu vai ir pierādījis, ka priekšmetu kreditoram ir nosūtījis?
 - bb) patērētāja prasība par patērētāja veikto kredītmaksājumu atmaksu *pēc* pirkuma priekšmeta izsniegšanas uz laiku ir jānoraida kā nepamatota, ja, pieņemot pirkuma priekšmetu, kreditors nav pieļāvis nokavējumu? Ja atbilde ir noliedzīga:
- b) Vai no Savienības tiesību aktiem izriet, ka 5.a) jautājuma aa) un/vai bb) daļā aprakstītās valsts tiesību normas nav piemērojamas?

Neatkarīgi no atbildes uz iepriekšējiem pieciem jautājumiem:

- 6) Vai [Civilprocesa kodeksa] 348.a panta 2. punkta 1) apakšpunkts, ciktāl šis tiesiskais regulējums attiecas arī uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemšanu atbilstoši LESD 267. panta otrajai daļai, nav saderīgs ar valstu tiesu tiesībām iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. panta otrajai daļai un tāpēc tas nav jāpiemēro, pieņemot lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu?"

Tiesvedība Tiesā

- 103 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2021. gada 22. aprīļa lēmumu lietas C-38/21 un C-47/21 tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesam, kā arī sprieduma taisīšanai. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2022. gada 31. maija lēmumu lieta C-232/21 tika apvienota ar minētajām lietām mutvārdu procesam, kā arī sprieduma taisīšanai.
- 104 Ar 2021. gada 3. augusta elektroniskā pasta vēstuli iesniedzējtiesa informēja Tiesu, ka lietā C-47/21 ir panākts izlīgums vienā no divām pamatlietām un ka tāpēc tā atsauc otrā jautājuma a) punktu lietā C-47/21, saglabājot visus pārējos jautājumus šajā lietā.
- 105 Pēc lūguma sniegt prejudiciālu jautājumu lietā C-38/21 papildināšanas 2021. gada 24. augustā tika atsākts rakstveida process apvienotajās lietās C-38/21 un C-47/21.
- 106 Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 16. panta trešo daļu Vācijas valdība lūdza šīs lietas izskatīt virspalātā, kam Tiesa piekrita 2022. gada 31. maijā.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

- 107 *BMW Bank, C. Bank, Volkswagen Bank un Audi Bank*, Vācijas valdība, kā arī Eiropas Komisija pauž šaubas par atsevišķu šajās trīs lietās uzdoto prejudiciālo jautājumu pieņemamību.

Par pirmo līdz ceturto jautājumu, kā arī par sesto jautājumu lietā C-38/21

- 108 *BMW Bank* apgalvo, ka četri pirmie jautājumi lietā C-38/21 ir nepieņemami, jo esot acīmredzams, ka uz faktiem pamatlietā neattiecas šajos jautājumos paredzētā Direktīva 2008/48. Faktiski šī direktīva no savas piemērošanas jomas izslēdz līzingu līgumus, kuros nav paredzēts līzinga preces piršanas pienākums. Turklāt sestais jautājums lietā C-38/21, kas uzdots gadījumam, ja tāds līzinga līgums kā pamatlietā aplūkotais būtu jākvalificē kā finanšu pakalpojuma līgums Direktīvas 2011/83 izpratnē, esot nepieņemams, jo finanšu pakalpojuma līgumi ir skaidri izslēgti no šīs direktīvas piemērošanas jomas.
- 109 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar LESD 267. pantu ieviestajā sadarbībā starp Tiesu un valstu tiesām tikai valsts tiesai, kura izskata lietu un kura ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, ir jānovērtē gan tas, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams tās sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstība. Tādējādi, ja uzdotie jautājumi ir par Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu (spriedums, 2023. gada 21. marts, *Mercedes-Benz Group* (Ar pārveidošanas ierīcēm aprīkotu transportlīdzekļu ražotāju atbildība), C-100/21, EU:C:2023:229, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 110 No tā izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesībām ir attiecināma nozīmīguma prezumpcija. Atteikties lemt par valsts tiesas uzdoto prejudiciālo jautājumu Tiesa var tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai

- uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2023. gada 21. marts, *Mercedes-Benz Group* (Ar pārveidošanas ierīcēm aprīkotu transportlīdzekļu ražotāju atbildība), C-100/21, EU:C:2023:229, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 111 Šajā gadījumā jāuzsver, ka iesniedzējtiesa lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesai nosūtīja divas reizes, proti, vispirms 2020. gada 30. decembrī, vispirms uzdodot četrus pirmos jautājumus, pēc tam – 2021. gada 24. augustā, paziņojot vēl četrus jautājumus. Papildinot savu sākotnējo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, šī tiesa precizēja, ka vēlas noskaidrot, vai, kā izriet no piektā jautājuma, Direktīvas 2008/48 mērķis ir regulēt tādu līzinga līgumu kā pamatlietā aplūkots. Tā arī ir norādījusi, kādos gadījumos – atkarībā no tā, kādu atbildi Tiesa sniegs šajā jautājumā, – tās ieskatā vēl būtu jāatbild uz četriem pirmajiem jautājumiem, kas uzdoti 2020. gada 30. decembrī.
- 112 Turklāt, lai gan ir taisnība, ka sesto jautājumu lietā C-38/21 iesniedzējtiesa ir uzdevusi tikai gadījumā, ja, atbildot uz piekto jautājumu šajā lietā, tiek konstatēts, ka tāds līzinga līgums kā pamatlietā aplūkots var tikt kvalificēts kā finanšu pakalpojuma līgums Direktīvas 2011/83 izpratnē, tomēr jāsecina, ka sestā jautājuma nozīmīgums vai hipotētiskā rakstura neesamība un tādējādi pieņemamība var tikt novērtēta tikai, ņemot vērā Tiesas atbildi uz piekto jautājumu.
- 113 Šādos apstākļos četri pirmie jautājumi lietā C-38/21 tāpat kā sestais jautājums šajā konkrētās lietas stadijā nevar tikt uzskatīti par hipotētiskiem, ņemot vērā, ka vajadzība un lietderība atbildēt uz tiem ir atkarīga no atbildes, kas tiks sniegta uz piekto jautājumu minētajā lietā.
- 114 Katrā ziņā jāatgādina – ja, kā tas ir šajā lietā, nav acīmredzams, ka Savienības tiesību normas interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, iebildums par šī tiesību akta nepiemērojamību pamatlietā nav saistīts ar lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, bet attiecas uz uzdoto jautājumu būtību (spriedums, 2023. gada 24. jūlijs, *Lin*, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, 66. punkts un tajā minētā judikatūra).
- Par trešā jautājuma e) un f) punktu un ceturtā jautājuma e) un f) punktu, kas uzdoti lietās C-38/21, C-47/21 un C-232/21*
- 115 Ar trešā jautājuma e) un f) punktu un ceturtā jautājuma e) un f) punktu lietās C-38/21, C-47/21 un C-232/21 iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, kādas ir attiecības starp Direktīvas 2008/48 14. pantā paredzētajām atteikuma tiesībām un starptautiskajām paražu tiesībām tiesību zaudēšanas un tiesību ļaunprātīgas izmantošanas jomā.
- 116 *C. Bank, Volkswagen Bank un Audi Bank*, kā arī Vācijas valdība pauž šaubas par šo jautājumu pieņemamību.
- 117 Šajā ziņā jāatgādina – lai ļautu Tiesai sniegt Savienības tiesību interpretāciju, kas ir noderīga valsts tiesai, Tiesas Reglamenta 94. panta c) punktā ir paredzēts, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāietver to iemeslu izklāsts, kas likuši iesniedzējtiesai šaubīties par noteiktu Savienības tiesību normu interpretāciju vai spēkā esamību, kā arī saikne, kuru tā konstatējusi starp šīm tiesību normām un pamatlietai piemērojamiem valsts tiesību aktiem.

- 118 Šajā gadījumā ir taisnība, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienībai ir jāisteno sava kompetence, ievērojot starptautiskās tiesības kopumā, tostarp ne tikai tai saistošo starptautisko konvenciju noteikumus, bet arī vispārējo starptautisko paražu tiesību normas un principus (spriedums, 2020. gada 6. oktobris, Komisija/Ungārija (Augstākā izglītība), C-66/18, EU:C:2020:792, 87. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 119 Tomēr iesniedzējtiesa tikai apgalvo, ka saskaņā ar vispārējiem starptautisko publisko tiesību principiem – kuri ir saistoši Vācijas tiesām atbilstoši Pamatlikuma 25. panta 2. punktam un pie kuriem ir pieskaitāmi tiesību zaudēšanas un labticības principi – tikai tad, ja patērētājs zina vai rupjas nolaidības dēļ nezina, ka viņam ir atteikuma tiesības, šīs tiesības var uzskatīt par zaudētām vai minēto tiesību īstenošanu varētu uzskatīt par nesaderīgu ar labticību.
- 120 Tāpēc iesniedzējtiesa nav pietiekami pierādījusi, kādā mērā starptautisko paražu tiesību normas tiesību zaudēšanas un tiesību ļaunprātīgas izmantošanas jomā varētu nonākt konfliktā ar Savienības tiesībām tādos strīdos starp privātpersonām, kas attiecas uz Direktīvas 2008/48 14. pantā paredzētajām atteikuma tiesībām.
- 121 Šādos apstākļos trešā jautājuma e) un f) punkts un ceturtais jautājuma e) un f) punkts lietās C-38/21, C-47/21 un C-232/21 neatbilst Reglamenta 94. panta c) punkta prasībām un tāpēc ir nepieņemami.

Par sesto jautājumu, kas uzdots lietās C-47/21 un C-232/21

- 122 Ar sesto jautājumu, kas uzdots lietās C-47/21 un C-232/21, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 267. panta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru tiesnesim vienpersoniski, it īpaši tam izskatīšanai iesniegtas lietas principiāla nozīmīguma dēļ, ir pienākums nodot šo lietu civillietu palātai trīs tiesnešu sastāvā un atteikties pašam Tiesā iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu minētās lietas ietvaros.
- 123 *C. Bank, Volkswagen Bank un Audi Bank*, Vācijas valdība, kā arī Komisija uzskata, ka šie jautājumi ir nepieņemami galvenokārt tāpēc, ka atbilde uz tiem nav vajadzīga strīdu pamatlietās atrisināšanai.
- 124 Šajā gadījumā, ņemot vērā šī sprieduma 109. un 110. punktā atgādināto judikatūru, jākonstatē, ka lietās C-47/21 un C-232/21 uzdots sestais jautājums attiecas uz LESD 267. panta otrās daļas interpretāciju, bet ka iesniedzējtiesa nav paskaidrojusi, kādu iemeslu dēļ tai šīs tiesību normas interpretācija ir vajadzīga, lai izlemtu tajā izskatāmos strīdus. Tā tikai ir norādījusi, ka tiesneša, kas lietu izskata vienpersoniski, kompetence vērsties Tiesā ar lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu varētu tikt apstrīdēta, minot šajā ziņā tiesvedības citās lietās – ne tajās, kurās iesniegti šie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu, bet kurās vai nu ir apstrīdēti rikojumi lūgt sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko pieņēmis tiesnesis vienpersoniski, vai arī neobjektivitātes dēļ ir lūgts noraidīt tiesnesi, kurš lietu izskata vienpersoniski. Savukārt tā neprecizē, kā šāda apstrīdēšana ietekmē lēmumus lūgt sniegt prejudiciālu nolēmumu vai attiecīgā gadījumā – galīgus lēmumus. It īpaši no lēmumiem lūgt sniegt prejudiciālu nolēmumu neizriet, ka šajā tiesvedības stadijā tie ir bijuši pārsūdzēti, apgalvojot, ka tajos ir pieļauta iespējama faktu kļūda, jo tos ir pieņēmis tiesnesis vienpersoniski.
- 125 Šādos apstākļos sestais jautājums lietā C-47/21 un lietā C-232/21 ir nepieņemams, jo tas ir hipotētisks.

Par lietas būtību

Par piekto jautājumu lietā C-38/21

- 126 Ar piekto jautājumu lietā C-38/21, kas ir jāizskata vispirms, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai transportlīdzekļa lizinga līgums, kurā paredzēts, ka patērētājam nav pienākuma līguma beigās transportlīdzekli pirkt, ietilpst Direktīvas 2008/48, Direktīvas 2002/65 vai Direktīvas 2011/83 piemērošanas jomā.
- 127 Vispirms jāatgādina – lai gan iesniedzējtiesai vienīgajai, ņemot vērā pamatlietas apstākļus, ir jāpieņem nolēmums par tai izskatīšanai iesniegtajā lietā aplūkotā līguma kvalifikāciju, Tiesai tomēr ir kompetence no minēto direktīvu normām izsecināt kritērijus, kas šai tiesai šajā nolūkā ir jāpiemēro (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 3. decembris, *Banif Plus Bank*, C-312/14, EU:C:2015:794, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 128 Turklāt nav šķēršļu tam, ka valsts tiesa lūdz Tiesu spriest par šādu kvalifikāciju, tomēr ar atrunu, ka, ņemot vērā visus šīs valsts tiesas rīcībā esošos lietas materiālus, tā konstatēs un novērtēs šai kvalifikācijai nepieciešamos faktus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 3. decembris, *Banif Plus Bank*, C-312/14, EU:C:2015:794, 52. punkts).
- 129 Šajā gadījumā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, kā izklāstīts šī sprieduma 49. punktā, ka pamatlietā aplūkotajā līgumā ir paredzēts, ka aizdevums VK ir piešķirts, lai viņš 24 mēnešus, ievērojot transportlīdzeklim noteikto nobraukuma ierobežojumu, varētu nomā izmantot transportlīdzekli, ko *BMW Bank* iegādājusies atbilstoši VK sniegtajām specifikācijām, šim transportlīdzeklim paliekot šīs bankas īpašumā. Līguma darbības laikā patērētājs uzņemas transportlīdzekļa zaudējuma, bojājumu un citu vērtības samazināšanās risku un tāpēc viņam ir jānoslēdz visu risku apdrošināšanas līgums. Patērētājs arī ir atbildīgs par prasījumu tiesību saistībā ar trūkumiem izvirzīšanu pret trešām personām, it īpaši pret koncesionāru un ražotāju. Nedz pats līgums, nedz arī cits līgums neparedz šī patērētāja pienākumu pirkt transportlīdzekli. Turklāt patērētājs, beidzoties līguma termiņam, neuzņemas nekādu atlikušās vērtības garantiju un viņam ir pienākums atlīdzināt transportlīdzekļa vērtības zudumu tikai tad, ja, atdodot transportlīdzekli, tiek konstatēts, ka tā stāvoklis neatbilst tā vecumam vai ir pārsniegts līgumā noteiktais nobraukuma ierobežojums.
- 130 Pirmām kārtām, runājot par Direktīvas 2008/48 piemērošanas jomu, jāatgādina, ka saskaņā ar šīs direktīvas 2. panta 1. punktu tā ir piemērojama kredītlīgumiem, ievērojot tās 2. panta 2. punktā paredzētos izņēmumus.
- 131 Saskaņā ar Direktīvas 2008/48 2. panta 2. punkta d) apakšpunktu to nepiemēro nomas vai lizinga līgumiem, atbilstoši kuriem saistības iegādāties līgumā paredzēto precī neuzliek nedz ar šiem līgumiem, nedz arī ar atsevišķu līgumu, jo uzskata, ka šādas saistības pastāv, ja kreditors par to nolemj vienpersoniski.
- 132 Šajā ziņā jānoskaidro, vai tāds lizinga līgums kā pamatlietā aplūkotais ietilpst šajā tiesību normā paredzētajā jēdzienā “lizinga līgums”, ņemot vērā, ka nedz šajā, nedz kādā citā Direktīvas 2008/48 normā šis jēdziens nav nedz definēts, nedz ir izdarīta atsauce uz valsts tiesībām.
- 133 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru gan no Savienības tiesību vienveidīgas piemērošanas, gan no vienlīdzības principa prasībām izriet, ka Savienības tiesību normas formulējums, kurā nav tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, lai noteiktu tās saturu un piemērošanas jomu, parasti visā

- Savienībā ir interpretējams autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā ne tikai šī jēdziena formulējumu, bet arī tās tiesību normas kontekstu un mērķi, kurā šis jēdziens ir izmantots (spriedums, 2020. gada 18. jūnijs, *Sparkasse Südholstein*, C-639/18, EU:C:2020:477, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 134 Juridiskajā valodā jēdzienā “lizinga līgums” ietilpst līgums, ar kuru viena puse piešķir kreditu otrai pusei, lai finansētu tādas preces izmantošanu nomā, kura paliek kreditora īpašumā un kuru otra puse līguma termiņa beigās var atdot atpakaļ vai nopirkt, ņemot vērā, ka lielākā daļa īpašumam raksturīgo priekšrocību un risku tiek nodota šai otrai pusei visā līguma darbības laikā (pēc analogijas skat. spriedumu, 2012. gada 16. februāris, *Eon Aset Menidjunt*, C-118/11, EU:C:2012:97, 37. un 38. punkts).
- 135 Šajā gadījumā no pamatlietā aplūkotā lizinga līguma īpašībām, kas atgādinātas šī sprieduma 129. punktā, izriet, ka *BMW Bank* piešķīra VK kredītu, lai finansētu transportlīdzekļa, kuru šī banka iegādājusies saskaņā ar VK sniegtajām specifikācijām, izmantošanu nomā, un pēdējam minētajam līguma beigās ir pienākums transportlīdzekli atdot atpakaļ, jo viņam nav pienākuma to nopirkt, lai gan viņam ir jāsedz lielākā daļa transportlīdzekļa īpašumtiesībām raksturīgo priekšrocību un risku visā līguma darbības laikā. Lai gan šāds lizinga līgums ietilpst jēdzienā “lizinga līgums” Direktīvas 2008/48 2. panta 2. punkta d) apakšpunkta izpratnē, tas tomēr ir izslēgts no šīs direktīvas piemērošanas jomas, jo patērētājam tajā nav paredzēts pienākums līguma darbības beigās pirkt līguma priekšmetu.
- 136 Otrām kārtām, runājot par Direktīvas 2002/65 piemērošanas jomu, jāatgādina, ka saskaņā ar šīs direktīvas 1. panta 1. punktu tās mērķis ir tuvināt dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus par patēriņa finanšu pakalpojumu tālpārdošanu. Minētās direktīvas 14. apsvērumā ir precizēts, ka tā attiecas uz visiem finanšu pakalpojumiem, kas sniedzami no attāluma, ar nosacījumu, ka tiek piemēroti Savienības tiesību aktu noteikumi, kuri regulē konkrēti dažus finanšu pakalpojumus.
- 137 Lai līgums ietilptu Direktīvas 2002/65 piemērošanas jomā, tam ir jābūt ne vien “distances līgumam” šīs direktīvas 2. panta a) punkta izpratnē, bet arī tā mērķim ir jābūt sniegt “finanšu pakalpojumu” minētās direktīvas 2. panta b) punkta izpratnē, un abi šie nosacījumi ir kumulatīvi.
- 138 Šajā ziņā jāatgādina, ka principā Direktīvā 2002/65 ir paredzēta tajā reglamentēto aspektu pilnīga saskaņošana, un tādēļ tās noteikumi ir jāinterpretē tādējādi, lai interpretācija būtu vienveidīga visās dalībvalstīs (spriedums, 2020. gada 18. jūnijs, *Sparkasse Südholstein*, C-639/18, EU:C:2020:477, 23. punkts) saskaņā ar šī sprieduma 133. punktā atgādinātajiem judikatūras principiem.
- 139 Runājot par jēdzienu “finanšu pakalpojums”, Direktīvas 2002/65 2. panta b) punktā tas ir definēts kā jebkurš bankas, kredīta, apdrošināšanas, personālo pensiju, ieguldījumu vai maksājumu rakstura pakalpojums. Tādējādi ir jāpārbauda, vai tāds lizinga līgums kā pamatlietā aplūkotais ir saistīts ar vismaz vienu no Direktīvas 2002/65 2. panta b) punktā paredzētajām jomām.
- 140 Pirmkārt, jāuzskata, tāpat kā ģenerālvokāts to darījis secinājumā 95. punktā, ka jēdziens “bankas pakalpojums” šīs tiesību normas izpratnē ir jāsaprot kā pakalpojums, kas piedāvāts komercdarbības, kuru tradicionāli veic bankas, ietvaros.

- 141 Šajā ziņā jānorāda, kā rakstveida apsvērumos norāda Vācijas valdība, ka tāds transportlīdzekļa līzings līguma piedāvājums kā pamatlietā aplūkots katrā ziņā ir ārpus bankas sektora klasisko pakalpojumu gammas, jo šādu konkrētu piedāvājumu visbiežāk piedāvā bankas, kas saistītas ar automobiļu ražotājiem, vai sabiedrības, kuras specializējušās transportlīdzekļu līzings, piemēram, transportlīdzekļu nomas sabiedrības.
- 142 No tā izriet, ka šāds līgums neattiecas uz “bankas pakalpojumu” Direktīvas 2002/65 2. panta b) punkta izpratnē.
- 143 Otrkārt, runājot par “kredīta [...] pakalpojumu” Direktīvas 2002/65 2. panta b) punkta izpratnē, jākonstatē, ka šajā direktīvā nav ietverta jēdziena “kredīts” definīcija.
- 144 Tomēr juridiskajā valodā ar šo jēdzienu apzīmē naudas summas nodošanu vai arī samaksas termiņu vai atvieglojumu piešķiršanu, ko kreditors nodrošina aizņēmējam finansējuma vai atliktā maksājuma veikšanas nolūkā, un tāpēc kredītlīgums ir jāuzskata par līgumu, saskaņā ar kuru kreditors piešķir vai apņemas piešķirt patērētājam kredītu maksājuma termiņa, aizdevuma vai cita līdzīga samaksas atvieglojuma formā.
- 145 No tā izriet, ka ar kredītu saistītam finanšu pakalpojuma līgumam, kā būtībā izriet arī no ģenerāladvokāta secinājumu 97. un 100. punkta, ir raksturīgs, ka tas iekļaujas finansēšanas vai atliktā maksājuma loģikā, izmantojot līdzekļus vai arī termiņus vai samaksas atvieglojumus, ko patērētājam šajā nolūkā sniedzis profesionālis.
- 146 Šajā gadījumā, kā norādīts Tiesas sēdē, tāds transportlīdzekļa līzings līgums bez pienākuma to iegādāties kā pamatlietā aplūkots ietver divus elementus, proti, pirmkārt, kredīta elementu, kam raksturīgs tas, ka banka piešķir patērētājam kredītu samaksas atvieglojumu formā, un, otrkārt, nomas elements, kura mērķis ir ļaut patērētājam konkrētā laikposmā izmantot tā izvēlētu transportlīdzekli, kas pieder šai bankai, samaksājot sākotnējo cenu un pēc tam veicot ikmēneša maksājumus.
- 147 Šādos apstākļos, lai noskaidrotu, vai šāds līgums tā hibrīdā rakstura dēļ ir saistīts ar kredītu Direktīvas 2002/65 2. panta b) punkta izpratnē, kā ģenerāladvokāts norādījis secinājumu 97. punktā, un lai pārbaudītu, vai ar kredītu saistītais elements ir būtiskāks nekā ar nomu saistītais elements vai otrādi, ir jāņem vērā tā galvenais priekšmets.
- 148 Šajā ziņā jākonstatē, kā ģenerāladvokāts norādījis secinājumu 100. punktā, ka šāds līgums būtībā neatšķiras no transportlīdzekļa ilgtermiņa nomas līguma, atbilstoši kuram patērētājam ir jāmaksā nomas maksa kā atlīdzība par tiesībām izmantot transportlīdzekli, ciktāl tajā nav paredzēts pienākums transportlīdzekli līzings perioda beigās nopirkt, ka patērētājs nesedz pilnīgas amortizācijas izmaksas, kas transportlīdzekļa piegādātājam radušās par tā iegādi, un ka tas neuzņemas riskus, kuri saistīti ar transportlīdzekļa atlikušo vērtību līguma beigās. Patērētāja pienākums kompensēt transportlīdzekļa vērtības zudumu, ja, to atdodot atpakaļ, ir konstatēts, ka tā stāvoklis neatbilst tā vecumam vai ir pārsniegts līgumā noteiktais nobraukuma ierobežojums, arī neļauj nošķirt šos līgumu veidus.
- 149 Tā kā tāda transportlīdzekļa līzings līguma bez pirkšanas pienākuma kā pamatlietā aplūkots galvenais priekšmets ir saistīts ar šī transportlīdzekļa nomu, šāds līgums nevar tikt kvalificēts kā finanšu pakalpojuma līgums, kas saistīts ar kredītu, Direktīvas 2002/65 1. panta 1. punkta, kurš aplūkots kopā ar tās 2. panta b) punktu, izpratnē.

- 150 Treškārt, tā kā šāds līgums acīmredzami neattiecas arī uz “pakalpojumu, kas saistīts ar apdrošināšanu, personālo pensiju, ieguldījumiem un maksājumiem” Direktīvas 2002/65 2. panta b) punkta izpratnē, to nevar kvalificēt kā līgumu, kas attiecas uz “finanšu pakalpojuma” pārdošanu šīs pašas tiesību normas izpratnē.
- 151 Tā kā viens no diviem šī sprieduma 137. punktā minētajiem kumulatīvajiem nosacījumiem nav izpildīts, jāsecina, ka transportlīdzekļa līzings līgums, kam raksturīgs it īpaši tas, ka nedz šajā līgumā, nedz atsevišķā līgumā nav paredzēts, ka patērētājam līguma beigās transportlīdzeklis ir jāpērk, kā arī tas, ka patērētājs nesedz nedz to izmaksu pilnīgu amortizāciju, kas transportlīdzekļa piegādātājam radušās par tā iegādi, nedz riskus, kuri saistīti ar transportlīdzekļa atlikušo vērtību līguma beigās, neietilpst Direktīvas 2002/65 piemērošanas jomā.
- 152 Trešām kārtām, runājot par Direktīvas 2011/83 piemērošanas jomu, jāatgādina, ka saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta 1. punktu tajā paredzētajos apstākļos un, ciktāl tas paredzēts tās noteikumos, tā ir piemērojama ikvienam līgumam, kas noslēgts starp tirgotāju un patērētāju, izņemot līgumus, kuri paredzēti šī panta 3. punktā, piemēram, finanšu pakalpojuma līgumiem, kas šīs direktīvas 2. panta 12. punktā būtībā ir definēti tāpat kā Direktīvas 2002/65 2. panta b) punktā, kurš minēts šī sprieduma 139. punktā.
- 153 Tāds līzings līgums kā pamatlīzings aplūkots pēc analogijas ar šī sprieduma 143.–149. punktā paustajiem apsvērumiem nevar tikt kvalificēts kā “finanšu pakalpojuma” līgums Direktīvas 2011/83 2. panta 12. punkta izpratnē. Tomēr nav izslēgts, ka šāds līzings līgums varētu tikt kvalificēts kā “pakalpojumu līgums” šīs pašas direktīvas 2. panta 6. punkta izpratnē.
- 154 Šajā ziņā pēdējā minētajā tiesību normā paredzētais jēdziens “pakalpojumu līgums” ir definēts plaši, proti, kā “jebkurš līgums, izņemot pārdošanas līgumu, saskaņā ar kuru tirgotājs sniedz vai apņemas sniegt pakalpojumu patērētājam un patērētājs maksā vai apņemas maksāt tā cenu”. No šīs tiesību normas formulējuma izriet, ka šis jēdziens ir jāsaprot tādējādi, ka tas ietver jebkuru līgumu, kas neietilpst jēdzienā “pārdošanas līgums” (spriedums, 2020. gada 12. marts, *Verbraucherzentrale Berlin*, C-583/18, EU:C:2020:199, 22. punkts).
- 155 Tāds līzings līgums kā pamatlīzings aplūkots, ar kuru tirgotājs apņemas nodot transportlīdzekli patērētāja rīcībā, pretī saņemot maksājumus pa daļām, bez pienākuma līzings beigās minēto transportlīdzekli pirkt, nav “pārdošanas līgums”, atbilstoši kuram īpašumtiesības uz transportlīdzekli ir jānodod patērētājam Direktīvas 2011/83 2. panta 5. punkta izpratnē. Tā kā uz šo līgumu neattiecas arī šīs direktīvas 3. panta 3. punktā uzskaitītie izņēmumi, jāuzskata, ka tas ietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā kā “pakalpojumu līgums” šīs direktīvas 2. panta 6. punkta izpratnē.
- 156 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz piekto jautājumu lietā C-38/21 ir jāatbild, ka Direktīvas 2011/83 2. panta 6. punkts kopsakarā ar tās 3. panta 1. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka transportlīdzekļa līzings līgums, kam raksturīgs tas, ka nedz šis līgums, nedz atsevišķs līgums neparedz, ka patērētājam ir pienākums pirkt transportlīdzekli līguma beigās, ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā kā “pakalpojumu līgums” tās 2. panta 6. punkta izpratnē. Šāds līgums savukārt neietilpst nedz Direktīvas 2002/65, nedz Direktīvas 2008/48 piemērošanas jomā.

Par sesto līdz astoto jautājumu lietā C-38/21

- 157 Jānorāda, ka šie jautājumi ir uzdoti gadījumā, ja Tiesa secinātu, ka tāds lizinga līgums kā pamatlietā aplūkotais ir jākvalificē kā finanšu pakalpojuma līgums Direktīvas 2002/65 un/vai Direktīvas 2011/83 izpratnē.
- 158 No šī sprieduma 149., 151. un 156. punktā paustajiem apsvērumiem izriet, ka šāds līgums neattiecas uz finanšu pakalpojumiem šo direktīvu izpratnē, bet ka tas ir jākvalificē kā “pakalpojumu līgums” Direktīvas 2011/83 2. panta 6. punkta izpratnē, kas aplūkots kopā ar tās 3. panta 1. punktu.
- 159 Tādējādi sestais līdz astotais jautājums saglabā savu nozīmīgumu, ciktāl tie attiecas uz šīs direktīvas noteikumu interpretāciju.
- 160 Šajā ziņā jāprecizē, ka šo jautājumu mērķis būtībā ir ļaut iesniedzējtiesai noskaidrot, vai VK var atsaukties uz Direktīvas 2011/83 9. pantā paredzētajām atteikuma tiesībām tikai saistībā ar distances līgumiem vai ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem, vai arī šīs tiesības ir izslēgtas saskaņā ar tās 16. pantu.
- 161 Šādos apstākļos Tiesa uzskata par lietderīgu vispirms atbildēt uz astoto jautājumu par jēdzienu “distances līgums”, pēc tam uz sesto jautājumu par jēdzienu “ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums” un visbeidzot – uz septīto jautājumu par Direktīvas 2011/83 16. pantu.

– Par astoto jautājumu lietā C-38/21

- 162 Ar astoto jautājumu lietā C-38/21 iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2011/83 2. panta 7. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāds pakalpojumu līgums šīs direktīvas 2. panta 6. punkta izpratnē, kas noslēgts starp patērētāju un tirgotāju, izmantojot distances saziņu, var tikt kvalificēts kā “distances līgums” pirmās no šīm tiesību normām izpratnē, ja līguma sagatavošanas posmā patērētājs fiziski atrodas vienuviet ar starpnieku, kurš ir pilnvarots atbildēt uz viņa jautājumiem un sagatavot līgumu, bet ne to noslēgt.
- 163 Šajā ziņā jāatgādina, pirmkārt, ka Direktīvas 2011/83 2. panta 7. punktā jēdziens “distances līgums” ir definēts kā jebkurš līgums, kas, tirgotājam un patērētājam vienlaikus fiziski neatrodoties vienā vietā, noslēgts starp tirgotāju un patērētāju saskaņā ar organizētu distances pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas shēmu un šā līguma noslēgšanai līdz līguma noslēgšanas brīdim un pašā līguma noslēgšanas brīdī ekskluzīvi tiek izmantoti distances saziņas līdzekļi – viens vai vairāki.
- 164 Tādējādi no šīs tiesību normas formulējuma, it īpaši no frāzes “līdz līguma noslēgšanas brīdim un pašā līguma noslēgšanas brīdī” izriet, ka, lai līgumu kvalificētu kā “distances līgumu”, prasība līguma noslēgšanai ekskluzīvi izmantot vienu vai vairākus distances saziņas līdzekļus, tirgotājam un patērētājam vienlaikus fiziski neatrodoties vienuviet, attiecas ne tikai uz pašu līguma noslēgšanu kā tādu, bet arī uz līguma sagatavošanas posmu.
- 165 Otrkārt, no Direktīvas 2011/83 2. panta 2. punktā ietvertās jēdziena “tirgotājs” definīcijas izriet, ka saistībā ar šīs direktīvas piemērošanas jomā ietilpstošiem līgumiem tirgotājs var rīkoties ar tādas citas personas starpniecību, kas rīkojas tā vārdā vai uzdevumā.

- 166 Šajā ziņā jānorāda, ka starpnieks, ko tirgotājs, kā tas ir šajā gadījumā, ir pilnvarojis aprēķināt dažādus līguma priekšmeta elementus, apspriest ar patērētāju līguma izpildes kārtību un nosacījumus, sniegt informāciju par paredzēto līgumu un atbildēt uz šī patērētāja jautājumiem, kā arī aizpildīt, saņemt vai nodot rakstisku minētā patērētāja pieteikumu par līguma noslēgšanu ar tirgotāju, noteikti rīkojas gan tirgotāja vārdā, gan tā uzdevumā.
- 167 No šī sprieduma 163.–166. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka patērētāja un starpnieka, kas līguma sagatavošanas posmā rīkojas tirgotāja vārdā vai uzdevumā, vienlaicīga fiziska klātbūtnē principā nepieļauj, ka minēto līgumu varētu uzskatīt par noslēgtu, izmantojot ekskluzīvi vienu vai vairākus distances saziņas līdzekļus.
- 168 Tomēr, kā izriet no Direktīvas 2011/83 20. apsvēruma, jēdziena “distances līgums” definīcija attiecas uz visiem gadījumiem, kad patērētājs ierodas uzņēmumā tikai, lai iegūtu informāciju par precēm vai pakalpojumiem, un pēc tam apspriež un noslēdz distances līgumu. Savukārt līgums, kas apspriests tirgotāja uzņēmumā un kas galu galā ir noslēgts, izmantojot distances saziņas līdzekļus, netiek uzskatīts par distances līgumu.
- 169 Direktīvas 2011/83 noteikumu par distances līgumiem mērķis šajā ziņā ir novērst, ka distances saziņas līdzekļu izmantošana izraisa patērētājam sniegtās informācijas apjoma samazināšanu, ciktāl pirms līguma noslēgšanas saskaņā ar šīs direktīvas 6. pantu sniegtā informācija, kura attiecas gan uz līguma nosacījumiem un minētās noslēgšanas sekām, kas šim patērētājam ļauj izlemt, vai viņš vēlas uzņemties līgumiskas saistības ar tirgotāju, gan uz līguma pienācīgu izpildi, it īpaši par minētā patērētāja tiesību īstenošanu, patērētājam ir ļoti būtiska (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2019. gada 23. janvāris, *Walbusch Walter Busch*, C-430/17, EU:C:2019:47, 35. un 36. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra, un 2022. gada 5. maijs, *Victorinox*, C-179/21, EU:C:2022:353, 26. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 170 Tādējādi līgumu, kas ar tirgotāju noteikti ir noslēgts, izmantojot distances saziņas līdzekļus, bet par ko starp patērētāju un starpnieku, kurš rīkojas tirgotāja vārdā vai uzdevumā, ir notikušas apspriedes, kuru laikā patērētājs, fiziski klātesot šim starpniekam, ir saņēmis Direktīvas 2011/83 6. pantā paredzēto informāciju un ir varējis tam uzdot jautājumus par paredzamo līgumu vai izteikto piedāvājumu, lai kļiedētu jebkādas neskaidrības par iespējamo līgumisko saistību pret tirgotāju apmēru, nevar kvalificēt līgumu kā “distances līgumu” Direktīvas 2011/83 2. panta 7. punkta izpratnē.
- 171 Turpretim līgums, kas starp patērētāju un tirgotāju noslēgts, izmantojot vienu vai vairākus distances saziņas līdzekļus, var tikt kvalificēts kā “distances līgums” Direktīvas 2011/83 2. panta 7. punkta izpratnē, ja līguma noslēgšanas ar tirgotāju sagatavošanas posmā patērētājs fiziski ir saticies ar starpnieku, kurš rīkojies tirgotāja vārdā vai uzdevumā, taču šis starpnieks tikai ļāvis patērētājam iegūt informāciju par līguma priekšmetu un attiecīgā gadījumā pieņemt un nodot tirgotājam patērētāja pieteikumu, nedz apspriežot līgumu ar starpnieku, nedz sniedzot tam šīs direktīvas 6. pantā paredzēto informāciju.
- 172 No šī sprieduma 46. un 166. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka apspriedes notika starp VK un starpnieku, kas pilnvarots rīkoties *BMW Bank* vārdā vai uzdevumā, ciktāl lizinga elementi un ilgums, kā arī pirmās iemaksas un veicamo ikmēneša maksājumu apmērs kā Direktīvas 2011/83 6. panta 1. punkta a), e), g) un o) apakšpunktā paredzētā informācija tika apspriesti šo divu personu starpā, starpniekam turklāt atbildot uz VK jautājumiem par paredzēto līgumu. Ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa pārbaudīs, vai VK šajā sagatavošanas posmā ir saņēmis

visu šīs direktīvas 6. pantā paredzēto informāciju skaidrā un saprotamā veidā, saskaņā ar šī sprieduma 170. punktā paustajiem apsvērumiem jāuzskata, ka pamatlietā aplūkotais lizinga līgums nav distances līgums Direktīvas 2011/83 2. panta 7. punkta izpratnē.

173 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz astoto jautājumu lietā C-38/21 ir jāatbild, ka Direktīvas 2011/83 2. panta 7. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāds pakalpojumu līgums šīs direktīvas 2. panta 6. punkta izpratnē, kas starp patērētāju un tirgotāju noslēgts, izmantojot distances saziņas līdzekļus, nevar tikt kvalificēts kā “distances līgums” pirmās minētās tiesību normas izpratnē, ja pirms līguma noslēgšanas ir bijis apspriešanas posms, kurš norisinājies, fiziski vienlaikus klātesot patērētājam un starpniekam, kas rīkojas tirgotāja vārdā vai uzdevumā, un kura laikā šis patērētājs šīs apspriešanas nolūkā no šī starpnieka ir saņēmis visu minētās direktīvas 6. pantā paredzēto informāciju un ir varējis minētajam starpniekam uzdot jautājumus par paredzēto līgumu vai izteikto piedāvājumu, lai kļiedētu jebkādas neskaidrības par iespējamo līgumisko saistību pret tirgotāju apmēru.

– *Par sesto jautājumu lietā C-38/21*

174 Ar sesto jautājumu lietā C-38/21 iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2011/83 2. panta 8. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka starp patērētāju un tirgotāju noslēgts pakalpojumu līgums šīs direktīvas 2. panta 6. punkta izpratnē var tikt kvalificēts kā “ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums” pirmās no šīm tiesību normām izpratnē, ja līguma sagatavošanas posmā, kurš noticis, izmantojot distances saziņas līdzekli, patērētājs ir ieradies tāda starpnieka uzņēmumā, kas tirgotāja vārdā vai uzdevumā rīkojas, lai apspriestu šo līgumu, bet kas darbojas citā darbības jomā nekā šis tirgotājs.

175 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2011/83 2. panta 8. punkta a) apakšpunktu jēdziens “ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums” ir definēts kā jebkurš līgums starp tirgotāju un patērētāju, kas noslēgts, fiziski klātesot tirgotājam un patērētājam vietā, kura nav tirgotāja uzņēmējdarbības telpās. Saskaņā ar šīs direktīvas 2. panta 9. punktu jēdziens “uzņēmuma telpas” ir definēts kā jebkuras nepārvietojamas mazumtirdzniecības telpas, kurās tirgotājs veic pastāvīgu darbību, vai jebkuras pārvietojamas mazumtirdzniecības telpas, kurās tirgotājs parasti veic darbību.

176 Direktīvas 2011/83 2. panta 2. punktā ir paredzēts, ka “tirgotājs” var rīkoties ar citas tādas personas starpniecību, kas darbojas tā vārdā vai uzdevumā. Turklāt no šīs direktīvas 22. apsvēruma izriet, ka starpnieka uzņēmuma telpas ir jāuzskata par uzņēmuma telpām šīs direktīvas izpratnē, proti, par tirgotāja uzņēmuma telpām minētās direktīvas 2. panta 9. punkta izpratnē.

177 Līdz ar to no visu šo tiesību normu kopīgas interpretācijas, ņemot vērā šo apsvērumu, izriet – ja patērētājs spontāni ierodas starpnieka, kas darbojas tirgotāja vārdā vai uzdevumā, uzņēmuma telpās un tajās apspriež līgumu pirms tā noslēgšanas ar tirgotāju, izmantojot distances saziņas līdzekli, šis līgums nav “ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums” Direktīvas 2011/83 2. panta 8. punkta a) apakšpunkta izpratnē, pat ja patērētājs ir tikai ieradies starpnieka uzņēmuma telpās.

178 Šo interpretāciju apstiprina to Direktīvas 2011/83 noteikumu mērķis, kas attiecas uz ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem un kas, kā izriet no šīs direktīvas 21. un 37. apsvēruma, ir aizsargāt patērētāju no riska tikt pakļautam psiholoģiskam spiedienam vai saskarties ar pārsteiguma faktoru, kad viņš atrodas ārpus tirgotāja uzņēmuma telpām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 7. augusts, *Verbraucherzentrale Berlin*, C-485/17, EU:C:2018:642, 33. punkts).

- 179 Šajā kontekstā Tiesa jau ir nospriedusi – ja Savienības likumdevējs principā ir paredzējis atteikuma tiesības, lai saistībā ar ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem aizsargātu patērētāju gadījumā, ja līguma noslēgšanas brīdī patērētājs neatrodas uzņēmuma telpās, kuras pastāvīgi vai parasti aizņem tirgotājs, tas tā ir tāpēc, ka likumdevējs uzskata, ka minētais patērētājs tikai tad, ja viņš spontāni ierodas telpās, kuras pastāvīgi vai parasti aizņem šis tirgotājs, var domāt, ka tirgotājs viņam izteiks piedāvājumu, līdz ar to attiecīgā gadījumā pēc tam nav pamata apgalvot, ka minētā tirgotāja piedāvājums viņu pārsteidzis nesagatavotu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 7. augusts, *Verbraucherzentrale Berlin*, C-485/17, EU:C:2018:642, 34. punkts).
- 180 Nevarētu arī būt citādi, ja šāds patērētājs spontāni ierodas starpnieka, kas acīmredzami rikojas šāda tirgotāja vārdā vai uzdevumā, uzņēmuma telpās, neatkarīgi no tā, vai attiecīgais starpnieks ir pilnvarots rīkoties tikai līguma apspriešanas, nevis tā noslēgšanas nolūkā. Šādā gadījumā starpnieka uzņēmuma telpas ir jāpielīdzina tirgotāja uzņēmuma telpām Direktīvas 2011/83 2. panta 8. punkta a) apakšpunkta izpratnē, aplūkojot to kopsakarā ar tās 22. apsvērumu.
- 181 Ņemot vērā iepriekš pausto, ja starpnieks pats ir tirgotājs, kura darbība ietilpst citā nozarē, nevis tā tirgotāja darbības nozarē, kura vārdā vai uzdevumā tas rikojas, lai varētu veikt šādu pielīdzināšanu, ir svarīgi noskaidrot, vai samērā informēts, uzmanīgs un apdomīgs vidusmēra patērētājs, ierodoties minētā starpnieka uzņēmuma telpās, var vai nevar domāt, ka pēdējais minētais viņam izteiks komercpiedāvājumu, lai apspriestu un pēc tam noslēgtu distances līgumu, kas ietilpst tā tirgotāja darbībā, kura vārdā vai uzdevumā šis starpnieks rikojas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 7. augusts, *Verbraucherzentrale Berlin*, C-485/17, EU:C:2018:642, 43. un 44. punkts).
- 182 Šādos apstākļos iesniedzējtiesai būs jānoskaidro, vai, ierodoties transportlīdzekļu pārdevēja uzņēmuma telpās, VK – no samērā informēta, uzmanīga un apdomīga vidusmēra patērētāja viedokļa – varēja domāt, ka šis pārdevējs viņam izteiks komercpiedāvājumu, lai apspriestu un noslēgtu līzings līgumu ar *BMW Bank*, un turklāt viegli saprast, ka minētais pārdevējs rikojas tirgotāja vārdā vai uzdevumā.
- 183 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto pamatojumu, uz sesto jautājumu lietā C-38/21 jāatbild, ka Direktīvas 2011/83 2. panta 8. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka starp patērētāju un tirgotāju noslēgts pakalpojumu līgums šīs direktīvas 2. panta 6. punkta izpratnē nevar tikt kvalificēts kā “ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums” pirmās no šīm tiesību normām izpratnē, ja līguma sagatavošanas posmā, kurš noticis, izmantojot distances saziņas līdzekli, patērētājs ir ieradies starpnieka, kas tirgotāja vārdā vai uzdevumā rikojas, lai apspriestu šo līgumu, uzņēmuma telpās, bet kas darbojas citā darbības jomā nekā šis tirgotājs, ar nosacījumu, ka šis patērētājs kā samērā informēts, uzmanīgs un apdomīgs vidusmēra patērētājs, ierodoties starpnieka uzņēmuma telpās, ir varējis domāt, ka pēdējais minētais viņam izteiks komercpiedāvājumu, lai apspriestu un noslēgtu pakalpojumu līgumu ar tirgotāju, un ka turklāt viņš ir varējis viegli saprast, ka šis starpnieks rikojas tirgotāja vārdā vai uzdevumā.

– Par septīto jautājumu lietā C-38/21

- 184 Ar septīto jautājumu lietā C-38/21 iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2011/83 16. panta l) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka izņēmums no atteikuma tiesībām, kas šajā tiesību normā paredzēts distances līgumiem vai ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem, kuri ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā un attiecas uz transportlīdzekļu nomas pakalpojumiem un kuros

- paredzēts konkrēts izpildes datums vai termiņš, ir attiecināms uz patērētāju, kas ar tirgotāju uz 24 mēnešiem noslēdzis transportlīdzekļa lizinga līgumu, kurš kvalificēts kā distances pakalpojumu līgums vai ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums minētās direktīvas izpratnē.
- 185 Vispirms jāprecizē, ka Tiesas atbilde uz šo jautājumu būs nozīmīga tikai tad, ja iesniedzējtiesai pamatlietā aplūkotais lizinga līgums, ņemot vērā atbildi uz astoto un sesto jautājumu lietā C-38/21, būs jākvalificē kā distances līgums vai ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums Direktīvas 2011/83 izpratnē.
- 186 Ņemot vērā šo precizējumu, jāatgādina, ka šīs direktīvas 9.–15. pants patērētājam piešķir atteikuma tiesības pēc distances līguma vai ārpus uzņēmuma telpām noslēgta līguma noslēgšanas minētās direktīvas 2. panta attiecīgi 7. un 8. punkta izpratnē un paredz šo tiesību izmantošanas nosacījumus, kā arī tās kārtību.
- 187 Šīs pašas direktīvas 16. pantā tomēr ir paredzēti izņēmumi no šīm atteikuma tiesībām, it īpaši šī panta l) punktā paredzētajā gadījumā, kas attiecas uz transportlīdzekļu nomas pakalpojumu sniegšanu, ja līgumā ir paredzēts konkrēts izpildes datums vai termiņš.
- 188 Tādējādi jānoskaidro, vai tāds uz 24 mēnešiem noslēgts transportlīdzekļa lizinga līgums kā pamatlietā aplūkotais attiecas uz “auto īres pakalpojumiem, [ja līgumā paredzēts] konkrēts izpildes datums vai termiņš” Direktīvas 2011/83 16. panta l) punkta izpratnē. Ja nav atsauces uz dalībvalstu tiesībām, šis jēdziens saskaņā ar šī sprieduma 133. punktā atgādināto judikatūru ir jāinterpretē autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā minētā jēdziena formulējumu, kā arī šīs tiesību normas kontekstu un mērķi.
- 189 Turklāt saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru, ja interpretējamie noteikumi ir ietverti tiesību normā, kas veido atkāpi no principa vai konkrētāk – no Savienības tiesību normām, kuru mērķis ir aizsargāt patērētājus, tie ir jāinterpretē šauri (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2005. gada 10. marts, *EasyCar*, C-336/03, EU:C:2005:150, 21. punkts, un 2020. gada 14. maijs, NK (Privātmājas projektēšana), C-208/19, EU:C:2020:382, 40. punkts). Tomēr tas nenozīmē, ka noteikumi, kas izmantoti, lai definētu šādi paredzēto atkāpes režīmu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie zaudētu savu iedarbību. Proti, šo noteikumu interpretācijai ir jāatbilst šī režīma izvirzītajiem mērķiem (spriedums, 2021. gada 30. septembris, *Icade Promotion*, C-299/20, EU:C:2021:783, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 190 Pirmkārt, runājot par Direktīvas 2011/83 16. panta l) punkta formulējumu, jāuzskata, ka šajā tiesību normā paredzētajiem transportlīdzekļu nomas pakalpojumiem ir raksturīgs tas, ka patērētāja rīcībā konkrētā datumā vai uz konkrētu termiņu tiek nodots transportlīdzeklis, proti, automašīna, pretī saņemot nomas maksu vai ikmēneša maksājumus (pēc analogijas šajā nozīmē skat. spriedumu, 2005. gada 10. marts, *EasyCar*, C-336/03, EU:C:2005:150, 27. punkts).
- 191 Kā norādīts šī sprieduma 148. punktā, tāda lizinga līguma kā pamatlietā aplūkotais galvenais priekšmets ir ļaut patērētājam lietot transportlīdzekli konkrētā izpildes termiņā, šajā gadījumā 24 mēnešus, par to ik mēnesi visā šajā laikposmā maksājot konkrētu naudas summu. Lai gan ir tiesa, ka šāds līgums ietver arī kredītelementu, Direktīvas 2011/83 16. panta l) punkta formulējums, ciktāl tas vispārīgi paredz “auto īres pakalpojumus”, neļauj uzskatīt, tostarp ņemot vērā šī sprieduma 189. punktā paredzēto judikatūru, ka Savienības likumdevējs ir vēlējis no šīs tiesību normas piemērošanas jomas izslēgt transportlīdzekļa lizinga līgumus.

- 192 It īpaši tas, ka Direktīvas 2011/83 16. panta l) punktā kā nosacījums ir noteikts, ka transportlīdzekļa nomas līgums paredz “konkrētu” izpildes datumu vai termiņu, neļauj uzskatīt, ka Savienības likumdevējs būtu paredzējis tikai īstermiņa nomas līgumus. Jēdziens “konkrēts” var attiekties arī uz nomas līgumiem ar ilgāku termiņu, piemēram uz 24 mēnešiem, ja vien pēdējais minētais līgumā ir norādīts pietiekami precīzi.
- 193 Otrkārt, runājot par kontekstu, kurā iekļaujas minētā tiesību norma, ir tiesa, ka tajā minēto kategoriju pakalpojumi, kas nav transportlīdzekļa nomas pakalpojumi, proti, pakalpojumi saistībā ar tādu dzīvojamo telpu nodrošināšanu, kuras nav paredzētas apdzīvošanai, preču pārvadāšanas pakalpojumi, sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi, kā arī pakalpojumi saistībā ar brīvā laika pasākumiem, parasti tiek sniegti atsevišķos gadījumos vai samērā īsā laikposmā. Tomēr Direktīvas 2011/83 16. panta l) punkts nenorāda, ka pastāvētu kāds konkrēts ierobežojums laikā, kas ļautu uzskatīt, ka tikai uz transportlīdzekļu nomas līgumiem, kuri noslēgti uz zināmu maksimālo laiku, varētu attiekties tāds izņēmums no atteikuma tiesībām, kas ieviests ar šo tiesību normu. Vēl jo vairāk tas tā ir tāpēc, ka zināmos apstākļos arī uz citām pakalpojumu kategorijām var attiekties ilgtermiņa līgumi.
- 194 Treškārt, ņemot vērā šī sprieduma 190.–193. punktā izklāstītos apsvērumus un 189. punktā atgādināto judikatūru, konkrēti Direktīvas 2011/83 16. panta l) punkta mērķi, ir jānoskaidro, vai jēdziens “auto īres pakalpojumi, [ja līgumā paredzēts] konkrēts izpildes datums vai termiņš”, kas interpretējams šauri, ietver uz 24 mēnešiem noslēgtus transportlīdzekļa līzinga līgumus, piemēram, pamatlietā aplūkoto līzinga līgumu.
- 195 Šis mērķis, kā izriet no šīs direktīvas 49. apsvēruma, ir aizsargāt tirgotāju no riska, kas saistīts ar noteiktas kapacitātes rezervēšanu, kuru tam varētu būt grūtības piedāvāt atteikuma tiesību izmantošanas gadījumā (spriedums, 2022. gada 31. marts, *CTS Eventim*, C-96/21, EU:C:2022:238, 44. punkts).
- 196 Tādējādi Direktīvas 2011/83 16. panta l) punkta mērķis ir aizsargāt noteiktu pakalpojumu sniedzēju intereses, lai tiem nerastos nesamērīgi nelabvēlīgi apstākļi gadījumā, ja iepriekš rezervēts pakalpojums tiek atcelts – bez maksas un bez iemesla –, patērētājam atceļot līgumu īsi pirms dienas, kad šis pakalpojums bija jāsniedz (spriedums, 2022. gada 31. marts, *CTS Eventim*, C-96/21, EU:C:2022:238, 45. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 197 Konkrētāk saistībā ar transportlīdzekļu nomas uzņēmumu darbību Tiesa ir nospriedusi, ka aizsardzība, ko Savienības likumdevējs ir vēlējies nodrošināt šai darbībai ar minēto izņēmumu no atteikuma tiesībām, ir saistīta ar to, ka šiem uzņēmumiem ir jāveic pasākumi, lai nodrošinātu paredzētā pakalpojuma izpildi rezervācijā noteiktajā datumā, un anulēšanas gadījumā šī iemesla dēļ ir jāpakļaujas tām pašām neērtībām, kas rodas citiem uzņēmumiem, kuri darbojas citās minētajā tiesību normā uzskaitītajās jomās (pēc analogijas skat. spriedumu, 2005. gada 10. marts, *EasyCar*, C-336/03, EU:C:2005:150, 29. punkts).
- 198 Šajā gadījumā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka tāda līzinga līguma ietvaros kā pamatlietā aplūkots tirgotājs iegādājas attiecīgo transportlīdzekli pēc patērētāja lūguma un atbilstoši viņa sniegtajām specifikācijām. Tirgotājs līguma darbības laikā paliek transportlīdzekļa īpašnieks, bet patērētājam ir pienākums tam šo transportlīdzekli atdot atpakaļ līguma darbības termiņa beigās, lai tirgotājs to paredzētu jaunam izmantošanas veidam, piemēram, jaunam līzingam, citai nomas formai vai pārdošanai.

- 199 Neatkarīgi no tā, uz cik ilgu laiku šāds līgums ir noslēgts, ja patērētājam tiktu atzītas atteikuma tiesības, tirgotājam, šajā ziņā nesastopoties ar nesamērīgiem trūkumiem, varētu rasties grūtības transportlīdzekli, kas speciāli iegādāts pēc patērētāja lūguma, lai atbilstu tā norādītajām specifikācijām, novirzīt citam patērētājam. It īpaši atkarībā no transportlīdzekļa markas, modeļa, motora tipa, virsbūves vai iekšpusē krāsas, vai arī no aprīkojuma, ar kādu tas nodrošināts, tirgotājam saprātīgā termiņā pēc atteikuma tiesību izmantošanas varētu neizdoties transportlīdzekli novirzīt citam līdzvērtīgam izmantojumam uz laikposmu, kas atbilst sākotnēji paredzētā līzings ilgumam, neciešot būtiskus ekonomiskus zaudējumus.
- 200 Šī interpretācija ir saderīga ar Direktīvas 2011/83 16. panta c) punktā paredzēto izņēmumu no atteikuma tiesībām saistībā ar tādu “preču piegādi, kas izgatavotas pēc patērētāja specifikācijām vai ir nepārprotami personalizētas”. Protams, tāds līzings līgums kā pamatlietā aplūkotais lietā C-38/21, attiecas nevis uz preces piegādi, bet gan uz pakalpojuma sniegšanu. Tāpēc jāsecina, ka šis cits izņēmums liecina par Savienības likumdevēja vēlmi izslēgt atteikuma tiesības, ja prece ir saražota vai izgatavota atbilstoši konkrētām patērētāja specifikācijām, kā tas ir gadījumā, kad jauns transportlīdzeklis tiek pasūtīts saskaņā ar konkrētām patērētāja specifikācijām tā izmantošanai līzings līguma ietvaros.
- 201 No šī sprieduma 190.–200. punktā veiktās Direktīvas 2011/83 16. panta l) punkta gramatiskās, kontekstuālās un teleoloģiskās interpretācijas izriet, ka tāds uz 24 mēnešiem noslēgts transportlīdzekļa līzings līgums kā pamatlietā aplūkotais ir saistīts ar “auto īres pakalpojumiem, [ja līgumā paredzēts] konkrēts izpildes datums vai termiņš” Direktīvas 2011/83 16. panta l) punkta izpratnē.
- 202 Nemot vērā iepriekš izklāstīto pamatojumu, uz septīto jautājumu lietā C-38/21 ir jāatbild, ka Direktīvas 2011/83 16. panta l) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka izņēmums no atteikuma tiesībām, kas šajā tiesību normā paredzēts attiecībā uz distances līgumiem vai ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem, kuri ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā un attiecas uz transportlīdzekļu nomas pakalpojumiem un kuros paredzēta konkrēta izpildes diena vai termiņš, attiecas uz transportlīdzekļa līzings līgumu, kas noslēgts starp tirgotāju un patērētāju un kas kvalificēts kā distances pakalpojumu līgums vai ārpus uzņēmuma telpām noslēgts pakalpojumu līgums minētās direktīvas izpratnē, ja šī līguma galvenais mērķis ir ļaut patērētājam izmantot transportlīdzekli konkrētā minētajā līgumā paredzētā termiņā, par to regulāri maksājot konkrētas naudas summas.

Par pirmo līdz ceturto jautājumu lietā C-38/21

- 203 Tā kā pirmais līdz ceturtais jautājums attiecas uz Direktīvas 2008/48 noteikumu interpretāciju, jākonstatē, pirmkārt, ka, tā kā tāds līzings līgums kā pamatlietā aplūkotais saskaņā ar atbildi uz piekto jautājumu lietā C-38/21 neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, atbilstoši šī sprieduma 110. punktā atgādinātajai judikatūrai uz šiem četriem pirmajiem jautājumiem vairs nav jāatbild, ņemot vērā minēto direktīvu.
- 204 Šo konstatējumu neatspēko tas, ka iesniedzējtiesa uzskata, ka šādu līzings līgumu pēc analogijas būtu jāreglamentē ar tām valsts tiesību normām, ar ko ir transponēta Direktīva 2008/48.
- 205 Taisnība, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/48 1. pantu, kas aplūkots kopsakarā ar tās 10. apsvērumu, dalībvalstīm, neraugoties uz šajā direktīvā skarto aspektu pilnīgu saskaņošanu, ir iespēja saglabāt vai ieviest valsts tiesību normas, kuras atbilst minētās direktīvas noteikumiem vai dažiem tās noteikumiem attiecībā uz kredītlīgumiem, kas neietilpst šīs pašas direktīvas piemērošanas jomā,

- piemēram, Direktīvas 2008/48 2. panta 2. punkta d) apakšpunktā paredzētajiem “nomas vai lizinga līgumiem, ar kuriem ne pašā līgumā, ne arī ar citu atsevišķu līgumu netiek uzliktas saistības iegādāties līgumā paredzēto preci”.
- 206 Taisnība arī, ka Tiesa vairākkārt ir atzinusi savu kompetenci izskatīt prejudiciālus nolēmumus, kas attiecas uz Savienības tiesību normām situācijās, kurās šīs tiesību normas ir kļuvušas piemērojamas atbilstoši valsts tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem risinājumi, kas tiek sniegti situācijās, kad visi elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti, atbilst Savienības tiesībās noteiktajiem risinājumiem. Lai izvairītos no turpmākām atšķirībām interpretācijā, šādā gadījumā pastāv zināma Savienības interese Savienības tiesībās pārņemtās normas vai jēdzienus interpretēt vienveidīgi neatkarīgi no apstākļiem, kādos tie tiek piemēroti (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *I.G.I.*, C-394/18, EU:C:2020:56, 45. un 46. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 207 Tādējādi no Tiesas judikatūras izriet, ka attiecīgām Savienības tiesību normām ir jābūt tieši un bez nosacījumiem piemērojamām atbilstoši valsts tiesībām, lai nodrošinātu vienādu attieksmi iekšējās situācijās un Savienības tiesību reglamentētās situācijās, un ka konkrētiem elementiem, kas ļauj konstatēt šādu tiešu un beznosacījumu piemērojamību, ir jāizriet no lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu. Šajā ziņā iesniedzējtiesai atbilstoši Tiesas Reglamenta 94. pantam ir Tiesai jānorāda, kādēļ, neraugoties uz tajā izskatāmā strīda absolūti iekšējo raksturu, tas ir saistīts ar Savienības tiesību normām, kas prasīto prejudiciālo interpretāciju padara vajadzīgu šī strīda atrisināšanai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *I.G.I.*, C-394/18, EU:C:2020:56, 46., 48. un 49. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 208 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu papildinājumā norāda, ka *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) ir nospriedusi, ka transportlīdzekļa lizinga līgumi, kuros paredzēts, ka patērētājam nav pienākuma transportlīdzekli nopirkt līguma termiņa beigās, neietilpst *BGB* 506. panta – kurā izdarīta atsauce uz *BGB* noteikumiem, ar ko transponēta Direktīva 2008/48, – piemērošanas jomā. Tādējādi, lai gan iesniedzējtiesai ir šaubas par šo interpretāciju, tā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu norāda, ka saskaņā ar *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) judikatūru, kas ir daļa no Vācijas tiesībām, Direktīvas 2008/48 noteikumi atbilstoši šim valsts tiesībām nav kļuvuši tieši un bez nosacījumiem piemērojami tādiem lizinga līgumiem kā pamatlietā aplūkotie.
- 209 Otrkārt, jānorāda, ka lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu papildinājumā iesniedzējtiesa norāda – pat ja pamatlietā aplūkotajam līgumam nebija jāietilpst Direktīvas 2008/48 piemērošanas jomā kā patēriņa kredītlīgumam, trešais un ceturtais jautājums lietā C-38/21 joprojām ir nozīmīgs, ja patērētājs var atsaukties uz atteikuma tiesībām, kuras attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti ārpus uzņēmuma telpām, un distances līgumiem ir paredzētas valsts tiesību aktos, ar kuriem ir transponēti Direktīvas 2002/65 un Direktīvas 2011/83 noteikumi.
- 210 Šajā ziņā no šī sprieduma 156. punkta izriet, ka tādām patērētājam kā VK nav atteikuma tiesību, pamatojoties uz Direktīvu 2002/65, jo tāds transportlīdzekļa lizinga līgums kā pamatlietā aplūkotais neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā. Turklāt no šī sprieduma 156. un 202. punkta izriet, ka – lai gan šāds līgums ietilpst Direktīvas 2011/83 piemērošanas jomā un ja pieņem, ka tas var tikt kvalificēts kā ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums vai distances līgums šīs direktīvas 2. panta 6. un 7. punkta izpratnē, – patērētājam, kas to ir noslēdzis ar tirgotāju, nav šajā direktīvā paredzēto atteikuma tiesību saskaņā ar tās 16. panta l) punktu.

211 Šādos apstākļos uz trešo un ceturto jautājumu lietā C-38/21 nav jāatbild, ņemot vērā Direktīvu 2002/65 un Direktīvu 2011/83.

Par pirmo jautājumu lietās C-47/21 un C-232/21

212 Vispirmām kārtām, lai atbildētu uz *C Bank, Volkswagen Bank* un *Audi Bank* iebildumu, ka šis jautājums esot nepieņemams, jāatgādina, ka, lai gan ir taisnība, ka minētā jautājuma burtiskais formulējums mudina Tiesu spriest par valsts tiesību normu saderīgumu ar Savienības tiesībām, šāds formulējums neliedz Tiesai sniegt lietderīgu atbildi iesniedzējtiesai, dodot tai norādes par Savienības tiesību interpretāciju, kas ļautu tai pašai spriest par valsts tiesību saderīgumu ar Savienības tiesībām (spriedums, 2021. gada 17. marts, *Consulmarketing*, C-652/19, EU:C:2021:208, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).

213 Šajā gadījumā vispirms no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu lietās C-47/21 un C-232/21 izriet, ka šajās lietās aplūkotie līgumi paredz, ka termiņu, kurā patērētājs var atteikties no līguma, sāk skaitīt tikai pēc līguma noslēgšanas, ar nosacījumu, ka aizņēmējs ir saņēmis visu Vācijas tiesībās paredzēto obligāto informāciju, kas būtībā atbilst Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunktā norādītajām prasībām.

214 Šajos līgumos ir ietverti noteikumi, kas atbilst Vācijas tiesībās paredzētajam modelim. Lai gan iesniedzējtiesa ir konstatējusi, ka daži no šiem noteikumiem neatbilda Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunktam, tā precizē, ka no *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas trešā teikuma un 12. panta pirmās daļas trešā teikuma izriet, ka tad, ja līgumā ir ietverts atsevišķs, skaidri formulēts līguma noteikums, kas atbilst minētajam modelim, uzskata, ka šis noteikums atbilst prasībām par patērētāja informēšanu par viņa atteikuma tiesībām.

215 Visbeidzot jānorāda – lai gan pirmais jautājums lietās C-47/21 un C-232/21 ir uzdots, ņemot vērā ne vien Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunktu, bet arī šīs direktīvas 14. panta 1. punktu, lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jāveic tikai pirmās no šīm tiesību normām interpretācija.

216 Šādos apstākļos ir jāsaprot, ka ar pirmo jautājumu lietās C-47/21 un C-232/21 iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar ko ir ieviesta likumīga prezumpcija, saskaņā ar kuru tirgotājs izpilda savu pienākumu informēt patērētāju par viņa atteikuma tiesībām, ja šis tirgotājs līgumā atsaucas uz valsts tiesību normām, kurās pašās ir atsauce uz regulatīvo informācijas modeli šajā ziņā, vienlaikus izmantojot šajā modelī ietvertos noteikumus, kas neatbilst šī direktīvas noteikuma prasībām. Apstiprinošas atbildes gadījumā iesniedzējtiesa arī jautā, vai šis valsts tiesiskais regulējums ir jāatstāj nepiemērots strīdā, kas radies tikai starp privātpersonām.

217 Šajā ziņā jāuzsver, ka pamatlietās aplūkotie aizdevuma līgumi lietās C-47/21 un C-232/21 atbilst Direktīvas 2008/48 3. panta c) punktā ietvertajai kredītlīgumu definīcijai. Tādējādi šie līgumi ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā saskaņā ar tās 2. panta 1. punktu.

218 Ņemot vērā šo precizējumu, jāatgādina, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktā ir uzskaitīta informācija, kas skaidri un konkrēti jānorāda kredītlīgumos, kuri ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā saskaņā ar tās 2. pantu. Minētās direktīvas 10. panta 2. punkta p) apakšpunktā īpaši ir noteikts, ka kredītlīgumā šādā veidā ir jānorāda atteikuma tiesību esamība

- vai neesamība, laikposms, kurā šīs tiesības var tikt īstenotas, un citi nosacījumi to īstenošanai, tostarp informācija par patērētāja pienākumu samaksāt izmantoto kapitālu un procentus, kā arī maksājamo procentu apjomu dienā.
- 219 Tiesa jau ir nospriedusi, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunkts nepieļauj, ka kredītligumā saistībā ar šīs direktīvas 10. pantā paredzēto informāciju ir izdarīta atsauce uz valsts tiesību normu, kurā pašā ir atsauce uz citām attiecīgās dalībvalsts tiesību normām. Ja patērētāja noslēgtajā līgumā attiecībā uz informāciju, kuru ir prasīts minēt saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. pantu, ir atsauces uz konkrētām valsts tiesību normām, patērētājs, pamatojoties uz līgumu, nav spējīgs nedz novērtēt savu līgumsaistību apjomu, nedz pārbaudīt, vai viņa noslēgtajā līgumā ir visa saskaņā ar minēto tiesību normu prasītā informācija, nedz *a fortiori* pārlicināties, vai šajā ziņā ir sācies atteikuma tiesību, kas viņam var būt, izmantošanas termiņš (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 26. marts, *Kreissparkasse Saarlouis*, C-66/19, EU:C:2020:242, 44. un 49. punkts).
- 220 No tā izriet, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunkts nepieļauj, ka kredītligumā tiek iekļauts noteikums, kurā ir atsauce uz valsts tiesību normām, kurās pašās ir atsauce uz regulatīvo informācijas modeli, piemēram, likumā paredzēto modeli. Tāpat *a fortiori* ir gadījumā, ja šādā modelī ietvertie noteikumi ir pretrunā minētajai tiesību normai tāpēc, ka tie ir neskaidri attiecīgā līguma kontekstā. Tādējādi tā pati tiesību norma vienlīdz nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā šādu noteikumu izmantošana ir saistīta ar likumīgu prezumpciju, ka tirgotājs izpilda savu pienākumu informēt patērētāju par viņa atteikuma tiesībām.
- 221 Runājot par secinājumiem, kādi iesniedzējtiesai jāizdara no šī konstatējuma, jānorāda, ka valsts tiesai, kura iztiesā lietu tikai starp privātpersonām, līdzko tai ir jāpiemēro valsts tiesību normas, kas pieņemtas, lai transponētu direktīvā paredzētos pienākumus, ir jāņem vērā valsts tiesību normu kopums un tas ir jāinterpretē cik vien iespējams, ievērojot šīs direktīvas tekstu, kā arī mērķi, lai rastu risinājumu, kas atbilst tās mērķim (spriedums, 2022. gada 18. janvāris, *Thelen Technopark Berlin*, C-261/20, EU:C:2022:33, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 222 Tomēr valsts tiesību atbilstīgas interpretācijas principam ir zināmas robežas. Tādējādi valsts tiesas pienākuma ņemt vērā direktīvas saturu, interpretējot un piemērojot attiecīgās valsts tiesību normas, robežas nosaka vispārējie tiesību principi, un minētais pienākums nevar būt pamats valsts tiesību *contra legem* interpretācijai (spriedums, 2022. gada 18. janvāris, *Thelen Technopark Berlin*, C-261/20, EU:C:2022:33, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 223 Šajā gadījumā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) uzskata, ka pamatlietā aplūkoto valsts tiesību normu teksts, izstrādes vēsture un mērķis nepieļauj, ka tās varētu tikt interpretētas atbilstīgi Direktīvai 2008/48. Savukārt iesniedzējtiesa atsaucas uz to, ka pastāv doktrināla nostāja par labu šādai interpretācijai, vienlaikus paredzot izslēgt šo valsts tiesību normu piemērošanu.
- 224 Šādos apstākļos šai iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai pamatlietā aplūkotās valsts tiesību normas var interpretēt atbilstīgi Direktīvai 2008/48, precizējot, ka šai tiesai nav pamata uzskatīt, ka tā nevar veikt šādu interpretāciju tikai tādēļ vien, ka citas tās dalībvalsts tiesas, kurā tā atrodas, pat ja runa ir par augstāko tiesu, šīs tiesību normas ir interpretējušas ar šīm tiesībām nesaderīgā veidā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 22. aprīlis, *Profi Credit Slovakia*, C-485/19, EU:C:2021:313, 72. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 225 Ja iesniedzējtiesai nāktos secināt, ka pastāv šāda neiespējamība, jāatgādina, ka Savienības tiesību aktu pārākuma princips valsts tiesai, kurai saskaņā ar tās kompetenci ir jāpiemēro minēto tiesību aktu normas, uzliek pienākumu, ja valsts tiesisko regulējumu nav iespējams interpretēt atbilstoši Savienības tiesību prasībām, nodrošināt šo tiesību aktu prasību pilnīgu iedarbību, vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes nepiemērojot jebkādu pat vēlāku valsts tiesisko regulējumu vai praksi, kas ir pretrunā kādai Savienības tiesību normai, kurai ir tieša iedarbība, bez vajadzības lūgt vai gaidīt, lai šis valsts tiesiskais regulējums vai prakse vispirms tiktu atcelta likumdošanas kārtībā vai ar kādu citu konstitūcijā paredzētu metodi (spriedumi, 2022. gada 8. marts, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Tieša iedarbība), C-205/20, EU:C:2022:168, 37. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2023. gada 24. jūlijs, *Lin*, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, 95. punkts).
- 226 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru direktīva pati par sevi nevar radīt pienākumus privātpersonai un tāpēc uz to nevar atsaukties attiecībā pret privātpersonu valsts tiesā. Tādējādi direktīvas norma, pat ja tā ir skaidra, precīza un beznosacījuma, neļauj valsts tiesai atstāt bez piemērošanas tai pretrunā esošu iekšējo tiesību normu, ja ar šādu rīcību privātpersonai tiktu uzlikts papildu pienākums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 18. janvāris, *Thelen Technopark Berlin*, C-261/20, EU:C:2022:33, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 227 Šajā gadījumā ir skaidrs, pirmkārt, ka pamatlietās strīds ir tikai starp privātpersonām. Otrkārt, ja, ievērojot Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunktu, aplūkotās valsts tiesību normas pamatlietās netiktu piemērotas, bankām, kas ir atbildētājas šajos strīdos, nevarētu tikt piemērota šajās tiesību normās noteiktā juridiskā prezumpcija, un tādējādi tām būtu pienākums pamatlietā aplūkotajos līgumos skaidri un saprotami minēt šajā tiesību normā uzskaitīto informāciju par atteikuma tiesībām. Iepriekšējā punktā atgādinātā judikatūra izslēdz, ka minētajai tiesību normai varētu tikt atzīta šāda iedarbība, pamatojoties tikai uz Savienības tiesībām.
- 228 No tā izriet, ka iesniedzējtiesai tikai uz Savienības tiesību pamata vien nav pienākuma nepiemērot *EGBGB* 247. panta 6. punkta otrās daļas trešo teikumu un 12. punkta pirmās daļas trešo teikumu, pat ja šīs tiesību normas ir pretrunā Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunktam, neskarot iespēju šai tiesai, pamatojoties uz valsts tiesībām, noraidīt minētās tiesību normas (pēc analogijas skat. spriedumu, 2022. gada 18. janvāris, *Thelen Technopark Berlin*, C-261/20, EU:C:2022:33, 33. punkts).
- 229 Tomēr ir jāprecizē, ka lietas dalībnieks, kuram kaitē valsts tiesību neatbilstība Savienības tiesībām, var atsaukties uz judikatūru, kas izriet no 1991. gada 19. novembra sprieduma *Francovich* u.c. (C-6/90 un C-9/90, EU:C:1991:428), lai attiecīgā gadījumā saņemtu atlīdzību par nodarīto kaitējumu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1996. gada 7. marts, *El Corte Inglés*, C-192/94, EU:C:1996:88, 22. punkts, kā arī 2022. gada 18. janvāris, *Thelen Technopark Berlin*, C-261/20, EU:C:2022:33, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 230 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos iemeslus, uz pirmo jautājumu lietās C-47/21 un C-232/21 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, ar ko ir noteikta juridiska prezumpcija, saskaņā ar kuru tirgotājs izpilda savu pienākumu informēt patērētāju par tā atteikuma tiesībām, ja šis tirgotājs līgumā atsauca uz valsts tiesību normām, kurās pašās šajā ziņā ir atsauce uz regulatīvo informācijas modeli, vienlaikus izmantojot šajā modeli ietvertos noteikumus, kas neatbilst šīs direktīvas tiesību normas prasībām. Ja attiecīgo valsts tiesisko regulējumu nevar interpretēt atbilstoši Direktīvai 2008/48, valsts tiesai, kura izskata strīdu tikai starp privātpersonām, nav pienākuma, pamatojoties tikai uz Savienības tiesībām, nepiemērot šādu tiesisko regulējumu, taču

šai tiesai ir iespēja noraidīt tā piemērošanu, pamatojoties uz valsts tiesībām, un, ja tiesa nenoraida tā piemērošanu, lietas dalībniekam, kuram ir kaitējusi valsts tiesību neatbilstība Savienības tiesībām, ir tiesības prasīt atlīdzināt kaitējumu, kas tam no tā ir radies.

Par otrā jautājuma a) punktu lietā C-232/21

- 231 Ar otrā jautājuma a) punktu lietā C-232/21 iesniedzējtiesa vaicā, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dienā maksājamo procentu apmēram, kas jānorāda kredītligumā saskaņā ar šo tiesību normu, kura piemērojama gadījumā, ja patērētājs izmanto atteikuma tiesības, aritmētiski ir jāizriet no līgumiskās aizņēmuma likmes, par ko šajā līgumā ir noslēgta vienošanās.
- 232 Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunktā ir noteikts, ka kredītligumā skaidri un lakoniski ir jānorāda informācija par patērētāja pienākumu savu atteikuma tiesību izmantošanas gadījumā samaksāt izmantoto kapitālu un procentus saskaņā ar šīs direktīvas 14. panta 3. punkta b) apakšpunktu, kā arī maksājamo procentu apmēru dienā.
- 233 No Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta kopsakarā ar tās 31. apsvērumu izriet, ka prasība kredītligumā, kas sagatavots papīra formā vai uz cita pastāvīga informācijas nesēja, skaidri un lakoniski norādīt šajā tiesību normā minētos elementus ir vajadzīga, lai patērētājs varētu zināt savas tiesības un pienākumus (spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank u.c.*, C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 70. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 234 Patērētāja zināšanas un pareiza izpratne par informāciju, kurai kredītligumā ir obligāti jābūt saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktu, ir vajadzīgas pienācīgai šī līguma izpildei un it īpaši patērētāja tiesību izmantošanai, pie kurām ir pieskaitāmas viņa atteikuma tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank u.c.*, C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 71. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 235 Lai nodrošinātu, ka minētie elementi tiek pareizi saprasti, ievērojot Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktā noteikto prasību par skaidrību, kredītligumā sniegtajā informācijā nekādā veidā nedrīkst būt pretrunu, kas objektīvi var maldināt samērā informētu, uzmanīgu un apdomīgu vidusmēra patērētāju par viņa tiesību un pienākumu apjomu saskaņā ar minēto līgumu.
- 236 Turklāt Direktīvas 2008/48 14. panta 3. punkta b) apakšpunktā it īpaši ir paredzēts, ka atteikuma tiesību izmantošanas gadījumā procenti ir jāaprēķina, pamatojoties uz aizdevuma likmi, par ko noslēgta vienošanās. Jāuzskata, ka jēdziens “procenti” aptver arī šīs direktīvas 10. panta 2. punkta p) apakšpunktā paredzētos procentus dienā, jo minētās direktīvas 14. panta 3. punkta b) apakšpunkts paredz visus “par šo kapitālu uzkrātos procentus no kredīta izņemšanas dienas līdz dienai, kad kapitāls atmaksāts”.
- 237 Tādējādi no Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunkta un 14. panta 3. punkta b) apakšpunkta noteikumiem vienlaikus izriet, ka, runājot par dienas procentu apmēru, kas patērētājam ir jāmaksā savu atteikuma tiesību izmantošanas gadījumā, šie procenti nekādā ziņā nedrīkst būt lielāki nekā summa, kura aritmētiski izriet no aizdevuma likmes, par ko kredītligumā ir noslēgta vienošanās.
- 238 Ņemot vērā šī sprieduma 233.–235. punktā atgādināto judikatūru, līgumā sniegtā informācija par dienas procentu apmēru ir jānorāda skaidri un lakoniski – tā, lai, aplūkojot kopā ar citu informāciju, tajā nebūtu nekādu pretrunu, kas objektīvi varētu maldināt samērā informētu,

uzmanīgu un apdomīgu vidusmēra patērētāju par to procentu apmēru dienā, kāds tam galu galā būs jāmaksā. Ja nav informācijas, kam piemīt šādas īpašības, nekādi procenti par dienu nav jāmaksā.

- 239 Iesniedzējtiesai būs jāpārbauda, vai, ņemot vērā līguma noteikumus, kas aplūkoti lietā C-232/21, samērā informēts, uzmanīgs un apdomīgs vidusmēra patērētājs spēja skaidri noteikt procentu apmēru dienā, kas jāmaksā atteikuma tiesību izmantošanas gadījumā.
- 240 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos iemeslus, uz otrā jautājuma a) punktu lietā C-232/21 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunkts kopsakarā ar šīs direktīvas 14. panta 3. punkta b) apakšpunktu ir jāinterpretē tādējādi, ka maksājamo procentu apmērs dienā, kas saskaņā ar šo tiesību normu jānorāda kredītlīgumā un kas piemērojams gadījumā, ja patērētājs izmanto atteikuma tiesības, nekādā ziņā nedrīkst būt lielāks par apmēru, kāds aritmētiski izriet no līgumiskās aizņēmuma likmes, par kuru šajā līgumā ir noslēgta vienošanās. Līgumā sniegtā informācija par maksājamo procentu apmēru dienā ir jānorāda skaidri un lakoniski, lai, aplūkojot kopā ar citu informāciju, tajā nebūtu pretrunu, kas objektīvi varētu maldināt samērā informētu, uzmanīgu un apdomīgu vidusmēra patērētāju par to procentu apmēru dienā, kas tam galu galā būs jāmaksā. Ja nav informācijas, kam piemīt šādas īpašības, nekādi procenti par dienu nav jāmaksā.

Par otrā jautājuma d) punktu lietā C-47/21

- 241 Ar otrā jautājuma d) punktu lietā C-47/21 iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta t) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā ir jānorāda būtiskie formālie priekšnoteikumi, kuri attiecas uz ārpusstiesas sūdzības iesniegšanu vai pārsūdzību procedūras ierosināšanu, vai arī pietiek ar to, ka šajā ziņā līgumā ir atsauce uz procedūras reglamentu, kas pieejams pēc pieprasījuma vai internetā.
- 242 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar 10. panta 2. punkta t) apakšpunktu kredītlīgumā skaidri un lakoniski ir jāmin, vai pastāv ārpusstiesas sūdzības iesniegšanas vai pārsūdzību procedūras, kas pieejamas patērētājam, un, ja šādas procedūras pastāv, kādā veidā tām var piekļūt.
- 243 Šādā kontekstā Tiesa jau ir spriedusi, ka, lai gan kredītlīgumā ietvertajai informācijai noteikti nav jāatspoguļo visi procesuālie noteikumi, kas attiecas uz ārpusstiesas sūdzības iesniegšanas un pārsūdzību procedūrām, kuras pieejamas patērētājam, Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta t) apakšpunkta mērķis tomēr ir nodrošināt, pirmkārt, ka patērētājs, pilnībā apzinoties faktus, var izlemt, vai viņam ir lietderīgi izmantot vienu no šīm procedūrām un, otrkārt, lai viņš patiešām varētu uzsākt šādu procedūru, pamatojoties uz informāciju kredītlīgumā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank u.c.*, C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 132. un 135. punkts).
- 244 Šajā nolūkā ir būtiski, ka patērētājs ir informēts, pirmkārt, par visām tam pieejamajām ārpusstiesas sūdzību vai pārsūdzību procedūrām un – attiecīgā gadījumā – par izmaksām katrā no tām; otrkārt, par to, ka sūdzība vai pārsūdzība ir jāiesniedz pa pastu papīra formā vai elektroniski; treškārt, par fizisko vai elektronisko adresi, uz kuru šī sūdzība vai pārsūdzība ir jānosūta, un, ceturtkārt, par citām formālām prasībām, kādas attiecas uz šo sūdzību vai pārsūdzību (spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank u.c.*, C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 136. punkts).

- 245 Tiesa šajā ziņā jau ir nospriedusi, ka vienkārša atsauce kredītlīgumā uz tādu reglamentu, kas ir pieejams internetā, vai uz citu aktu vai dokumentu, kurš attiecas uz ārpusstiesas sūdzību un pārsūdzību procedūru kārtību, nav pietiekama (spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank* u.c., C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 137. punkts). Tāpat ir jābūt tad, ja kredītlīgumā ir minēts, ka šāds reglaments ir pieejams pēc pieprasījuma.
- 246 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos iemeslus, uz otrā jautājuma d) punktu lietā C-47/21 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta t) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā ir jānorāda būtiskā informācija par visām patērētājam pieejamām ārpusstiesas sūdzību vai pārsūdzību procedūrām un – attiecīgā gadījumā – izmaksām par katru no tām, tas, ka sūdzība vai pārsūdzība ir jāiesniedz papīra formā pa pastu vai elektroniski, fiziskā vai elektroniskā adrese, uz kuru šī sūdzība vai pārsūdzība ir jānosūta, un citas formālās prasības, kādas attiecas uz šo sūdzību vai pārsūdzību, ņemot vērā, ka vienkārša atsauce kredītlīgumā uz procedūras reglamentu, kas pieejams pēc pieprasījuma vai internetā, vai uz citu aktu vai dokumentu, kurš attiecas uz piekļuves ārpusstiesas sūdzību un pārsūdzību procedūrām kārtību, nav pietiekama.

Par otrā jautājuma b) punkta aa) apakšpunktu lietās C-47/21 un C-232/21

- 247 Ar otrā jautājuma b) punkta aa) apakšpunktu lietās C-47/21 un C-232/21 iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītlīgumā, lai aprēķinātu kompensāciju, kas jāmaksā aizdevuma pirmstermiņa atmaksas gadījumā, ir jānorāda pietiekami konkrēta un patērētājam saprotama aritmētiska formula, lai viņš varētu vismaz aptuveni aprēķināt summu, kāda jāmaksā šādā gadījumā.
- 248 Saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunktu kredītlīgumā skaidri un lakoniski norāda “informāciju par tiesībām uz pirmstermiņa atmaksu, par pirmstermiņa atmaksas procedūru, kā arī – attiecīgā gadījumā – informāciju par kreditora tiesībām uz kompensāciju un veidu, kā tādu kompensāciju nosaka”.
- 249 Šajā gadījumā no lēmumiem lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka lietās C-47/21 un C-232/21 aplūkoti kredītlīgumi būtībā paredz, ka gadījumā, ja patērētājs kredītu atmaksā pirms termiņa, banka var pieprasīt kompensāciju, kas tiek aprēķināta atbilstoši *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) noteiktai aritmētiskai formulai, kurā it īpaši ir ņemts vērā procentu likmes līmenis, kas pa to laiku ir mainījies, naudas plūsma, par kādu sākotnēji bija panākta vienošanās saistībā ar aizdevumu, aizdevējas bankas neiegūtā peļņa, administratīvās izmaksas saistībā ar pirmstermiņa atmaksu, kā arī riska izmaksas un administratīvie izdevumi, kuri ietaupīti, ņemot vērā pirmstermiņa atmaksu. Šajos līgumos arī precizēts, ka šādi aprēķināta kompensācija par pirmstermiņa atmaksu tiek samazināta līdz mazākajai no šādām divām summām, ja tā ir lielāka: proti, līdz 1 % vai, ja pirmstermiņa atmaksu tiek veikta mazāk nekā septiņus gadus pirms noligtās atmaksas dienas, 0,5 % no pirms termiņa atmaksātās summas, proti, līdz aizdevuma procentu summai, ko aizņēmējs būtu samaksājis laikposmā no pirmstermiņa atmaksas dienas līdz noligtajai atmaksas dienai.
- 250 Līdzīgā kontekstā Tiesa jau ir nospriedusi, ka gadījumā, ja Direktīvā 2008/48 tirgotājam ir paredzēts pienākums darīt zināmu patērētājam viņam piedāvāto līgumisko saistību saturu, kurā zināmi elementi ir noteikti dalībvalsts obligātajos normatīvajos aktos, šim tirgotājam ir skaidri un lakoniski jāinformē šis patērētājs par minēto tiesību normu saturu, lai patērētājs varētu zināt savas tiesības un pienākumus (spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank* u.c., C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 99. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

- 251 Lai gan šajā nolūkā attiecībā uz kompensāciju, kas jāmaksā Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunktā paredzētās pirmstermiņa atmaksas gadījumā, nav nepieciešams, lai kredītligumā būtu precizēta aritmētiska formula, ar kuras palīdzību šī kompensācija tiks aprēķināta, tajā tomēr konkrēti un samērā informētam, uzmanīgam un apdomīgam vidusmēra patērētājam viegli saprotamā veidā šīs atlīdzības aprēķināšanas metode ir jānorāda tā, lai kompensācijas summu, kas maksājama pirmstermiņa atmaksas gadījumā, viņš varētu aprēķināt, pamatojoties uz kredītligumā sniegto informāciju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank u.c.*, C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 100. punkts).
- 252 Tādējādi Tiesa ir nospriedusi, ka vienkārša atsauce uz valsts tiesas noteiktu finanšu aritmētisko formulu, lai aprēķinātu maksājamo kompensāciju aizdevuma pirmstermiņa atmaksas gadījumā, neatbilst šī sprieduma 250. punktā atgādinātajai prasībai darīt patērētājam zināmu viņa līgumsaistību saturu (spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank u.c.*, C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 101. punkts).
- 253 No šāda skatpunkta raugoties, Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunktā paredzētā pienākuma informēt patērētāju par tās kompensācijas aprēķināšanas veidu, kas tam būs jāmaksā aizdevējam aizdevuma pirmstermiņa atmaksas gadījumā, mērķis ir ļaut patērētājam noteikt šīs kompensācijas apmēru, pamatojoties uz kredītligumā sniegto informāciju. Šajā ziņā no Tiesas judikatūras izriet, ka nepilnīgas vai kļūdainas informācijas sniegšanu var pielīdzināt informācijas nesniegšanai tikai ar nosacījumu, ka patērētājs šī iemesla dēļ ir bijis maldināts par viņa tiesībām un pienākumiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 10. aprīlis, *Hamilton*, C-412/06, EU:C:2008:215, 35. punkts, kā arī 2019. gada 19. decembris, *Rust Hackner u.c.*, no C-355/18 līdz C-357/18 un C-479/18, EU:C:2019:1123, 78. punkts) un tādējādi ir noslēdzis līgumu, kuru, iespējams, nebūtu noslēdzis, ja viņam būtu bijusi pilnīga un precīza informācija.
- 254 Nevar uzskatīt, ka patērētājs ir ticis maldināts šīs judikatūras izpratnē, ja, lai gan minētās kompensācijas aprēķināšanas nolūkā izdarītā atsaukšanās uz valsts tiesas noteiktu aritmētisku finanšu formulu nav atbilstīga, līgumā ir citi elementi, kas ļauj šim patērētājam viegli aprēķināt attiecīgās kompensācijas apmēru, it īpaši maksimālo tās apmēru, kāds tam būs jāmaksā aizdevuma pirmstermiņa atmaksas gadījumā.
- 255 Tādējādi iesniedzējtiesai būs jāpārbauda, vai lietās C-47/21 un C-232/21 aplūkotie līgumi atbilst šim nosacījumam, ciktāl tajos ir paredzēts, ka kompensācija par pirmstermiņa atmaksu, kas aprēķināta, pamatojoties uz tiesas noteiktu aritmētisku finanšu formulu, tiek samazināta līdz vismazākajai no divām summām – kā minēts šī sprieduma 249. punktā –, ja tā ir lielāka.
- 256 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos iemeslus, uz otrā jautājuma b) punkta aa) apakšpunktu lietās C-47/21 un C-232/21 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītligumā, lai aprēķinātu kompensāciju, kas jāmaksā aizdevuma pirmstermiņa atmaksas gadījumā, šīs kompensācijas aprēķināšanas metode principā ir jānorāda konkrēti un samērā informētam, uzmanīgam un apdomīgam vidusmēra patērētājam viegli saprotamā veidā, lai kompensācijas summu, kāda maksājama pirmstermiņa atmaksas gadījumā, viņš varētu aprēķināt, pamatojoties uz šajā līgumā sniegto informāciju. Tātad, pat ja aprēķināšanas metode nav norādīta konkrēti un viegli saprotamā veidā, šāds līgums var atbilst šajā tiesību normā noteiktajam pienākumam, ja vien tajā ir ietverti citi elementi, kas ļauj patērētājam viegli aprēķināt attiecīgās kompensācijas apmēru, it īpaši maksimālo apmēru, kāds tam būs jāmaksā aizdevuma pirmstermiņa atmaksas gadījumā.

Par otrā jautājuma b) punkta bb) apakšpunktu, e) un f) punktu lietā C-47/21, kā arī otrā jautājuma b) punkta bb) apakšpunktu, c) un d) punktu lietā C-232/21

- 257 Vispirms jāuzskata, ka otrā jautājuma e) un f) punkts lietā C-47/21, kā arī otrā jautājuma c) un d) punkts lietā C-232/21 ir pieņemami pretēji tam, ko savos rakstveida apsvērumos apgalvo attiecīgi *C Bank*, kā arī *Volkswagen Bank* un *Audi Bank*. Protams, iesniedzējtiesa minētos jautājumus uzdod, vispārīgi atsaucoties uz Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktu, nevis konkrēti uz precīziem šīs tiesību normas punktiem. Tomēr no visiem lēmumiem uzdot prejudiciālus jautājumus abās šajās lietās kopā izriet, ka Tiesa spēj saprast šīs tiesību normas aspektus, kas iesniedzējtiesai rada šaubas par tās interpretāciju, un sniegt tai šajā ziņā noderīgu atbildi. No tā izriet, ka saskaņā ar šī sprieduma 110. un 117. punktā atgādinātajiem principiem iesniedzējtiesa minētajos jautājumos ir pietiekami precīzi norādījusi Savienības tiesību normu, kura ir saistīta ar pamatlietu faktiskajiem apstākļiem un priekšmetu, kas tādējādi ļauj Tiesai sniegt šai tiesai noderīgu atbildi.
- 258 Tādējādi ar otrā jautājuma b) punkta bb) apakšpunktu, e) un f) punktu lietā C-47/21, kā arī otrā jautājuma b) punkta bb) apakšpunktu, c) un d) punktu lietā C-232/21 iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta otrās daļas b) punkts ir jāinterpretē tā, ka 14. panta 1. punkta pirmajā daļā paredzēto atteikuma termiņu sāk skaitīt tikai ar nosacījumu, ka patērētājam ir sniegta pilnīga informācija, kas prasīta šīs direktīvas 10. panta 2. punktā, un ka tajā nav faktiski kļūdu.
- 259 Šajā ziņā jānorāda, ka tāpat kā citās Savienības direktīvās patērētāju aizsardzības jomā arī Direktīvā 2008/48 ieviestā aizsardzības sistēma ir balstīta uz ideju, ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdevēju vai piegādātāju ir nelabvēlīgākā situācijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni; šī situācija viņam liek piekrist pārdevēja vai piegādātāja iepriekš izstrādātajiem noteikumiem bez iespējas ietekmēt to saturu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 4. jūnijs, *Faber*, C-497/13, EU:C:2015:357, 42. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2016. gada 21. aprīlis, *Radlinger* un *Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, 63. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 260 Šajā ziņā pirms līguma noslēgšanas informācija par tā noteikumiem un šī līguma parakstīšanas sekām patērētājam ir ļoti svarīga. Tostarp uz šīs informācijas pamata pēdējais minētais nolēm, vai vēlas tikt saistīts ar pārdevēja vai piegādātāja iepriekš formulētajiem nosacījumiem (spriedums, 2016. gada 21. aprīlis, *Radlinger* un *Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, 64. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 261 No Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta otrās daļas b) apakšpunkta izriet, ka 14 dienu atteikuma termiņu sāk skaitīt tikai dienā, kad patērētājs ir saņēmis šīs direktīvas 10. pantā paredzēto informāciju, ja šī diena ir pēc kredītliguma noslēgšanas dienas. Minētā 10. panta 2. punktā ir uzskaitīta informācija, kas skaidri un lakoniski ir jānorāda kredītligumā.
- 262 Saistībā ar šo pēdējo aspektu jāatgādina, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktā noteiktais pienākums sniegt informāciju veicina šīs direktīvas mērķa īstenošanu, kas, kā izriet no tās 7. un 9. apsvēruma, nozīmē patēriņa kredītu jomā noteiktās pamatnozārēs paredzēt pilnīgu un obligātu saskaņošanu, kura tiek uzskatīta par nepieciešamu, lai visiem Eiropas Savienības patērētājiem nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un sekmētu pareizi funkcionējoša patēriņa kredītu iekšējā tirgus izveidi (spriedums, 2016. gada 21. aprīlis, *Radlinger* un *Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, 61. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

- 263 Kā jau norādīts šī sprieduma 233. un 234. punktā, no Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta kopsakarā ar šīs direktīvas 31. apsvērumu izriet, ka prasība kredītligumā, kas sagatavots papīra formā vai citā pastāvīgā informācijas nesējā, skaidri un lakoniski norādīt šajā tiesību normā minētos elementus ir vajadzīga, lai patērētājs varētu zināt savas tiesības un pienākumus. Konkrētāk – patērētāja zināšanas un pareiza izpratne par informāciju, kurai kredītligumā ir obligāti jābūt, ir vajadzīgas pienācīgai šī līguma izpildei un it īpaši patērētāja tiesību izmantošanai (spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank u.c.*, C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 70. un 71. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 264 Tomēr, kā atgādināts šī sprieduma 253. punktā, nepilnīgas vai kļūdainas informācijas sniegšana var tikt pielīdzināta informācijas nesniegšanai tikai ar nosacījumu, ka patērētājs šī iemesla dēļ ir bijis maldināts par viņa tiesībām un pienākumiem un tādējādi ir noslēdzis līgumu, ko, iespējams, nebūtu noslēdzis, ja viņam būtu bijusi pilnīga un precīza informācija.
- 265 Tādējādi jāuzskata, ka tad, ja informācija, ko aizdevējs sniedzis patērētājam saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktu, ir nepilnīga vai kļūdaina, atteikuma termiņu sāk skaitīt tikai tad, ja šīs informācijas nepilnīgais vai kļūdainais raksturs nevar ietekmēt nedz patērētāja spēju novērtēt savu tiesību un pienākumu apjomu atbilstoši šai direktīvai, nedz viņa lēmumu slēgt līgumu un attiecīgā gadījumā viņam liegt iespēju izmantot savas tiesības būtībā ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi būtu pastāvējuši, ja šī informācija būtu bijusi pilnīga un pareiza (šajā nozīmē un pēc analogijas skat. spriedumus, 2016. gada 9. novembris, *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 72. punkts, kā arī 2019. gada 19. decembris, *Rust-Hackner u.c.*, no C-355/18 līdz C-357/18 un C-479/18, EU:C:2019:1123, 81. punkts). Šis jautājums ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.
- 266 Vēl jāprecizē – tas, ka valsts tiesībās, iespējams, pastāv pasākumi, kuru mērķis ir sodīt par to, ka patērētājam sniegtā informācija ir nepilnīga vai kļūdaina, citā veidā nekā tas, kas norādīts, neietekmē atteikuma termiņa skaitīšanas sākšanas kārtību. Kā ģenerāladvokāts to būtībā ir konstatējis secinājumā 146. punktā, tas, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta otrās daļas b) apakšpunktu atteikuma termiņu sāk skaitīt tikai no dienas, kad patērētājs ir saņēmis šīs direktīvas 10. pantā paredzēto informāciju, ir tiešas sekas tam, ka aizdevējs nav izpildījis viņam kredītligumā noteikto pienākumu sniegt šajā 10. pantā paredzēto obligāto informāciju. Atbilstoši Direktīvas 2008/48 22. panta 1. punktam nebūtu saderīgi ar sekām, kādas rada ar šo direktīvu veiktā pilnīga un obligāta saskaņošana atteikuma tiesību jomā, ļaut dalībvalstīm atkāpties no tām sekām, kādas minētās direktīvas 14. panta 1. punkta otrās daļas b) apakšpunktā paredzētas gadījumā, ja nav izpildīts šīs pašas direktīvas 10. panta 2. punktā paredzētais pienākums sniegt informāciju.
- 267 Nemot vērā iepriekš izklāstītos iemeslus, uz otrā jautājuma b) punkta bb) apakšpunktu, e) un f) punktu lietā C-47/21, kā arī otrā jautājuma b) punkta bb) apakšpunktu, c) un d) punktu lietā C-232/21 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta otrās daļas b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja informācija, ko aizdevējs sniedzis patērētājam saskaņā ar šīs direktīvas 10. panta 2. punktu, ir nepilnīga vai kļūdaina, atteikuma termiņu sāk skaitīt tikai tad, ja šīs informācijas nepilnīgais vai kļūdainais raksturs nevar ietekmēt nedz patērētāja spēju novērtēt savu tiesību un pienākumu apjomu atbilstoši minētajai direktīvai, nedz viņa lēmumu noslēgt līgumu un attiecīgā gadījumā nevar viņam liegt iespēju izmantot savas tiesības būtībā ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi būtu pastāvējuši, ja šī informācija būtu bijusi pilnīga un pareiza.

Par otrā jautājuma c) punktu lietā C-47/21

- 268 Ar otrā jautājuma c) punktu lietā C-47/21 iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītligumā konkrēta procentuāla lieluma veidā ir jānorāda līguma noslēgšanas brīdī piemērojamā nokavējuma procentu likme, un, ja šī likme tiek noteikta atkarībā no mainīgas atsauces procentu likmes, pēdējā minētā likme, kā arī mehānisms, saskaņā ar kuru tā laika gaitā var mainīties.
- 269 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l) apakšpunktu kredītligumā skaidri un lakoniski ir jānorāda līguma noslēgšanas brīdī piemērojamā procentu likme maksājumu kavējuma gadījumā un procedūra šīs likmes koriģēšanai.
- 270 Ņemot vērā šī sprieduma 233.–235. punktā atgādināto judikatūru, Tiesa jau ir nospriedusi, ka kredītligumā konkrēta procentuāla lieluma veidā ir jānorāda šī līguma noslēgšanas brīdī piemērojamā nokavējuma procentu likme un konkrēti jāizklāsta nokavējuma procentu likmes koriģēšanas mehānisms (spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank u.c.*, C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 92. un 95. punkts).
- 271 Jāuzsver – ja, kā tas ir pamatlietā aplūkotā līguma gadījumā, šī likme tiek noteikta atkarībā no mainīgas atsauces procentu likmes, pēdējā minētā to pašu iemeslu dēļ ir jānorāda konkrēta procentuāla lieluma veidā, kas piemērojams līguma noslēgšanas dienā. Metode, atbilstoši kurai nokavējuma procentu likme tiek aprēķināta atkarībā no atsauces procentu likmes, līgumā ir jāizklāsta tādējādi, lai tā būtu viegli saprotama vidusmēra patērētājam, kuram nav īpašu zināšanu finanšu jomā, un lai viņš varētu aprēķināt nokavējuma procentu likmi, pamatojoties uz informāciju, kas sniegta līgumā. Turklāt kredītligumā ir jānorāda šīs atsauces procentu likmes izmaiņu biežums, pat ja tas ir noteikts valsts tiesību normās (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank u.c.*, C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 94. punkts).
- 272 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos iemeslus, uz otrā jautājuma c) punktu lietā C-47/21 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītligumā konkrēta procentuāla lieluma veidā ir jānorāda līguma noslēgšanas brīdī piemērojamā nokavējuma procentu likme un konkrēti jāizklāsta šīs likmes koriģēšanas mehānisms. Ja minētā likme tiek noteikta atkarībā no laika gaitā mainīgas atsauces procentu likmes, kredītligumā ir jānorāda līguma slēgšanas dienā piemērojamā atsauces procentu likme, ņemot vērā, ka nokavējuma procentu likmes aprēķina metodes izklāstam atkarībā no atsauces procentu likmes līgumā ir jābūt viegli saprotamam vidusmēra patērētājam, kuram nav īpašu zināšanu finanšu jomā, lai tādējādi viņš varētu aprēķināt nokavējuma procentu likmi, pamatojoties uz informāciju, kas sniegta līgumā. Turklāt kredītligumā ir jānorāda šīs atsauces procentu likmes izmaiņu biežums, pat ja tas ir noteikts valsts tiesību normās.

Par ceturtdā jautājuma a)–d) punktu lietās C-47/21 un C-232/21

- 273 Ar ceturtdā jautājuma a)–d) punktu lietās C-47/21 un C-232/21 iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja vismaz viena no šīs direktīvas 10. panta 2. punktā paredzētajām obligātajām norādēm kredītligumā nav ietverta vai tajā ir ietverta nepilnīgi vai kļūdaini, par to pienācīgi nepaziņojot vēlāk, tas nepieļauj, ka aizdevējs varētu pamatoti atsaukties uz to, ka patērētājs ir ļaunprātīgi izmantojis savas atteikuma tiesības.

- 274 Lai atbildētu uz šo jautājumu un ņemot vērā, ka vienā no pamatlietām, par kurām ir uzsākta lieta C-232/21, atteikuma tiesības ir tikušas izmantotas, lai gan kredītligums bija pilnībā izpildīts, pirmām kārtām, ir jāpārbauda, kādā mērā šāda pilnīga izpilde, nepastāvot konkrētiem Direktīvas 2008/48 noteikumiem šajā jomā, ietekmē tās 14. panta 1. punktā paredzēto atteikuma tiesību saglabāšanos.
- 275 Šajā ziņā jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktu patērētājam ir tiesības atteikties no kredītliguma un šo tiesību izmantošanas rezultātā izbeidzas pušu pienākums izpildīt kredītligumu atbilstoši nosacījumiem un termiņos, kādi paredzēti šīs direktīvas 14. panta 3. punkta b) apakšpunktā.
- 276 Turklāt no Direktīvas 2008/48 34. apsvēruma izriet, ka atteikuma tiesības tajā ir paredzētas saskaņā ar līdzīgiem nosacījumiem, kādi paredzēti Direktīvā 2002/65. Direktīvas 2002/65 6. panta 2. punkta c) apakšpunktā nosakot, ka atteikuma tiesības nav piemērojamas līgumiem, kurus abas puses ir pilnībā izpildījušas pēc patērētāja skaidra lūguma, šī direktīva atspoguļo principu, ka uz atteikuma tiesībām katrā ziņā nevar atsaukties līguma pilnīgas izpildes gadījumā, un šis princips jāattiecinā arī uz Direktīvu 2008/48.
- 277 Savukārt kredītliguma pilnīgas izpildes gadījumā pienākums sniegt Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktā paredzēto informāciju principā vairs nevar sasniegt šīs tiesību normas mērķi – kā norādīts šī sprieduma 233. un 234. punktā – ļaut patērētājam saņemt visu informāciju, kas vajadzīga līguma pienācīgai izpildei un it īpaši viņa tiesību izmantošanai, pie kurām pieskaitāmas tā atteikuma tiesības, lai sniegtu viņam iespēju uzzināt savu tiesību un pienākumu apjomu. No tā izriet, ka šiem pienākumiem vairs nav tāda pati lietderības pakāpe, tiklīdz līgums ir pilnībā izpildīts.
- 278 Visbeidzot jāatgādina, ka, lemjot par atteikuma tiesībām, kas paredzētas Padomes Direktīvā 85/577/EEK (1985. gada 20. decembris) par patērētāja aizsardzību attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti ārpus uzņēmuma telpām (OV 1985, L 372, 31. lpp.), Tiesa jau ir nospriedusi, ka saskaņā ar vispārējiem civiltiesību principiem šīs tiesības nevar tikt izmantotas, ja vairs nav nekādu no šī līguma izrietošu saistību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 10. aprīlis, *Hamilton*, C-412/06, EU:C:2008:215, 42. punkts).
- 279 Šādos apstākļos, tā kā līguma izpilde ir dabīgs līgumisko saistību izbeigšanās mehānisms, jāuzskata, ka, nepastāvot īpašiem noteikumiem šajā ziņā, patērētājs vairs nevar atsaukties uz atteikuma tiesībām, kas viņam ir atzītas Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktā, tiklīdz puses kredītligumu ir pilnībā izpildījušas un tiklīdz no šī līguma izrietošie savstarpējie pienākumi šī iemesla dēļ ir izbeigušies.
- 280 Otrām kārtām, runājot par to, vai aizdevējs var atsaukties uz to, ka patērētājs ir ļaunprātīgi izmantojis Direktīvas 2008/48 14. pantā paredzētās atteikuma tiesības, pirmkārt, jāatgādina, ka šajā direktīvā nav ietvertas tiesību normas, kas regulētu jautājumu par to, vai patērētājs ir ļaunprātīgi izmantojis ar šo direktīvu viņam piešķirtās tiesības (spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank* u.c., C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 120. punkts).
- 281 Tomēr atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Savienības tiesībās pastāv vispārējs tiesību princips, saskaņā ar kuru indivīdi nevar krāpnieciski vai ļaunprātīgi atsaukties uz Savienības tiesību normām (spriedums, 2019. gada 26. februāris, *T Denmark* un *Y Denmark*, C-116/16 un C-117/16, EU:C:2019:135, 70. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

- 282 Individīdiem ir jāievēro šis vispārējais tiesību princips. Savienības tiesiskā regulējuma piemērošana nav paplašināma tiktāl, lai tajā iekļautu darījumus, kas tiek veikti tikai tādēļ, lai krāpnieciski vai ļaunprātīgi gūtu labumu no Savienības tiesībās paredzētajām priekšrocībām (spriedums, 2019. gada 26. februāris, *T Danmark* un *Y Denmark*, C-116/16 un C-117/16, EU:C:2019:135, 71. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 283 Līdz ar to no šā principa izriet, ka dalībvalstij ir jāatsaka Savienības tiesību normu piemērošana, pat ja nav valsts tiesību normu, kurās paredzēts šāds atteikums, ja persona uz tām atsaucas nevis tādēļ, lai īstenotu šo normu mērķus, bet gan lai saņemtu priekšrocību, kas šai personai piešķirta Savienības tiesībās, kaut arī objektīvi nosacījumi vēlamā Savienības tiesībās paredzētā labuma gūšanai ir izpildīti tikai formāli (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 22. novembris, *Cussens* u.c., C-251/16, EU:C:2017:881, 32. un 33. punkts, kā arī 2019. gada 26. februāris, *T Danmark* un *Y Denmark*, C-116/16 un C-117/16, EU:C:2019:135, 72. un 91. punkts).
- 284 Tādējādi nav nozīmes, vai Savienības tiesību princips, kas attiecas uz aizliegumu ļaunprātīgi izmantot tiesības, ir vai nav paredzēts valsts tiesību normās un vai attiecīgā gadījumā šis tiesību normas ir vai nav pieņēmis attiecīgās dalībvalsts parlaments.
- 285 Kā izriet no Tiesas judikatūras, lai pierādītu tiesību ļaunprātīga izmantošanu, ir jābūt gan objektīvu apstākļu kopumam, no kura izriet, ka, lai gan formāli Savienības tiesiskajā regulējumā paredzētie nosacījumi ir ievēroti, šajā tiesiskajā regulējumā izvirzītais mērķis nav sasniegts, gan subjektīvam elementam, proti, vēlmei iegūt no Savienības tiesībām izrietošu labumu, mākslīgi radot apstākļus, kas vajadzīgi tā iegūšanai (spriedumi, 2019. gada 26. februāris, *T Danmark* un *Y Denmark*, C-116/16 un C-117/16, EU:C:2019:135, 97. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank* u.c., C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 122. punkts).
- 286 Ļaunprātīgas rīcības pastāvēšanas pārbaude prasa, lai iesniedzējtiesa ņemtu vērā visus lietas faktus un apstākļus, ieskaitot tos, kas bijuši pēc darījuma, kura negodīgums tiek apgalvots (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 14. aprīlis, *Cervati* un *Malvi*, C-131/14, EU:C:2016:255, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 287 Līdz ar to iesniedzējtiesai atbilstoši valsts tiesībās noteiktajai pierādīšanas kārtībai, ja vien tādējādi netiek kaitēts Savienības tiesību efektivitātei, ir jāpārbauda, vai pamatlietās, kas nav šī sprieduma 274. punktā minētā lieta, kurā līgums ir pilnībā izpildīts, ir konstatējami šī sprieduma 285. punktā atgādinātie ļaunprātīgu rīcību veidojošie elementi. Tomēr Tiesa, taisot prejudiciālu nolēmumu, vajadzības gadījumā var sniegt skaidrojumu, ko šī tiesa, veicot interpretāciju, varētu izmantot kā vadlīnijas (spriedumi, 2016. gada 28. jūlijs, *Kratzer*, C-423/15, EU:C:2016:604, 42. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2017. gada 22. novembris, *Cussens* u.c., C-251/16, EU:C:2017:881, 59. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 288 Šajā ziņā, otrkārt, runājot par objektīva elementa esamību, kas atklāj šī sprieduma 285. punktā paredzēto ļaunprātīgo praksi, Tiesa jau ir konstatējusi, pirmām kārtām, ka Direktīvas 2008/48 14. panta mērķis ir ļaut patērētājam izvēlēties līgumu, kas vislabāk atbilst viņa vajadzībām, un tādējādi atteikties no tāda līguma sekām, kurš pēc tā noslēgšanas atteikuma tiesību izmantošanai paredzētajā pārdomu termiņā izrādās esam tāds, kas neatbilst šī patērētāja vajadzībām. Otrām kārtām, šīs direktīvas 14. panta 1. punkta otrās daļas b) apakšpunkta mērķis ir nodrošināt, ka patērētājs saņem visu informāciju, kas vajadzīga, lai novērtētu savu līgumisko

- saistību apjomu, un sodīt aizdevēju, kurš viņam nesniedz šīs direktīvas 10. pantā paredzēto informāciju (spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank* u.c., C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 123. un 124. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 289 Lai aizdevējs tiktu atturēts pārkāpt pienākumus, kas saskaņā ar Direktīvu 2008/48 tam ir attiecībā pret patērētāju, Tiesa 2021. gada 9. septembra sprieduma *Volkswagen Bank* u.c. (C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736) 126. punktā ir nospriedusi, ka tad, ja aizdevējs patērētājam nav nodevis šīs direktīvas 10. pantā paredzēto informāciju un ja pēdējais minētais nolemj atteikties no kredītliguma pēc 14 dienu termiņa pēc tā noslēgšanas, šis tirgotājs nevar pārņemt minētajam patērētājam, ka tas ļaunprātīgi ir izmantojis savas atteikuma tiesības, pat ja laiks, kas pagājis no šī liguma noslēgšanas līdz patērētāja atteikumam, ir ievērojams.
- 290 Tiesa no tā ir secinājusi, ka Direktīva 2008/48 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj, ka kreditors var pamatoti uzskatīt, ka, ņemot vērā ilgo laika posmu no liguma noslēgšanas līdz šīs direktīvas 14. panta 1. punktā paredzēto atteikuma tiesību izmantošanai, patērētājs ir ļaunprātīgi izmantojis šīs tiesības, ja kāda no minētās direktīvas 10. panta 2. punktā paredzētajām obligātajām norādēm nav tikusi iekļauta kredītligumā un nav pienācīgi paziņota vēlāk, neatkarīgi no tā, vai šis patērētājs zināja vai nezināja par savām atteikuma tiesībām (spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank* u.c., C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 127. punkts).
- 291 Tomēr šajā ziņā jāprecizē, ka saskaņā ar Tiesas sniegto atbildi šī sprieduma 267. punktā aizdevējs nevar atsaukties uz atteikuma tiesību izmantošanas ļaunprātīgo raksturu, ja ligumā ietvertas nepilnīgas vai kļūdainas informācijas gadījumā atteikuma termiņš nav sācies tāpēc, ka ir pierādīts, ka šīs informācijas nepilnīgais vai kļūdainais raksturs ir ietekmējis patērētāja spēju novērtēt tā tiesību un pienākumu apjomu atbilstoši Direktīvai 2008/48, kā arī viņa lēmumu noslēgt ligumu.
- 292 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos iemeslus, uz ceturto jautājuma a)–d) punktu lietās C-47/21 un C-232/21 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kredītliguma pilnīga izpilde izraisa atteikuma tiesību izbeigšanos. Turklāt aizdevējs nevar pamatoti atsaukties uz to, ka patērētājs, ņemot vērā viņa rīcību laikposmā starp liguma noslēgšanu un atteikuma tiesību izmantošanu vai pat pēc šīs izmantošanas, šīs tiesības ir izmantojis ļaunprātīgi, ja kredītligumā sniegtas nepilnīgas vai kļūdainas informācijas dēļ, pārkāpjot Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktu, atteikuma termiņš nebija sācies tāpēc, ka ir pierādīts, ka šis nepilnīgais vai kļūdainais raksturs ir ietekmējis patērētāja spēju novērtēt tā tiesību un pienākumu apjomu atbilstoši Direktīvai 2008/48, kā arī viņa lēmumu noslēgt ligumu.

Par trešo jautājuma a)–d) punktu lietās C-47/21 un C-232/21

- 293 Ar trešo jautājuma a)–d) punktu lietās C-47/21 un C-232/21 iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīva 2008/48 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj, ka tad, ja patērētājs izmanto savas atteikuma tiesības saskaņā ar šīs direktīvas 14. panta 1. punktu, aizdevējs var atsaukties uz šo tiesību zaudēšanu atbilstoši valsts tiesību normām, tostarp tad, ja patērētājs nav zinājis par minēto tiesību saglabāšanos un/vai ja vismaz viena no minētās direktīvas 10. panta 2. punktā paredzētajām obligātajām norādēm nav bijusi ietverta kredītligumā vai tajā ietverta nepilnīgi vai kļūdaini, par to pienācīgi nepaziņojot vēlāk.

- 294 Lai atbildētu uz šo jautājumu, jāatgādina, kā izriet no Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta otrās daļas b) apakšpunkta, ka 14 kalendāro dienu atteikuma termiņš sākas tikai tad, ja patērētājam ir nodota šīs direktīvas 10. pantā paredzētā informācija un ja šī nodošana ir notikusi pēc kreditlīguma noslēgšanas dienas. Minētajā 10. pantā ir uzskaitīta informācija, kas kreditlīgumā ir jānorāda skaidri un lakoniski.
- 295 Jāatgādina, ka no Direktīvas 2008/48 22. panta 1. punkta, interpretējot to kopsakarā ar tās 9. un 10. apsvērumu, izriet, ka tajā ir paredzēta pilnīga saskaņošana attiecībā uz tās piemērošanas jomā ietilpstošajiem kreditlīgumiem, un, kā izriet no minētā 22. panta nosaukuma, tai ir obligāts raksturs. No tā izriet, ka jomās, uz kurām konkrēti attiecas šī saskaņošana, dalībvalstīm nav tiesību saglabāt vai ieviest citus valsts noteikumus, kas atšķiras no šajā direktīvā paredzētajiem (spriedums, 2023. gada 9. marts, *Sogefinancement*, C-50/22, EU:C:2023:177, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 296 Tiesa jau ir nospriedusi, ka patērētāja atteikuma tiesību izmantošanas laika aspekts ir saistīts ar saskaņošanu, kas veikta ar Direktīvas 2008/48 14. pantu, un ka līdz ar to, tā kā šajā direktīvā nav paredzēts nekāds ierobežojums laikā, lai patērētājs varētu izmantot savas atteikuma tiesības gadījumā, ja minētās direktīvas 10. pantā paredzētā informācija tam nav sniegta vai ir sniegta nepilnīgi vai kļūdaini un ja saskaņā ar šī sprieduma 267. punktā sniegto atbildi atteikuma termiņš nav sācies, šādu ierobežojumu, kā, piemēram, tas, kurš izriet no noilguma, dalībvalsts nevar noteikt ar valsts tiesisko regulējumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank u.c.*, C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 116. un 117. punkts).
- 297 Šādos apstākļos, lai atbildētu uz iesniedzējtiesas jautājumiem, nav nozīmes, vai attiecīgās valsts tiesību normas izriet no likuma, par ko ir nobalsojis attiecīgās dalībvalsts parlaments, vai patērētājs ir vai nav zinājis par savu atteikuma tiesību saglabāšanos un vai aizdevējam ir bijusi iespēja panākt, ka sākas atteikuma termiņš, paziņojot trūkstošo, nepilnīgo vai kļūdaino informāciju.
- 298 Tas pats attiecas uz Vācijas valdības rakstveida apsvērumos minēto apstākli, ka Vācijas tiesībās, lai iestātos noilgums, ir vajadzīgs ne vien, lai būtu pagājis zināms laiks, bet arī lai pastāvētu faktiski apstākļi, kas norāda, ka attiecīgo tiesību izmantošana ir bijusi ļaunprātīga. No šī sprieduma 293. punktā sniegtās atbildes izriet, ka šāds ļaunprātīgs raksturs ir izslēgts tādā situācijā, kāda aprakstīta šī sprieduma 297. punktā.
- 299 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos iemeslus, uz trešā jautājuma a)–d) punktu lietās C-47/21 un C-232/21 ir jāatbild, ka Direktīva 2008/48 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj, ka tad, ja patērētājs izmanto savas atteikuma tiesības atbilstoši šīs direktīvas 14. panta 1. punktam, aizdevējs var atsaukties uz šo tiesību zaudēšanu noilgumu dēļ saskaņā ar valsts tiesību normām, ja vismaz viena no šīs direktīvas 10. panta 2. punktā paredzētajām obligātajām norādēm nav bijusi ietverta kreditlīgumā vai bijusi ietverta nepilnīgi vai kļūdaini, par to pienācīgi nepaziņojot vēlāk, un ja šī iemesla dēļ šī paša 14. panta 1. punktā paredzētais atteikuma termiņš nebija sācies.

Par piekto jautājumu lietās C-47/21 un C-232/21

- 300 Ar piekto jautājumu lietās C-47/21 un C-232/21 iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēts, ka tad, ja patērētājs atsakās no saistīta kreditlīguma šīs direktīvas 3. panta n) punkta izpratnē, viņam ir jāatdod atpakaļ aizdevējam no aizdevuma finansētā prece

- vai jābūt lūgušam aizdevēju šo precī ņemt atpakaļ, pirms viņš var prasīt un saņemt atbilstoši kredītīgumam veikto ikmēneša maksājumu atmaksu, un, ja aizdevējs apstrīd atteikšanās spēkā esamību, šī atmaksa var tikt atlikta līdz tiesvedības galīgajam iznākumam.
- 301 Šajā ziņā jāatgādina, ka atbilstoši Direktīvas 2008/48 3. panta n) punktam “saistīts kredītīgums” ir definēts kā kredītīgums, saskaņā ar kuru attiecīgais kredīts paredzēts vienīgi, lai finansētu līgumu par konkrētu preču piegādi, piemēram, šajā gadījumā transportlīdzekļa piegādi, ar nosacījumu, ka abi šie līgumi objektīvā skatījumā veido komerciālu vienību.
- 302 Direktīvā 2008/48 tomēr nav noteikumu, kas reglamentē patērētāja atteikšanās no saistīta kredītīguma ietekmi uz preces piegādes līgumu. Turklāt šīs direktīvas 35. apsvērumā ir noteikts, ka tai ir jābūt piemērojamai, neskarot kādu no dalībvalstu noteikumiem attiecībā uz jautājumiem par preču, kas finansētas ar kredītu, atdošanu vai kādu citu saistītu jautājumu.
- 303 Tā kā šajā jautājumā nav specifiska Savienības tiesiskā regulējuma, Direktīvā 2008/48 paredzētā patērētāju aizsardzības īstenošanas kārtība saskaņā ar dalībvalstu procesuālās autonomijas principu ir attiecināma uz to iekšējo tiesību sistēmu. Tomēr šie noteikumi nedrīkst būt mazāk labvēlīgi par tiem, kas reglamentē līdzīgas valsts tiesībām pakļautas situācijas (līdzvērtības princips), un tie nedrīkst padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību īstenošanu, kuras patērētājiem piešķirtas Savienības tiesībās (efektivitātes princips) (pēc analogijas skat. spriedumu, 2021. gada 10. jūnijs, *BNP Paribas Personal Finance*, no C-776/19 līdz C-782/19, EU:C:2021:470, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 304 Runājot par efektivitātes principu, kam vienīgajam ir nozīme šajās lietās, no Tiesas judikatūras izriet – katrs gadījums, kad rodas jautājums, vai valsts procesuālo tiesību norma nepada ra praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtinā Savienības tiesību piemērošanu, ir jāizvērtē, ņemot vērā šīs tiesību normas lomu procesā kopumā, kā arī šī procesa norisi un īpatnības dažādās valsts tiesu instancēs. Šādā perspektīvā attiecīgā gadījumā ir jāņem vērā principi, kas ir valsts tiesu sistēmas pamatā, piemēram, tiesību uz aizstāvību aizsardzība, tiesiskās drošības princips un pareiza tiesvedības norise (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 10. jūnijs, *BNP Paribas Personal Finance*, no C-776/19 līdz C-782/19, EU:C:2021:470, 28. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2022. gada 17. maijs, *Unicaja Banco*, C-869/19, EU:C:2022:397, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 305 Šajā gadījumā no lēmumiem uzdot prejudiciālus jautājumus izriet, ka saskaņā ar Vācijas tiesībām, ja patērētājs atsakās no kredītīguma, viņam vienmēr ir pienākums atdot aizdevējam atpakaļ ar šo līgumu finansēto precī vai arī lūgt aizdevēju ņemt precī atpakaļ, lai varētu pieprasīt un saņemt saskaņā ar minēto līgumu veikto ikmēneša maksājumu atmaksu, tostarp tad, ja aizdevējs apstrīd atteikuma spēkā esamību, un ka patērētājam ir jāiesniedz prasība tiesā, lūdzot atmaksu, un jāgaida šīs prasības iznākums, lai labvēlīga tiesvedības iznākuma gadījumā saņemtu ikmēneša maksājumu atmaksu.
- 306 Ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa veiks vajadzīgās pārbaudes, jāuzskata, ka šādi procesuāli noteikumi, kas regulē ar Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktā paredzēto atteikuma tiesību izmantošanu saistītās juridiskās sekas, var padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt šo tiesību izmantošanu, ciktāl patērētājam ir jāatdod no kredīta finansētā prece vai jālūdz aizdevējam šo precī ņemt atpakaļ, tajā pašā laikā nepastāvot aizdevēja pienākumam atmaksāt kredīta ikmēneša maksājumus, ko patērētājs jau samaksājis.

307 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos iemeslus, uz piekto jautājumu lietās C-47/21 un C-232/21 ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkts kopsakarā ar efektivitātes principu ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēts, ka tad, ja patērētājs atsakās no saistīta kredītlīguma šīs direktīvas 3. panta n) punkta izpratnē, viņam jāatdod aizdevējam no kredīta finansētā prece vai jālūdz tam šo precī ņemt atpakaļ, tajā pašā laikā nepastāvot šī aizdevēja pienākumam atmaksāt kredīta ikmēneša maksājumus, ko patērētājs jau samaksājis.

Par tiesāšanās izdevumiem

308 Attiecībā uz pamatlīetas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK 2. panta 6. punkts kopsakarā ar Direktīvas 2011/833. panta 1. punktu

ir jāinterpretē tādējādi, ka

transportlīdzekļa līzings līgums, kam raksturīgs tas, ka nedz šis līgums, nedz atsevišķs līgums neparedz, ka patērētājam ir pienākums pirkt transportlīdzekli līguma beigās, ietilpst Direktīvas 2011/83 piemērošanas jomā kā “pakalpojumu līgums” tās 2. panta 6. punkta izpratnē. Šāds līgums savukārt neietilpst nedz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/65/EK (2002. gada 23. septembris) par patēriņa finanšu pakalpojumu tālpārdošanu un grozījumiem Padomes Direktīvā 90/619/EEK un Direktīvās 97/7/EK un 98/27/EK, nedz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 87/102/EEK piemērošanas jomā.

2) Direktīvas 2011/83 2. panta 7. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tāds pakalpojumu līgums šīs direktīvas 2. panta 6. punkta izpratnē, kas starp patērētāju un tirgotāju noslēgts, izmantojot distances saziņas līdzekļus, nevar tikt kvalificēts kā “distances līgums” pirmās minētās tiesību normas izpratnē, ja pirms līguma noslēgšanas ir bijis apspriešanas posms, kurš norisinājies, fiziski vienlaikus klātesot patērētājam un starpniekam, kas rīkojas tirgotāja vārdā vai uzdevumā, un kura laikā šis patērētājs šīs apspriešanas nolūkā no šī starpnieka ir saņēmis visu minētās direktīvas 6. pantā paredzēto informāciju un ir varējis minētajam starpniekam uzdot jautājumus par paredzēto līgumu vai izteikto piedāvājumu, lai kļiedētu jebkādas neskaidrības par iespējamo līgumisko saistību ar tirgotāju apmēru.

3) Direktīvas 2011/83 2. panta 8. punkta a) apakšpunkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

starp patērētāju un tirgotāju noslēgts pakalpojumu līgums šīs direktīvas 2. panta 6. punkta izpratnē nevar tikt kvalificēts kā “ārpus uzņēmuma telpām noslēgts līgums” pirmās no šīm tiesību normām izpratnē, ja līguma sagatavošanas posmā, kurš noticis, izmantojot distances saziņas līdzekli, patērētājs ir ieradies starpnieka, kas tirgotāja vārdā vai uzdevumā rīkojas, lai apspriestu šo līgumu, uzņēmuma telpās, bet kas darbojas citā darbības jomā nekā šis tirgotājs, ar nosacījumu, ka šis patērētājs kā samērā informēts, uzmanīgs un apdomīgs vidusmēra patērētājs, ierodoties starpnieka uzņēmuma telpās, ir varējis domāt, ka pēdējais minētais viņam izteiks komerc piedāvājumu, lai apspriestu un noslēgtu pakalpojumu līgumu ar tirgotāju, un ka turklāt viņš ir varējis viegli saprast, ka šis starpnieks rīkojas tirgotāja vārdā vai uzdevumā.

4) Direktīvas 2011/83 16. panta l) punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

izņēmums no atteikuma tiesībām, kas šajā tiesību normā paredzēts attiecībā uz distances līgumiem vai ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem, kuri ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā un attiecas uz transportlīdzekļu nomas pakalpojumiem un kuros paredzēta konkrēta izpildes diena vai termiņš, attiecas uz transportlīdzekļa lizinga līgumu, kas noslēgts starp tirgotāju un patērētāju un kas kvalificēts kā distances pakalpojumu līgums vai ārpus uzņēmuma telpām noslēgts pakalpojumu līgums minētās direktīvas izpratnē, ja šī līguma galvenais mērķis ir ļaut patērētājam izmantot transportlīdzekli konkrētā minētajā līgumā paredzētā termiņā, par to regulāri maksājot konkrētas naudas summas.

5) Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, ar ko ir noteikta juridiska prezumpcija, saskaņā ar kuru tirgotājs izpilda savu pienākumu informēt patērētāju par tā atteikuma tiesībām, ja šis tirgotājs līgumā atsaucas uz valsts tiesību normām, kurās pašās šajā ziņā ir atsauce uz regulatīvo informācijas modeli, vienlaikus izmantojot šajā modelī ietvertos noteikumus, kas neatbilst šīs direktīvas tiesību normas prasībām. Ja attiecīgo valsts tiesisko regulējumu nevar interpretēt atbilstoši Direktīvai 2008/48, valsts tiesai, kura izskata strīdu tikai starp privātpersonām, nav pienākuma, pamatojoties tikai uz Savienības tiesībām, nepiemērot šādu tiesisko regulējumu, taču šai tiesai ir iespēja noraidīt tā piemērošanu, pamatojoties uz valsts tiesībām, un, ja tiesa nenoraida tā piemērošanu, lietas dalībniekam, kuram ir kaitējusi valsts tiesību neatbilstība Savienības tiesībām, ir tiesības prasīt atlīdzināt kaitējumu, kas tam no tā ir radies.

6) Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta p) apakšpunkts kopsakarā ar šīs direktīvas 14. panta 3. punkta b) apakšpunktu

ir jāinterpretē tādējādi, ka

maksājamo procentu apmērs dienā, kas saskaņā ar šo tiesību normu jānorāda kredītlīgumā un kas piemērojams gadījumā, ja patērētājs izmanto atteikuma tiesības, nekādā ziņā nedrīkst būt lielāks par apmēru, kāds aritmētiski izriet no līgumiskās aizņēmuma likmes, par kuru šajā līgumā ir noslēgta vienošanās. Līgumā sniegtā informācija par maksājamo procentu apmēru dienā ir jānorāda skaidri un lakoniski, lai, aplūkojot kopā ar citu informāciju, tajā nebūtu pretrunu, kas objektīvi varētu maldināt samērā informētu, uzmanīgu un apdomīgu vidusmēra patērētāju par to procentu apmēru dienā, kas tam galu galā būs jāmaksā. Ja nav informācijas, kam piemīt šādas īpašības, nekādi procenti par dienu nav jāmaksā.

7) Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta t) apakšpunkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

kredītlīgumā ir jānorāda būtiskā informācija par visām patērētājam pieejamām ārpusstiesas sūdzību vai pārsūdzību procedūrām un – attiecīgā gadījumā – izmaksām par katru no tām, tas, ka sūdzība vai pārsūdzība ir jāiesniedz papīra formā pa pastu vai elektroniski, fiziskā vai elektroniskā adrese, uz kuru šī sūdzība vai pārsūdzība ir jānosūta, un citas formālās prasības, kādas attiecas uz šo sūdzību vai pārsūdzību, ņemot vērā, ka vienkārša atsauce kredītlīgumā uz procedūras reglamentu, kas pieejams pēc pieprasījuma vai internetā, vai uz citu aktu vai dokumentu, kurš attiecas uz piekļuves ārpusstiesas sūdzību un pārsūdzību procedūrām kārtību, nav pietiekama.

8) Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

kredītlīgumā, lai aprēķinātu kompensāciju, kas jāmaksā aizdevuma pirmstermiņa atmaksas gadījumā, šīs kompensācijas aprēķināšanas metode principā ir jānorāda konkrēti un samērā informētam, uzmanīgam un apdomīgam vidusmēra patērētājam viegli saprotamā veidā, lai kompensācijas summu, kāda maksājama pirmstermiņa atmaksas gadījumā, viņš varētu aprēķināt, pamatojoties uz šajā līgumā sniegto informāciju. Tātad, pat ja aprēķināšanas metode nav norādīta konkrēti un viegli saprotamā veidā, šāds līgums var atbilst šajā tiesību normā noteiktajam pienākumam, ja vien tajā ir ietverti citi elementi, kas ļauj patērētājam viegli aprēķināt attiecīgās kompensācijas apmēru, it īpaši maksimālo apmēru, kāds tam būs jāmaksā aizdevuma pirmstermiņa atmaksas gadījumā.

9) Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta otrās daļas b) apakšpunkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tad, ja informācija, ko aizdevējs sniedzis patērētājam saskaņā ar šīs direktīvas 10. panta 2. punktu, ir nepilnīga vai kļūdaina, atteikuma termiņu sāk skaitīt tikai tad, ja šīs informācijas nepilnīgais vai kļūdainais raksturs nevar ietekmēt nedz patērētāja spēju novērtēt savu tiesību un pienākumu apjomu atbilstoši minētajai direktīvai, nedz viņa lēmumu noslēgt līgumu un attiecīgā gadījumā nevar viņam liegt iespēju izmantot savas tiesības būtībā ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi būtu pastāvējuši, ja šī informācija būtu bijusi pilnīga un pareiza.

10) Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta l) apakšpunkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

kreditlīgumā konkrēta procentuāla lieluma veidā ir jānorāda līguma noslēgšanas brīdī piemērojamā nokavējuma procentu likme un konkrēti jāizklāsta šīs likmes koriģēšanas mehānisms. Ja minētā likme tiek noteikta atkarībā no laika gaitā mainīgas atsaucē procentu likmes, kreditlīgumā ir jānorāda līguma slēgšanas dienā piemērojamā atsaucē procentu likme, ņemot vērā, ka nokavējuma procentu likmes aprēķina metodes izklāstam atkarībā no atsaucē procentu likmes līgumā ir jābūt viegli saprotamam vidusmēra patērētājam, kuram nav īpašu zināšanu finanšu jomā, lai tādējādi viņš varētu aprēķināt nokavējuma procentu likmi, pamatojoties uz informāciju, kas sniegta līgumā. Turklāt kreditlīgumā ir jānorāda šīs atsaucē procentu likmes izmaiņu biežums, pat ja tas ir noteikts valsts tiesību normās.

11) Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

kreditlīguma pilnīga izpilde izraisa atteikuma tiesību izbeigšanos. Turklāt aizdevējs nevar pamatoties atsaukties uz to, ka patērētājs, ņemot vērā viņa rīcību laikposmā starp līguma noslēgšanu un atteikuma tiesību izmantošanu vai pat pēc šīs izmantošanas, šīs tiesības ir izmantojis ļaunprātīgi, ja kreditlīgumā sniegtas nepilnīgas vai kļūdainas informācijas dēļ, pārkāpjot Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktu, atteikuma termiņš nebija sācies tāpēc, ka ir pierādīts, ka šis nepilnīgais vai kļūdainais raksturs ir ietekmējis patērētāja spēju novērtēt tā tiesību un pienākumu apjomu atbilstoši Direktīvai 2008/48, kā arī viņa lēmumu noslēgt līgumu.

12) Direktīva 2008/48

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tā nepieļauj, ka tad, ja patērētājs izmanto savas atteikuma tiesības atbilstoši šīs direktīvas 14. panta 1. punktam, aizdevējs var atsaukties uz šo tiesību zaudēšanu noilgumu dēļ saskaņā ar valsts tiesību normām, ja vismaz viena no šīs direktīvas 10. panta 2. punktā paredzētajām obligātajām norādēm nav bijusi ietverta kreditlīgumā vai bijusi ietverta nepilnīgi vai kļūdaini, par to pienācīgi nepaziņojot vēlāk, un ja šī iemesla dēļ šī paša 14. panta 1. punktā paredzētais atteikuma termiņš nebija sācies.

13) Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkts kopsakarā ar efektivitātes principu

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēts, ka tad, ja patērētājs atsakās no saistīta kreditlīguma šīs direktīvas 3. panta n) punkta izpratnē, viņam jāatdod aizdevējam no kredīta finansētā prece vai jālūdz tam šo precī ņemt atpakaļ, tajā pašā laikā nepastāvot šī aizdevēja pienākumam atmaksāt kredīta ikmēneša maksājumus, ko patērētājs jau samaksājis.

[Paraksti]